

**UCHWAŁA NR LXX/523/2023
RADY GMINY CHORKÓWKA**

z dnia 14 września 2023 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Chorkówka do 2030 roku

Na podstawie art. 10e, art. 10f ust.4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40 z późn. zm.) oraz art. 9 pkt 5 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 1259 z późn. zm.), Rada Gminy Chorkówka uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Chorkówka do 2030 roku stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Chorkówka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Gminy Chorkówka

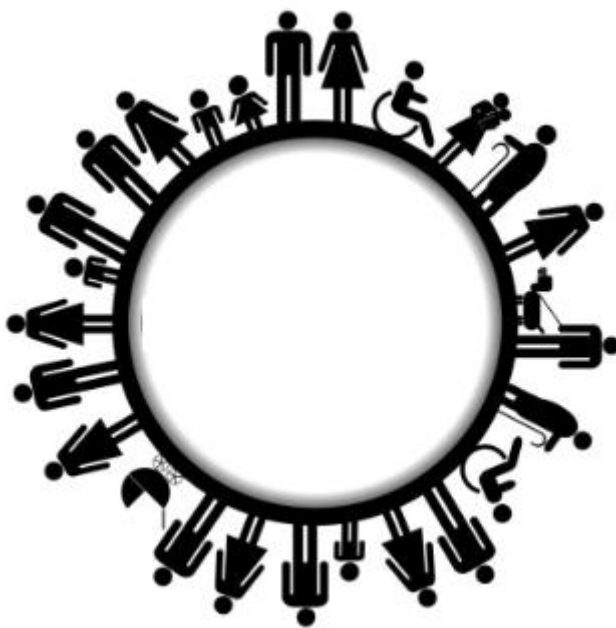
Maciej Sekuła

Załącznik do Uchwały Nr LXX/523/2023
Rady Gminy Chorkówka
z dnia 14. września 2023 r

STRATEGIA

ROZWOJU GMINY CHORKÓWKA DO 2030 ROKU

Dokument opracowany metodą społeczno-konsultacyjną

CHORKÓWKA, 2023 ROK

OPRACOWAŁ ZESPÓŁ RES MANAGEMENT

Paweł Mentelski – Główny Konsultant

Justyna Kostecka

Barbara Adamiak

---

przy udziale pracowników Urzędu Gminy Chorkówka

Spis treści

CZEŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY	6
1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej.....	7
2. Wnioski z diagnozy sytuacji w zakresie potencjałów i zasobów gminy.....	8
3. Wnioski z diagnozy sytuacji w zakresie potencjału przestrzennego.....	10
4. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej.....	12
5. Ocena jakości życia w Gminie na podstawie wyników badań ankietowych.....	13
5.1. Ocena sytuacji Gminy.....	13
5.2. Pożądane priorytety rozwojowe.....	15
6. Analiza problemów.....	16
6.1. Problemy w zakresie zaspokojenia potrzeb mieszkańców.....	16
6.1.1. Zabezpieczenie materialne.....	16
6.1.2. Schronienie.....	16
6.1.3. Bezpieczeństwo życia, zdrowia i mienia.....	16
6.1.4. Ochrona zdrowia i życia.....	17
6.1.5. Opieka.....	17
6.1.6. Rozwój ludzi.....	17
6.1.7. Kultura, sport, rekreacja, wypoczynek.....	17
6.1.8. Kontakty społeczne, więź grupowa, tożsamość z gminą.....	17
6.1.9. Swoboda i łatwość kontaktów przestrzennych.....	18
6.2. Problemy w zakresie zasobów i potencjałów Gminy.....	18
6.2.1. Zasoby techniczne.....	18
6.2.2. Potencjał i ład przestrzenny.....	18
6.2.3. Potencjał ekologiczny.....	19
6.2.4. Potencjał kulturowy.....	19
6.2.5. Potencjał ludzki.....	19
6.3. Problemy w zakresie gospodarki i promocji gminy.....	19
7. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej.....	19
7.1. Czynniki rozwojowe w zakresie zaspokojenia potrzeb mieszkańców.....	20
7.2. Czynniki rozwojowe w zakresie zasobów i potencjałów Gminy.....	22
7.3. Czynniki rozwojowe w zakresie gospodarki i promocji Gminy.....	23
CZEŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY	25
1. Założenia do Strategii Rozwoju Gminy Chorkówka do 2030 roku.....	26
2. Misja i wizja.....	26
3. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.....	27
3.1. Cele strategiczne Gminy Chorkówka.....	27
4. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy.....	38
4.1. Uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne Gminy.....	41
4.2. Kierunki Polityki przestrzennej Gminy.....	48
4.3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy.....	49
4.4. Obszary strategicznej interwencji określone dla Gminy Chorkówka na poziomie.....	54
4.5. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.....	65
5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych.....	68
6. Ramy finansowe i źródła finansowania.....	70
ZAŁĄCZNIKI	72
Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy.....	72
Załącznik 2: Wzór ankiety.....	72
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna.....	72
Załącznik 4: Raport z badania ankietowego.....	72

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Chorkówka do 2030 roku jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona nadrzędne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych. Strategia Rozwoju Gminy Chorkówka do 2030 roku jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznych obowiązujących w Gminie Chorkówka a także spójny z dokumentami wyższego rzędu – Strategią rozwoju województwa - Podkarpackie 2030 roku oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania. Została ona opracowana na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Ponadto wzięto również pod uwagę zapisy obowiązującej Strategii Rozwoju Gminy Chorkówka do roku 2024. Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców.

Ważnym elementem prac nad Strategią był udział, doradztwo i wsparcie Zespołu ds. opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Chorkówka do 2030 roku, w skład którego wchodziłi reprezentanci władz, jednostek organizacyjnych i pracownicy UG:

- Władze Gminy Chorkówka,
- Pracownicy Urzędu Gminy Chorkówka,
- Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chorkówce,
- Pracownicy Gminnego Centrum Kultury, Czytelnictwa i Sportu w Chorkówce,
- Pracownicy Centrum Usług Wspólnych w Chorkówce.

Łącznie 6 osób.

Dodatkowo Zespół ds. opracowania projektu Strategii wspierali eksperci z firmy Res Management Spółka cywilna:

- Paweł Mentelski – ekspert i moderator,
- Justyna Kostecka – konsultant, prace analityczne i redakcyjne,
- Barbara Adamiak – prace analityczne i redakcyjne.

Pracę nad Strategią rozpoczęto w 2022 roku, kiedy to Rada przyjęła uchwałę Nr LVI/430/2022 z dnia 25 października 2022 roku w sprawie przystąpienia do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Chorkówka do 2030 roku oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii w tym trybu konsultacji.

Następnie został powołany Zespół ds. Strategii Rozwoju Gminy Chorkówka do 2030 roku zgodnie z Zarządzeniem nr 0050.1.182.2022 Wójta Gminy Chorkówka z dnia 16 grudnia 2022 roku.

Do jego zadań należało opracowanie założeń do projektu Strategii, pomoc przy opracowaniu projektu Strategii oraz uczestnictwo w warsztatach strategicznych:

- warsztacie pierwszym dotyczącym identyfikacji głównych problemów (analizy problemów) oraz określenia słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń, który odbył się w dniu 23.03.2023 roku i został przeprowadzony w trzech powtórzeniach dla 3 podzespołów: ds. społecznych, ds. zasobów i potencjałów gminy oraz ds. gospodarczych i promocji gminy,
- warsztacie drugim dotyczącym opracowania misji, wizji, celów i działań strategicznych, który odbył się w dniu 12.04.2023 roku i został przeprowadzony w trzech powtórzeniach dla 3 podzespołów: ds. społecznych, ds. zasobów i potencjałów gminy oraz ds. gospodarczych i promocji gminy.

Warsztaty przeprowadzone zostały metodą design thinking polegającą na spojrzeniu na problem z wielu perspektyw oraz wyjściu poza utarte schematy i wypracowanie niestandardowych rozwiązań. Podczas warsztatów uczestnicy dyskutowali na temat edukacji, ochrony środowiska, społeczności, zdrowia, gospodarki, promocji, turystyki, kultury, infrastruktury, komunikacji, bezpieczeństwa – z punktu widzenia różnych grup społecznych (rodziców, młodzieży, seniorów, przedsiębiorców, rolników, inwestorów, turystów, pracowników Gminy). Podczas pracy w grupach zdefiniowano obszary problemowe, wskazano mocne strony Gminy oraz szanse na jej rozwój. Na tej podstawie wyznaczono obszary problemowe, z których wynikają cele strategiczne. Te z kolei zostały podzielone na cele operacyjne, a dla nich wyznaczono zadania, których realizacja wpłynie na osiągnięcie postawionych celów. Jednocześnie, w celu poznania opinii mieszkańców na temat rozwoju Gminy Chorkówka, w dniach od

15-29 listopada 2022 roku przeprowadzono badanie ankietowe, którego wyniki pozwoliły na pogłębienie diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy. Projekt Strategii Rozwoju Gminy Chorkówka do 2030 roku został przygotowany zgodnie z art. 10e ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.) z uwzględnieniem wniosków z przeprowadzenia badań ankietowych i warsztatów strategicznych. Następnie projekt dokumentu poddano konsultacjom społecznym i przedłożono Zarządowi Województwa Podkarpackiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa. Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 1378).

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac nad Strategią Rozwoju Gminy Chorkówka do 2030 roku:

Określenie szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Chorkówka do 2030 roku
Powołanie Zespołu ds. opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Chorkówka do 2030 roku
Badanie ankietowe wśród mieszkańców Gminy
Analiza dokumentów
Warsztat strategiczny dotyczący identyfikacji głównych problemów, określenia mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń
Diagnoza potencjału
Wyznaczenie obszarów problemowych
Warsztat strategiczny z Zespołem dotyczący określenia misji, wizji, celów i działań strategicznych
Projekt dokumentu
Konsultacje społeczne
Opinia Zarządu Województwa
Uchwalenie Strategii
Wdrażanie Strategii

CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY

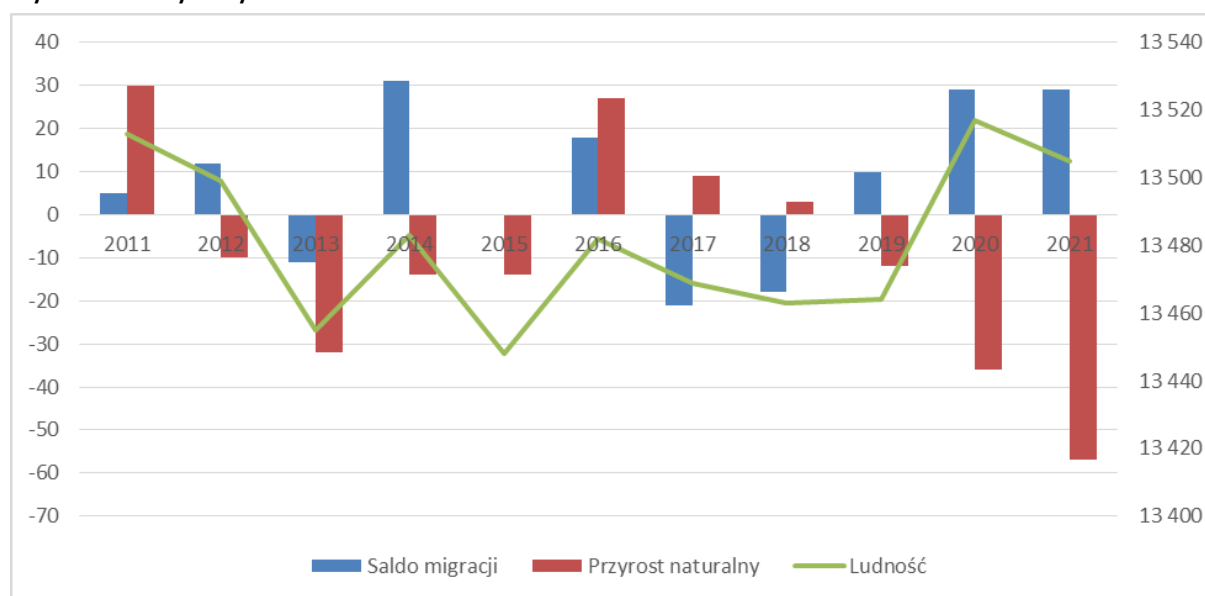

1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Gmina Chorkówka jest jedną z mniejszych pod względem powierzchni gmin Województwa Podkarpackiego i jednocześnie plasuje się na czwartym miejscu wśród 10. gmin powiatu krośnieńskiego pod względem ludności i na 5. miejscu pod względem gęstości zaludnienia.

Z diagnozy sytuacji społecznej Gminy Chorkówka wynika, że w ostatnim okresie obserwowany jest stały spadek liczby mieszkańców. Jednocześnie można zauważyć, iż jest to tendencja obserwowana nie tylko w Gminie Chorkówka, gdyż dla zdecydowanej większości gmin z powiatu krośnieńskiego (z wyjątkiem gminy Wojaszówka), zauważalna jest tendencja spadkowa, wynikająca ze stopniowego odpływu mieszkańców z terenów wiejskich, na rzecz dużych i średnich miast oraz obszarów wiejskich położonych w obszarze bezpośredniego oddziaływania miast. Utrzymanie się tendencji charakteryzującej zmiany ludności w Gminie Chorkówka w badanym okresie w wymiarze długofalowym będzie negatywnie wpływać na gospodarkę gminy, prowadząc m.in. do spadku kapitału ludzkiego oraz do zmniejszenia się rynku zbytu, a w konsekwencji także do zmniejszenia możliwości rozwoju działalności gospodarczej.

Wykres 1. Zmiany liczby ludności w Gminie Chorkówka w latach 2011-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wraz z ogólnym spadkiem liczby mieszkańców Gminy Chorkówka, zmieniała się też liczba osób w poszczególnych grupach wiekowych. W ciągu ostatnich pięciu lat liczba osób w wieku przedprodukcyjnym zwiększyła się o 20 osób, w wieku produkcyjnym o 200 osób. Z kolei liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła o 216 osób. Na uwagę zasługuje fakt, w jaki sposób zmienia się procentowy udział osób w poszczególnych grupach wiekowych w ogólnej liczbie mieszkańców. Można zaobserwować wzrost znaczenia dwóch grup: przedprodukcyjnej oraz poprodukcyjnej. W przypadku pierwszej z wymienionych jej udział spadł z 19,8% do 19,7%, zaś w przypadku drugiej wzrost nastąpił z poziomu 18,4% do 20,0%. Wyraźnie spada też udział osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców: z 61,8% do 60,3%.

Prognozy opracowane przez Główny Urząd Statystyczny wskazują, że w perspektywie do 2030 roku liczba ludności Gminy Chorkówka będzie minimalnie rosła, do poziomu 13 700 osób. Stale rosnąć będzie udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności Gminy – do poziomu 22,9%. Jednocześnie stopniowo spadać będzie udział osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności – do poziomu 59,76%. Saldo migracji utrzymywać się będzie na dodatnim poziomie (+8 w 2030 roku), podobnym (z wyjątkiem Gminy Jedlicze – 0 w 2030 roku), jak w Gminie Dukla (-20 w 2030 roku) i Gminie Rymanów (-21 w 2030 roku). Liczba urodzeń będzie spadać do prognozowanego poziomu 121 osób w roku 2030, a liczba zgonów 123 osób w roku 2030.

Zmieniająca się sytuacja demograficzna będzie w przyszłości skutkowałą zmianą popytu na usługi publiczne: oświatę i wychowanie, opiekę na osobami starszymi, usługi komunalne, kulturę i sport. W związku z różnicą liczby mieszkańców wymieniających się na rynku pracy (20-24 i 60-64) konieczne jest także przewidzenie i uwzględnienie w planach rozwojowych Gminy zmieniającej się podaży potencjałów w zakresie aktywności społecznej, rynku pracy i przedsiębiorczości oraz wpływów z podatków.

Władze Gminy dostrzegają konieczność podjęcia działań na rzecz świadomej polityki demograficznej, zwłaszcza przeciwdziałaniu negatywnym skutkom migracji (saldo migracji w ostatnim dziesięcioleciu w większości charakteryzowało się wartościami ujemnymi) poprzez działania w zakresie polityki przestrzennej i podniesienia jakości usług społecznych, które przełożą się na podniesienie jakości życia rodzin na terenie Gminy.

Poziom upowszechnienia edukacji przedszkolnej w Gminie jest stosunkowo wysoki. Odnosząc się do zapewnienia opieki nad dziećmi do lat 3, na terenie gminy działa Gminny Żłobek „Akademia Malucha” w Świerzowej Polskiej, który dysponuje 33 miejscami z czego we wrześniu 2021 r. wykorzystanych było 31. Funkcjonuje 5 przedszkoli, z których dla 3 organem prowadzącym jest Gmina Chorkówka oraz oddziały przedszkolne w 10 z 11 funkcjonujących na terenie gminy szkołach podstawowych.

Infrastruktura i baza dydaktyczna 11 szkół podstawowych na terenie Gminy, dla których samorząd jest organem prowadzącym, jest systematycznie modernizowana. Szkoły są dobrze wyposażone (pracownie komputerowe i językowe, sale gimnastyczne i boiska wielofunkcyjne), a uczniowie mogą korzystać z bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych. Gmina również zapewnia bezpłatny dowóz dla uczniów dojeżdżających do szkół oraz w ramach potrzeb uczestniczy w projektach unijnych dotyczących rozwoju edukacji. W Gminie Chorkówka jest zapewniona wystarczająca liczba miejsc w szkołach.

Władze samorządowe przywiązują dużą wagę do podnoszenia jakości życia mieszkańców, co wyraża się troską o infrastrukturę i działania związane z kulturą, skoncentrowane wokół Gminnego Centrum Kultury, Czytelnictwa i Sportu w Chorkówce. Mieszkańcy mogą korzystać z bogatej oferty kulturalnej i sportowej oferowanej dla każdej grupy wiekowej przez wymienioną jednostkę. We wszystkich miejscowościach są wielofunkcyjne boiska przyszkolne, lub stadiony sportowe.

W Gminie Chorkówka przywiązuje się dużą wagę do rozwijania i podwyższania jakości usług społecznych skoncentrowanych wokół prężnie działającego Ośrodka Pomocy Społecznej stanowiącego w środowisku lokalnym centrum usług społecznych. Bogata oferta usług psychologicznych, pedagogicznych, asystenckich, prawnych, opiekuńczych i profilaktycznych poszerzona poprzez realizację projektów ze środków europejskich adresowana jest dla wielu mieszkańców.

Mieszkańcy Gminy Chorkówka w zakresie podstawowej ochrony zdrowia mogą korzystać z usług świadczonych przez 6 przychodni lekarskich (ambulatoryjna opieka zdrowotna).

Wciąż zauważalne jest również duże zapotrzebowanie na świadczenia z zakresu pomocy społecznej. W związku z sytuacją demograficzną Gmina dostrzega również konieczność opracowania systemowych rozwiązań wsparcia seniorów, poprzez umożliwienie im korzystania z dodatkowej oferty aktywizującej społeczność, w tym z zajęć kulturalnych, edukacyjnych, rekreacyjnych i usług opiekuńczych.

W 2021 roku liczba rodzin objętych pomocą GOPS w Chorkówce wyniosła 289. Począwszy od roku 2018 liczba podopiecznych Ośrodka stale spada, aktualnie ponad 2,8% mieszkańców Gminy Chorkówka korzysta z różnych form wsparcia. Wśród głównych powodów objęcia poszczególnych osób pomocą społeczną można wymienić starzenie się społeczeństwa (długotrwałe lub ciężkie choroby), bezrobocie, ubóstwo, potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność czy niepełnosprawność.

W zakresie poziomu zaspokojenia potrzeby schronienia gmina nie dysponuje mieszkaniem socjalnymi. Ograniczona jest również dostępność mieszkań na lokalnym rynku m. in. z powodu braku inwestycji z zakresu budownictwa wielorodzinnego, a sama gmina posiada 6 mieszkań komunalnych.

Duża liczba pożarów wymusza konieczność systematycznej odnowy bazy lokalowej i sprzętowej jednostek OSP na terenie gminy.

Zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańców oraz ich mienia służy także monitoring zainstalowany na obiektach użyteczności publicznej oraz w szkołach, przedszkolach, kompleksach sportowych, budynkach parafialnych, sklepach. Jednak problemem w tym przypadku jest niewystarczająca jakość i zasięg monitoringu wizyjnego, co skutkuje m.in. przypadkami niszczenia mienia publicznego.

Według stanu na rok 2021 na terenie Gminy Chorkówka działa 45 organizacji pozarządowych (stowarzyszeń). Są to organizacje o charakterze sportowym, oświatowym, kulturalnym, religijnym, społecznym, historycznym lub innym. Do ich głównych zadań należy wsparcie działań z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu, kultury, religii, sztuki, oświaty, promocji zdrowego trybu życia czy dziedzictwa narodowego. W ramach realizacji tych zadań organizacje te zajmują się prowadzeniem placówek profilaktyczno-środowiskowych, prowadzeniem terapii i poradnictwa na rzecz osób uzależnionych, organizacją warsztatów, pikników kulturalnych, konkursów, wydarzeń sportowych i spotkań twórczych, itp. Wartość wskaźnika przedstawiającego liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 1 tys. Mieszkańców w Gminie Chorkówka była wyższa niż notowana we wszystkich jednostkach porównywalnych.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji w zakresie potencjałów i zasobów gminy

Sieć transportową gminy tworzy system transportu drogowego, który w sposób pośredni (dzięki dobremu połączeniu drogowemu z Krosnem) jest w pełni powiązany z układem krajowym

i międzynarodowym, co stwarza dogodne warunki do rozwoju powiązań komunikacyjnych z całym województwem podkarpackim i Polską. Dostępność komunikacyjna realizowana jest przede wszystkim przez transport drogowy. Chorkówka zlokalizowana jest w odległości: 75 km od autostrady A4 (Rzeszów) i 13 km od projektowanej drogi ekspresowej S19 (Miejsce Piastowe). Na terenie Gminy Chorkówka sieć komunikacyjną stanowią wyłącznie drogi powiatowe i gminne. Istniejąca sieć zapewnia połączenia w poszczególnych miejscowościach i pomiędzy nimi, a poprzez połączenia z drogami powiatowymi zabezpiecza połączenie z drogami wojewódzkimi i krajowymi. Główne ciągi komunikacyjne gminy biegną w następujących kierunkach: Krosno – Toki, Krosno – Dukla, Krosno – Jasło.

Wysiłek Gminy Chorkówka w zakresie infrastruktury drogowej ukierunkowany jest na remont i modernizację dróg gminnych, prowadzenie spraw zarządu ulic, dróg, placów, parkingów i mostów, w tym remontów bieżących, przygotowanie, prowadzenie i nadzór w zakresie modernizacji i inwestycji oświetlenia ulicznego.

Połączenia komunikacji autobusowej w Gminie Chorkówka zapewnia MKS Sp z o.o. w Krośnie, a od października 2014 roku poza MKS wyłącznie przewoźnicy prywatni. Są to: Firma Handlowo-Usługowa FOR-FRAN Wojciech Fornal 38-460 Jedlicze Żarnowiec 76, PGZK – JASIEL Sp. z o.o. ul. Towarowa 26b 38-200 Jasło, Firma Transportowo – Usługowa BESKID Niemiec Kazimierz 38-430 Miejsce Piastowe ul. Krośnieńska 78, MIŚ Robert Wielgos Krosno ul. Bohaterów Westerplatte 17/56, Andżelika Mikosz MIKO Firma Przewozowo-Usługowo-Handlowa 38-456 Łęki Dukielskie 238. Wyżej przedstawione firmy posiadają stosowne zezwolenia na regularny przewóz drogowy osób.

Dla obsługi ruchu pasażerskiego na terenie gminy zlokalizowanych jest 91 przystanków autobusowych: 35 zadaszonych oraz pozostałe (56 szt.) słupki przystankowe bez zadaszeń.

Dalszy rozwój gminy w zakresie obsługującego układu drogowego może się opierać o istniejący układ dróg, niezbędne są jednak działania polegające na ich modernizacji technicznej i realizacji brakujących w powiązaniach odcinków.

Stopień zwodociągowania, skanalizowania, jak i zgazyfikowania obszaru Gminy Chorkówka jest wyższy niż w porównywalnych jednostkach wiejskich powiatu krośnieńskiego i samym powiecie krośnieńskim. W porównaniu z województwem podkarpackim udział osób korzystających z sieci kanalizacyjnej oraz gazowej również jest wyższy w Gminie Chorkówka, jedynie udział osób korzystających w gminie z sieci wodociągowej, jest niższy niż porównywany wskaźnik w województwie podkarpackim.

Generalnie Gmina Chorkówka charakteryzuje się wysokim udziałem osób korzystających z urządzeń sieciowych, w porównaniu do jednostek porównywalnych, aczkolwiek na skutek szybkiego tempa rozbudowy osadnictwa mieszkaniowego na terenie poszczególnych jej sołectw, konieczna jest dalsza ich rozbudowa w celu podłączenia do nich nowopowstających budynków. Część istniejącej już infrastruktury wymaga także modernizacji.

Duże znaczenie dla władz samorządowych mają przedsięwzięcia w zakresie ochrony środowiska. Gmina aktywnie wspiera mieszkańców w wymianie źródeł ciepła, a także w zakresie unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest. Gmina inwestuje również w działania mające na celu rozwój stacji uzdatniania wody, zbiorników retencyjnych, poprawę czystości powietrza, pozyskuje środki z WFOŚiGW na rozwiązania ekologiczne. Nadal jednak zauważalna jest niska jakość powietrza atmosferycznego, na którą istotnie i negatywnie wpływa przede wszystkim niska emisja (kotły grzewcze, niewielkie zakłady usługowe) oraz transport samochodowy.

Na terenie Gminy Chorkówka funkcjonuje punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w Chorkówce (tzw. PSZOK).

Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadów w analizowanych latach rośnie. Odsetek liczby mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi do ogólnej liczby zarejestrowanych mieszkańców JST – w 2021 r, ukształtował się na poziomie blisko 80% co należy uznać za wskaźnik bardzo dobry. Różnica pomiędzy liczbą osób zdeklarowanych a zameldowanych na terenie Gminy Chorkówka wynika z faktu, iż osoby te mieszkają na terenie innych gmin bądź za granicą kraju, co zostało wyjaśnione w składanych przez właścicieli nieruchomości oświadczeniach i informacjach.

W latach 2017-2021 tylko w 2019 roku nie został osiągnięty wymagany prawem wskaźnik poziomu recyklingu. Jednakże w kwietniu 2022 roku Podkarpacki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie wydał decyzję, nakładającą na Gminę Chorkówka administracyjną karę pieniężną w wys. 9 850,00 zł, za niewykonanie obowiązku osiągnięcia wymaganego poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w 2019 roku. Kara ta, na wniosek Wójta Gminy Chorkówka, została zawieszona na okres do dnia 8 czerwca 2024 r.

Pozytywnie należy ocenić fakt, że dzięki obowiązkowi selektywnej zbiórki odpadów, a także ogólnemu wzrostowi społecznej świadomości wpływu selektywnej zbiórki odpadów na środowisko

naturalne, można zaobserwować spadek liczby zbieranych odpadów zmieszanych, a odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów w 2021 roku, stanowią 57%.

Pomimo wszystkich opisywanych powyżej działań podejmowanych w zakresie gospodarki odpadami na terenie Gminy Chorkówka wciąż kwestią wymagającą wzmożonej uwagi jest problem powstawania dzikich wysypisk. Pojawiają się one na terenie całej gminy, szczególnie w miejscach niezagospodarowanych, zarośniętych i rzadko uczęszczanych. Wykryte i zlokalizowane dzikie wysypiska są likwidowane na bieżąco, ale na ich miejsce wciąż pojawiają się nowe. Problemem są także inne nieprawidłowe praktyki dotyczące gospodarowania odpadami, jak na przykład spalanie odpadów komunalnych i pozbywanie się ich w sposób niezgodny z obowiązującymi przepisami prawa.

Priorytetowym zadaniem dla samorządu na najbliższe lata jest zwiększenie świadomości mieszkańców gminy w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi w celu ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów komunalnych.

Obiekty zabytkowe na terenie gminy w części charakteryzuje niezadowalający stan zachowania, zwłaszcza w przypadku takich zabytkowych obiektów, jak: zespół dworsko-parkowy w Żeglcach, Dwór w Kobylanach (datowanie 1875-1899) – A-24 z 5 kwietnia 2000 r., Dwór w Żeglcach (datowanie 1800-1850) – A-57 z 30 stycznia 1985 r., Młyn w Zręcinie (datowanie 1890-1910), stajnia dworska w Zręcinie (datowanie 1875-1899) – A-1369 z 25 kwietnia 1989 r., dom mieszkalny/folwark w Zręcinie (datowanie 1875-1899) – A-1369 z 25 kwietnia 1989 r.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji w zakresie potencjału przestrzennego

Tereny zajmowane obecnie przez Gminę Chorkówka zostały ukształtowane w wyniku wielowiekowej działalności człowieka. Na obecny jej charakter decydujący wpływ miało położenie geograficzne, walory klimatyczne i budowa geologiczna. Występowanie złóż ropy naftowej odkrytych w XIX w., a następnie coraz większe możliwości jej wykorzystania ukierunkowało rozwój i miało duży wpływ na życie oraz zajęcia mieszkańców gminy.

Większość wsi Gminy Chorkówka rozwinęło się w układzie łańcuchowym. Oś wyznacza główna droga w miejscowościach. Wsie założono w oparciu o łańcowy układ gruntów, gdzie z zagospodarowanego terenu każdy osadnik otrzymywał prostokątny skupiony kawał gruntu przylegający dłuższym bokiem do działki sąsiada. Na początku wydzielonego pasa ziemi znajdowała się zabudowa mieszkalna, następnie zagrodowa, grunty uprawiane i nawożone, co roku, grunty dalsze uprawiane, co drugi rok i nienawożone, pastwiska oraz las. W wyniku rozprzestrzeniania się zabudowy, wzdłuż bocznych dolin i dojazdów do pól, układ łańcuchowy wsi zmienił się w kierunku wielodrożnego.

Aktualnie każda zamieszkała miejscowość Gminy Chorkówka ma wykształcone tzw. centrum usługowe, gdzie zlokalizowane są sklepy i budynki użyteczności publicznej, a Chorkówka stanowi wykształcony ośrodek wzrostu o znaczeniu lokalnym, gdzie skupia się większość obiektów związanych z realizacją zadań własnych gminy w zakresie administracji, szkolnictwa, kultury, zdrowia i opieki społecznej.

W obecnym krajobrazie kulturowym Gminy Chorkówka dominującymi formami architektonicznymi są bryły kościołów. Są to rzymskokatolickie świątynie parafialne i filialne: te o charakterze zabytkowym znajdują się w Bóbrce, Kobylanach i Zręcinie, zaś nowsze wzniesiono w Draganowej, Faliszówce, Kopytowej, Leśniówce, Szczepańcowej i Żeglcach. Drewniane budynki o charakterze mieszkalnym i gospodarczym znajdują się w każdej miejscowości gminnej. Pierwotnie budowane one były według wcześniej przyjętego założenia. Do dziś większość układów ruralistycznych wiosek jest zatarta, co w głównej mierze spowodowane jest nową zabudową, która nie dostosowuje się do zastanego układu. W szerokorozumiany krajobraz kulturowy Gminy Chorkówka wpisują się ponadto założenia cmentarzy wyznaniowych, zespoły dworsko-parkowe, a także kapliczki i krzyże przydrożne.

Niewielka odległość Gminy Chorkówka od Krosna lokuje ją w strefie oddziaływania miasta Krosno. Gmina Chorkówka jest też jedną z siedmiu tworzących Miejski Obszar Funkcjonalny (MOF) Krosno. Ma to zarówno konsekwencje pozytywne, jak i negatywne. Negatywnym aspektem takiej lokalizacji jest chaotycznie rozprzestrzeniająca się zabudowa, a przy tym problemy z jakością dróg i dostępem do infrastruktury technicznej oraz pogarszaniem się przestrzeni publicznej. Pozytywnym aspektem takiej lokalizacji jest przenoszenie się mieszkańców i przedsiębiorców z miasta do strefy podmiejskiej, w jakiej zlokalizowana jest Gmina Chorkówka, co pozwala na rozwój osiedli mieszkaniowych z zachowaniem wiejskiego charakteru oraz powstawanie terenów inwestycyjnych przez co obszar ten mocniej rozwija się gospodarczo.

Na terenie Gminy Chorkówka zlokalizowana jest Strefa Inwestycyjna Innowacyjnych Technologii „Szczepańcowa – Lotnisko” o powierzchni 20ha terenu, przeznaczona na cele aktywizacji gospodarczej: działalność handlową, usługową, produkcyjną, składową i magazynową, bez prawa zabudowy mieszkaniowej. Obecnie do dyspozycji inwestorów pozostaje ok. 7 ha uzbrojonego terenu. Na obszarze strefy działalność prowadzą 4 firmy, które dotychczas utworzyły 269 miejsc pracy.

Lokalizacja Gminy Chorkówka w regionie (w zasięgu oddziaływania miasta Krosna, niegdyś stolicy województwa krośnieńskiego) sprzyja jej dostępności komunikacyjnej. Sieć transportową gminy tworzy system transportu drogowego, który w sposób pośredni (dzięki dobremu połączeniu drogowemu z Krosnem) jest w pełni powiązany z układem krajowym i międzynarodowym, co stwarza dogodne warunki do rozwoju powiązań komunikacyjnych z całym województwem podkarpackim i Polską. Dostępność komunikacyjna realizowana jest przede wszystkim przez transport drogowy. Chorkówka zlokalizowana jest w odległości: 75 km od autostrady A4 (Rzeszów) i 13 km od projektowanej drogi ekspresowej S19 (Miejsce Piastowe). Na terenie Gminy Chorkówka sieć komunikacyjną stanowią wyłącznie drogi powiatowe i gminne. Istniejąca sieć zapewnia połączenia w poszczególnych miejscowościach i pomiędzy nimi, a poprzez połączenia z drogami powiatowymi zabezpiecza połączenie z drogami wojewódzkimi i krajowymi. Główne ciągi komunikacyjne gminy biegną w następujących kierunkach: Krosno – Toki, Krosno – Dukla, Krosno – Jasło.

Długość dróg w poszczególnych kategoriach na terenie Gminy Chorkówka:

- ✓ drogi powiatowe: 58,770 km,
- ✓ drogi gminne: 52,367 km (52 odcinki).

Gmina Chorkówka leży w obrębie Pogórza Środkowobeskidzkiego w części Kotliny Jasielsko-Krośnieńskiej i Pogórza Jasielskiego, jej południowa część opiera się o Beskid Niski. Rzeźba terenu gminy jest urozmaicona. Północna i środkowa część Gminy Chorkówka to obszar kotliny, obniżenie, które powstało w wyniku niszczących procesów denudacyjnych mało odpornych skał w wyniku których powstał teren płaski, lekko pofałdowany obecnie o dość gęstej zabudowie, odwadniany na północ przez rzekę Jasiołkę. Na południe od kotliny urzeźbienie terenu jest bardziej urozmaicone zaznaczają się wyraźnie równoleżnikowe garby o wysokościach od 300m do niewiele ponad 400m, wraz z obniżeniami tworzą malowniczy krajobraz urozmaicony kompleksami leśnymi, łąkami, polami uprawnymi oraz licznymi ciekami wodnymi m.in. w części zachodniej lewobrzeżnym dopływem Jasiołki rzeką Chlebianką, na południu prawobrzeżnym dopływem Wisłoki, Iwełką w dolinie.

Na obecny stan struktury funkcjonalnej gminy w znacznym stopniu wpływa wzrost zapotrzebowania nierolniczych gałęzi gospodarki na przyrodnicze, ludnościowe i gospodarcze zasoby wsi. Zmusza to do racjonalnego gospodarowania tymi zasobami i skutecznej koordynacji rozwoju różnych funkcji na obszarach wiejskich, zharmonizowanego z ich przestrzennym zróżnicowaniem zarówno przyrodniczym jak i społeczno-gospodarczym.

Powierzchnia Gminy Chorkówka to w sumie 7736,5883 ha, z których tereny zabudowane i zainwestowane wynoszą 222,4878 ha i komunikacyjne (drogi) 238,0111 ha, zaś użytki rolne stanowią blisko 71,83% powierzchni całej gminy.

Na terenie JST nadrzędnym dokumentem planistycznym jest „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Chorkówka” uchwalone Uchwałą Nr XXVI/194/2016 Rady Gminy w Chorkówce z dnia 23.05.2016 r.

Ponadto Gmina Chorkówka posiada 30 obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które obejmują powierzchnię 461ha, co stanowi zaledwie 6% powierzchni całej gminy.

Na terenach nie objętych obecnie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wydaje się decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W latach 2017-2021 można zauważyć ogólną spadkową tendencję w zakresie liczby wydawanych decyzji o warunkach zabudowy na terenie Gminy Chorkówka. Jednocześnie liczba wydawanych decyzji w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców była wyższa od średniej wyznaczonej dla powiatu krośnieńskiego w całym analizowanym okresie.

4. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Na tle średnich wyników dla województwa i powiatu, Gmina Chorkówka charakteryzuje się niższym wskaźnikiem rozwoju przedsiębiorczości (liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1000) niż średnia dla powiatu krośnieńskiego oraz nieco niższym niż średnia obliczona dla województwa podkarpackiego. Według danych opublikowanych przez GUS na terenie Gminy Chorkówka (na koniec 2021 roku) w bazie REGON zarejestrowane były 955 podmioty gospodarcze. Stanowiło to 10,7% wszystkich podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie powiatu krośnieńskiego. Udział ten plasował Gminę Chorkówka na piątym miejscu ex aequo z Gminą Iwonicz-Zdrój wśród 10. gmin powiatu krośnieńskiego oraz na czwartym miejscu wśród wyłącznie gmin wiejskich powiatu.

Wśród największych podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy Chorkówka wyróżnia się:

- Firma Arge Sp. z o.o.,
- 43 Eurocash SA,
- Fabryka 4x4, sp. z o.o. sp. komandytowa,
- Firma instalacyjna ELEKTRON Sp. z o.o.
- PANMAR CZEKAŃSKA SZMYD SP.J.
- STYROBUD B.T.K. RADOMSCY SPÓŁKA JAWNA
- ANWIT S.C.
- DELTA SP z O.O..

Na terenie Gminy Chorkówka w ciągu ostatnich pięciu lat nieznacznie, ale zmniejszała się liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne. W 2017 roku było to 406 osoby, natomiast w roku 2021 – 297 osób. Opisywany spadek bezrobocia w równym stopniu dotyczył wszystkich grup wiekowych co może implikować wniosek, że oferta pracodawców na terenie Gminy Chorkówka i powiatu krośnieńskiego w dobrym stopniu odpowiadała na potrzeby wyrażane przez osoby poszukujące pracy bez względu na ich wiek. Silnie zmniejszyła się także liczba osób określanych jako trwale bezrobotne – z poziomu 215 osób w roku 2017 do poziomu 165 osób w 2021 roku.

Gmina Chorkówka została objęta zakresem potencjalnego duopolu Jasło-Krosno. Krosno, miasto z funkcją przemysłową opartą o potencjał przedsiębiorstw produkcyjno-usługowych sektora motoryzacyjnego, szklarskiego, lotniczego, meblarskiego i przetwórstwa tworzyw sztucznych. Miasto posiada potencjał do generowania powiązań gospodarczych ze Słowacją, warunki do rozwoju turystyki uzdrowiskowej, kulturowej oraz tranzytowej, a także szkolnictwa wyższego. Należy wykorzystać ciężenia grawitacyjne z miastem Jasło w celu uformowania duopolu tych miast. Jasło posiada potencjał małych i średnich przedsiębiorstw w sektorze produkcyjnym i usługowym, predyspozycje do powiązań gospodarczych ze Słowacją. W celu wzmocnienia roli bieguna wzrostu należy wykorzystać ciężenia grawitacyjne z miastem Krosno w układzie duopolu tych miast. Bliskie położenie Gminy Chorkówka może wpływać na jej rozwój.

W latach 2017-2021 dochody budżetu Gminy Chorkówka ulegały corocznemu zwiększeniu. W 2017 roku wyniosły one ponad 56 mln zł, a w roku 2021 wzrosły do ponad 77 mln zł. Wraz z nominalnym wzrostem dochodów budżetu Gminy Chorkówka w analizowanych latach stale rósł wskaźnik dochodów ogółem na 1 mieszkańca. W 2017 roku było to 4 171,25 zł, a w 2021 roku – 5 748,14zł. W ujęciu nominalnym wzrost ten wyniósł więc ponad 137%. Analiza wykresu poniżej pokazuje, że wskaźnik dochodów ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Chorkówka (5 748,14zł) był nieco niższy od średniej wyznaczonej dla powiatu krośnieńskiego (6 232,38zł) i średniej wyznaczonej dla województwa podkarpackiego (6 491,35zł). Gmina Chorkówka osiągnęła też jedną z niższych wartości (niższą odnotowano już tylko w Gminie Krościenko Wyżne) wśród jednostek porównywalnych (gmin miejsko-wiejskich) w powiecie krośnieńskim.

W analizowanym okresie w Gminie Chorkówka suma deficytu i nadwyżki miała wartość ujemną i średnio w latach 2017-2021 wynosiła ona -147 852,35 zł. Budżet na koniec 2021 roku zamknął się nadwyżką w wysokości 5 373 428,44 zł. Powyższy wskaźnik należy uznać za pozytywny aspekt planowania i wykonywania dochodów i wydatków budżetowych w Gminie.

Wśród dochodów budżetowych najważniejszą rolę odgrywają dochody własne, które decydują o samodzielności finansowej jednostki. Zalicza się do nich przede wszystkim podatki i opłaty lokalne. Jest to o tyle ważne, że w przypadku tej kategorii dochodów gmina posiada kompetencje do wydawania uchwał, dzięki którym może decydować o stawkach podatkowych, wprowadzaniu ulg i zwolnień, umarzaniu należności, a także do przejmowania z nich wpływów. Dzięki dużemu zakresowi swobody w kształtowaniu tych dochodów, jednostka może również oddziaływać na podmioty gospodarcze, które funkcjonują na danym terenie, a przez to stymulować rozwój lokalny.

W analizowanym okresie nastąpił wzrost wartości dochodów własnych budżetu Gminy, zarówno w ujęciu nominalnym jak i procentowym. Udział dochodów własnych budżetu gminy łącznie z udziałami w podatkach centralnych (PIT i CIT) w dochodach ogółem budżetu wzrósł z poziomu 29,3%

w roku 2017 do poziomu 33,6% w roku 2021. Wśród dochodów własnych budżetu Gminy Chorkówka największe znaczenie odgrywają kwoty wynikające z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (ponad 8,9 mln zł wpływu w roku 2021), podatek od nieruchomości (ponad 4 mln zł), podatek rolny (ponad 718 tys. zł), podatek od czynności cywilnoprawnych (ponad 323 tys. zł) oraz podatek od osób prawnych (ponad 223 tys. zł) oraz podatek od środków transportowych (ponad 137 tys. zł). W roku 2021 nominalna kwota dotacji celowych otrzymanych przez gminę wyniosła ponad 25,6 mln zł, z czego ponad 14 413 000 zł (56%) zostało przekazanych w związku z realizacją świadczenia „Rodzina 500+”.

Porównując udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem budżetu gminy, był to wynik niższy niż średnia wyznaczona dla powiatu krośnieńskiego i porównywalny z wartością notowaną w województwie podkarpackim. Jednocześnie w analizowanym okresie udział wydatków inwestycyjnych w ogóle wydatków budżetu gminy oscylował na poziomie 11-22%.

Kształtowanie się budżetu Gminy w ubiegłych latach przekłada się również na jej przyszły potencjał inwestycyjny oraz zdolność do obsługi nowych zobowiązań. Zgodnie Uchwałą Nr LIX/455/2022 Rady Gminy Chorkówka z dnia 29.12.2022 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej Gminy Chorkówka.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z tabeli, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Chorkówka pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań. Wskaźnik obsługi zadłużenia obliczono z uwzględnieniem ustawowych wyłączeń, określonych w art. 243 ustawy o finansach publicznych.

Tabela 1. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Chorkówka na lata 2023-2029

Wyszczególnienie	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Potencjał inwestycyjny	17215467	5923084	5655500	5655500	5585000	5485500	6290500
Maksymalna obsługa zadłużenia	6200000	6000000	4800000	3500000	3500000	2900000	1750000
Faktyczna obsługa zadłużenia	1650716	1980716	2335000	2335000	2405000	2405000	1700000

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr LIX/455/2022 Rady Gminy Chorkówka z dnia 29.12.2022r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej Gminy Chorkówka

Dodatkowo w tabeli przedstawiono potencjał inwestycyjny Gminy Chorkówka rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów). Wynika z niego, że potencjał inwestycyjny w okresie realizacji Strategii (w latach 2023-2032) wyniesie ok. 51 mln zł.

5. Ocena jakości życia w Gminie na podstawie wyników badań ankietowych

Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Chorkówka przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie kwestionariusza on-line oraz kwestionariusza papierowego. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Badania prowadzone były w dniach od 15-29 listopada 2022. Respondenci odpowiadali na 7 pytań z zakresu społecznego, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. Łącznie zebrano 71 ankiet, wśród których było 58% wypełnionych przez kobiety, 42% wypełnionych przez mężczyzn. Wśród biorących udział w badaniu przeważały osoby z wykształceniem wyższym - (58%), drugą co do liczebności była grupa z wykształceniem średnim (32%).

Jeśli chodzi o sytuację na rynku pracy, zdecydowaną najliczniejszą grupę stanowili pracujący (75%). Drugą co do liczebności byli prowadzący działalność gospodarczą na równi z osobami uczącymi się (7%).

Ponad 70% respondentów biorących udział w badaniu mieszka w Gminie Chorkówka od urodzenia. Jest to bardzo ważne z punktu widzenia merytorycznej wartości badania – osoby te bardzo dobrze znają gminę, jej atuty i słabości, a także potrzeby rozwojowe.

Wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik 2 do opracowania.

5.1. Ocena sytuacji Gminy

Generalnie można uznać, że respondenci są raczej zadowoleni z mieszkania w gminie – wśród odpowiedzi na pytania o ocenę warunków życia dominowały te pozytywne. Należy tutaj dodać, że ponad połowa ankietowanych uważa Gminę Chorkówka za miejsce dobre do zamieszkania (67,2%), a 10% jest przeciwnego zdania. Wynik ten potwierdza ogólną pozytywną ocenę życia w gminie.

Kwestia ta została w dalszej części ankiety pogłębiona poprzez pytania szczegółowe o konkretne aspekty życia w gminie. Najkorzystniej ocenione zostały takie obszary jak opieka nad dziećmi – dostęp do przedszkoli i placówek opiekuńczych dla dzieci (łącznie 58% pozytywnych odpowiedzi – „bardzo

dobrze” i „dobrze”), stan środowiska naturalnego (60%) oraz oferta sportowo-rekreacyjna i oferta kulturalna po (59%), dostępność placówek handlowych i usługowych (61%).

Za obszary problematyczne uznać można natomiast możliwości znalezienia pracy w gminie (łącznie 55% odpowiedzi negatywnych - „źle” i „bardzo źle”), infrastruktura rowerowa (77%) oraz stan chodników i udogodnienia dla pieszych (33 odpowiedzi negatywnych, 46%).

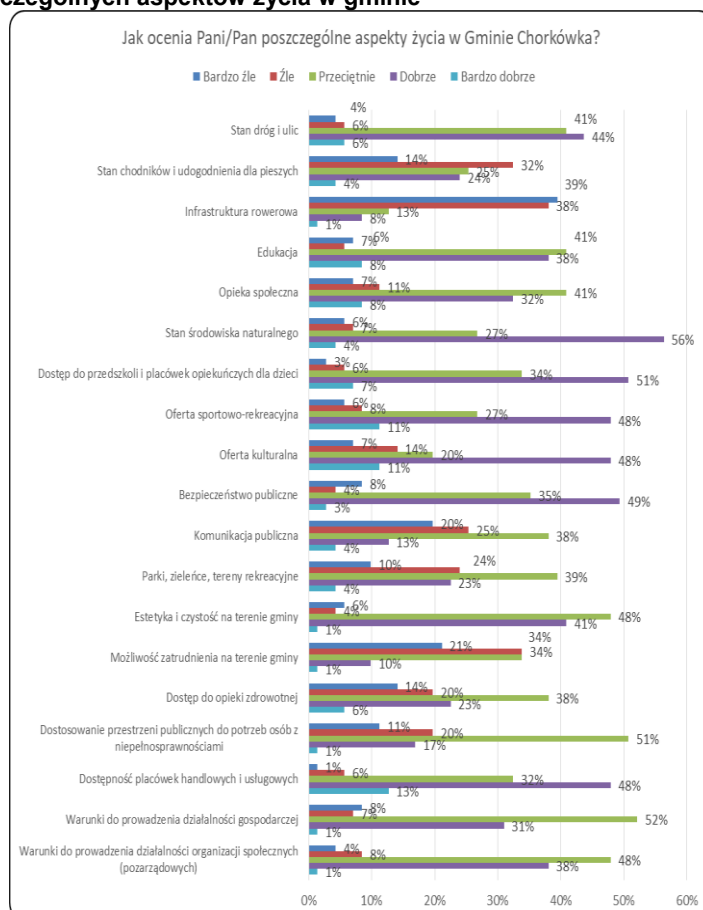
Poniższa tabela oraz wykres przedstawiają, jak mieszkańcy gminy oceniają poszczególne obszary życia w gminie.

Tabela 2. Ocena poszczególnych aspektów życia w gminie

	Bardzo źle	Źle	Przeciętnie	Dobrze	Bardzo dobrze
Stan dróg i ulic	4%	6%	41%	44%	6%
Stan chodników i udogodnienia dla pieszych	14%	32%	25%	24%	4%
Infrastruktura rowerowa	39%	38%	13%	8%	1%
Edukacja	7%	6%	41%	38%	8%
Opieka społeczna	7%	11%	41%	32%	8%
Stan środowiska naturalnego	6%	7%	27%	56%	4%
Dostęp do przedszkoli i placówek opiekuńczych dla dzieci	3%	6%	34%	51%	7%
Oferta sportowo-rekreacyjna	6%	8%	27%	48%	11%
Oferta kulturalna	7%	14%	20%	48%	11%
Bezpieczeństwo publiczne	8%	4%	35%	49%	3%
Komunikacja publiczna	20%	25%	38%	13%	4%
Parki, zieleńce, tereny rekreacyjne	10%	24%	39%	23%	4%
Estetyka i czystość w gminie	6%	4%	48%	41%	1%
Możliwość zatrudnienia w gminie	21%	34%	34%	10%	1%
Dostęp do opieki zdrowotnej	14%	20%	38%	23%	6%
Dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, poruszających się wózkami	11%	20%	51%	17%	1%
Dostępność placówek handlowych i usługowych	1%	6%	32%	48%	13%
Warunki do prowadzenia działalności gospodarczej	8%	7%	52%	31%	1%
Warunki do prowadzenia działalności organizacji społecznych (pozarządowych)	4%	8%	48%	38%	1%

Źródło: Badanie ankietowe CAWI i PAPI, N=28

Wykres 2. Ocena poszczególnych aspektów życia w gminie

Źródło: Badanie ankietowe CAWI i PAPI, N=28

5.2. Pożądane priorytety rozwojowe

Jako obszary wymagające najpilniejszego wsparcia respondenci wskazali stan dróg i ulic (8%) możliwości znalezienia pracy w gminie oraz dostęp do opieki zdrowotnej (8%), następnie infrastrukturę rowerową (14%), komunikację publiczną (11%), wskazano też stan chodników i udogodnienia dla pieszych (12%). Powyższe wskazania pokrywają się z oceną poszczególnych aspektów życia w gminie.

Tabela 3. Aspekty życia w gminie wymagające najpilniejszego wsparcia¹

	Wyniki	%
Stan dróg i ulic	28	8%
Stan chodników i udogodnienia dla pieszych	40	12%
Infrastruktura rowerowa	48	14%
Edukacja	17	5%
Opieka społeczna	7	2%
Stan środowiska naturalnego	14	4%
Dostęp do przedszkoli i placówek opiekuńczych dla dzieci	10	3%
Oferta sportowo-rekreacyjna	15	5%
Oferta kulturalna	8	2%
Bezpieczeństwo publiczne	8	2%
Komunikacja publiczna	35	11%
Parki, zieleńce, tereny rekreacyjne	18	5%
Estetyka i czystość w gminie	7	2%
Możliwość zatrudnienia w gminie	25	8%
Dostęp do opieki zdrowotnej	27	8%
Dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, poruszających się wózkami	9	3%
Dostępność placówek handlowych i usługowych	4	1%
Warunki do prowadzenia działalności gospodarczej	10	3%
Warunki do prowadzenia działalności organizacji społecznych (pozarządowych)	2	1%

Źródło: Badanie ankietowe CAWI i PAPI, N=28

Wykres 3. Aspekty życia w gminie wymagające najpilniejszego wsparcia

Źródło: Badanie ankietowe CAWI i PAPI, N=28

¹ Pytanie wielokrotnego wyboru – każda osoba mogła wybrać do trzech obszarów

6. Analiza problemów

W trakcie prac nad Strategią zidentyfikowano problemy w następujących zakresach:

- zaspokojenia potrzeb mieszkańców Gminy;
- infrastruktury technicznej, ładu przestrzennego, potencjału ekologicznego, potencjału ludzkiego i potencjału kulturowego Gminy;
- w sferze gospodarczej i promocji Gminy.

Problem jest tu rozumiany, jako nieakceptowana sytuacja odnosząca się do podmiotu strategii, uniemożliwiająca utrzymanie pożądanego stanu lub osiągnięcie zamierzonych celów/rezultatów. Problem, to także nieakceptowany skutek oddziaływania wewnętrznych lub zewnętrznych czynników rozwojowych.

W rozdziale tym przedstawione są problemy zidentyfikowane podczas prac warsztatowych, badań ankietowych i zweryfikowane podczas analiz eksperckich i konsultacji w Urzędzie Gminy dla każdego z zakresów. Zatem analizę problemów wykonano w oparciu o:

- 1) Wnioski z opisu charakterystyki Gminy.
- 2) Dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Gminy oraz ze źródeł zewnętrznych.
- 3) Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w dniach od 15-29 listopada 2022 roku.
- 4) Wnioski z 3 warsztatów diagnostycznych dotyczących identyfikacji głównych problemów oraz określenia mocnych i słabych stron Gminy Chorkówka oraz szans i zagrożeń, które odbyły się w dniu 23 marca 2022 roku. W trakcie spotkań warsztatowych uczestnicy identyfikowali czynniki sprzyjające (mocne strony i szanse) oraz niesprzyjające (słabości i zagrożenia) w sferze społecznej gminy. Identyfikacja dokonana została odrębnie dla czynników rozwojowych wewnętrznych (mocne strony i słabości), odnoszących się do gminy (na które gmina w dużym stopniu może wpływać) oraz czynników rozwojowych zewnętrznych (szanse i zagrożenia) odnoszących się do otoczenia gminy (na które gmina nie może wpływać lub może wpływać tylko w bardzo ograniczonym stopniu).

6.1. Problemy w zakresie zaspokojenia potrzeb mieszkańców

6.1.1. Zabezpieczenie materialne

Pojęcie „zabezpieczenia materialnego” zawiera w sobie m.in. następujące elementy: źródła i poziom dochodów, struktura dochodów, możliwość aktywności zawodowej (możliwość zachowania, odtwarzania i powiększania dochodów), poziom satysfakcji materialnej.

W zakresie zabezpieczenia materialnego zostały zdiagnozowane następujące problemy:

- Bezrobocie wśród osób 50+,
- Długotrwałe bezrobocie,
- Ukryte bezrobocie,
- Problem z powrotem na rynek pracy młodych matek,
- Bierność części osób bezrobotnych.

6.1.2. Schronienie

Pojęcie schronienia zawiera w sobie m.in. następujące elementy: mieszkalnictwo, możliwość samodzielnego zamieszkiwania, standard mieszkań, typ budynków mieszkalnych, skala ewentualnej bezdomności.

W zakresie „schronienia” zostały zdiagnozowane następujące problemy:

- Brak mieszkań socjalnych i kryzysowych,
- Ograniczone możliwości nabycia mieszkania,
- Wysoka emisyjność i energochłonność znacznej części budynków mieszkalnych.

6.1.3. Bezpieczeństwo życia, zdrowia i mienia

Pojęcie bezpieczeństwa życia, zdrowia i mienia zawiera w sobie następujące elementy: zagrożenia przestępczością, zagrożenia spokoju publicznego, zagrożenia związane z ruchem komunikacyjnym, zagrożenia zdarzeniami losowymi.

W zakresie „bezpieczeństwa życia, zdrowia i mienia” zostały zdiagnozowane następujące problemy:

- Brak skuteczności i zaangażowania działań Policji w zakresie bezpieczeństwa mieszkańców,
- Niewystarczająca prewencja Policji,
- Niewystarczająca powierzchnia przestrzeni i obiektów publicznych objęta monitoringiem wizyjnym,
- Częste przypadki niszczenia mienia publicznego,
- Niezaopiekowanie zwierzęta (psy),
- Wysokie zagrożenie w ruchu pieszym i rowerowym,

- Częste przypadki wypalania traw i nieużytków rolnych (przede wszystkim podpalenia).

6.1.4. Ochrona zdrowia i życia

Pojęcie ochrona zdrowia i życia zawiera w sobie m.in. następujące elementy: przeciętna długość trwania życia, umieralność niemowląt, zachorowalność, w tym na choroby przewlekłe, choroby cywilizacyjne, zagrożenia zdrowia i życia wynikające z zachowań patologicznych, udział niepełnosprawnych, dostęp do otwartego i zamkniętego leczenia, styl życia, skala ewentualnego niedożywienia, dostęp do wysokiej jakości żywności i wody pitnej.

W zakresie „ochrona zdrowia i życia” zostały zdiagnozowane następujące problemy:

- Alkoholizm,
- Problem obniżającego się wieku osób sięgających po tytoń (również dzieci),
- Uzależnienie dzieci i młodzieży od technologii informacyjnej, mediów społecznościowych i gier,
- Bardzo ograniczona dostępność opieki psychologicznej i psychiatrycznej,
- Niewystarczająca baza lokalowa ośrodków zdrowia,
- Brak dostępu do lekarzy specjalistów na terenie gminy,
- Zmniejszająca się liczba lekarzy POZ,
- Niska świadomość mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej,
- Otyłość, brak aktywnego trybu życia części mieszkańców.

6.1.5. Opieka

Pojęcie opieki zawiera w sobie m.in. następujące elementy: opieka nad: dziećmi, niepełnosprawnymi, osobami starszymi i osobami niedostosowanymi społecznie.

W zakresie „opieki” zostały zdiagnozowane następujące problemy:

- Zwiększająca się liczba osób starszych wymagająca opieki,
- Relatywnie mała liczba osób starszych uczestniczących w zajęciach organizowanych przez Dom Seniora i Klub Seniora (problemy transportowe),
- Brak dożywiania dla osób starszych i samotnych w kryzysie,
- Brak pełnej dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami i dla osób starszych,
- Brak dostępności przedszkoli i szkół dla osób ze szczególnymi potrzebami.

6.1.6. Rozwój ludzi

Pojęcie rozwoju ludzi zawiera w sobie m.in. następujące elementy: długość kształcenia szkolnego, jakość kształcenia, poziom wykształcenia mieszkańców, czas poświęcony rozwojowi fizycznemu, poziom rozwoju fizycznego, czas na rozwój emocjonalny i duchowy.

W zakresie „rozwoju ludzi” zostały zdiagnozowane następujące problemy:

- Niewystarczająca opieka świetlicowa dla dzieci w szkołach podstawowych,
- Niewystarczająca liczba godzin zajęć dodatkowych dla uzdolnionych uczniów,
- Pogarszające się relacje pomiędzy rodzicami i nauczycielami,
- Niewystarczające wyposażenie w nowoczesny sprzęt dydaktyczny i informatyczny,
- Niewystarczająca liczba specjalistycznych pracowni dydaktycznych.

6.1.7. Kultura, sport, rekreacja, wypoczynek

Pojęcie kultury, sportu, rekreacji i wypoczynku zawiera w sobie następujące elementy: ilość czasu wolnego, dostęp do różnorodnych form rekreacji i wypoczynku, jakość (poziom rekreacji i wypoczynku), poziom biernego uczestnictwa w kulturze, poziom uczestnictwa czynnego w kulturze, dostęp do różnorodnej oferty kulturalnej, możliwość oddziaływania na otoczenie materialne i społeczne.

W zakresie „kultury, sportu, rekreacji, wypoczynku” zostały zdiagnozowane następujące problemy:

- Mała liczba osób uczestnicząca w wydarzeniach kulturalnych,
- Niewystarczająca oferta wydarzeń kulturalnych dla młodzieży starszej,
- Niewystarczająca oferta imprez sportowo-rekreacyjnych dla mieszkańców,
- Bardzo ograniczone zainteresowanie dzieci i młodzieży uczestniczeniem w proponowanych zajęciach sportowych,
- Niewystarczająca ilość miejsc rekreacji i wypoczynku nieaktywnego (np. miejsca rekreacji nad rzeką, ścieżki dydaktyczne, mała infrastruktura turystyczna / publiczna),
- Niezadowolający stan techniczny placów zabaw i innych miejsc rekreacji.

6.1.8. Kontakty społeczne, więź grupowa, tożsamość z gminą

Pojęcie kontaktów społecznych, więzi grupowej, tożsamości z Gminą zawiera w sobie m.in. następujące elementy: swoboda i łatwość kontaktów przestrzennych, stopień integracji społeczności lokalnych, poczucie tożsamości z gminą, stopień zorganizowania społeczności lokalnych, możliwość

aktywności pozazawodowej, uczestnictwo w zarządzaniu Gminą, tolerancyjność, ofiarność, lojalność grupowa, wartości moralne, poziom satysfakcji niematerialnej.

W zakresie „kontaktów społecznych, więzi grupowej, tożsamości z Gminą” zostały zdiagnozowane następujące problemy:

- Niski poziom integracji mieszkańców na poziomie całej gminy,
- Niski poziom tożsamości z gminą wśród mieszkańców napływowych,
- Niewystarczające wsparcie techniczne i organizacyjne dla organizacji pozarządowych (w tym lokalowe),
- Bardzo niski poziom aktywności obywatelskiej mieszkańców.

6.1.9. Swoboda i łatwość kontaktów przestrzennych

Pojęcie swobody i łatwości kontaktów przestrzennych zawiera w sobie następujące elementy: różnorodność, niezawodność i wygoda w nawiązywaniu kontaktów, koszt kontaktów oraz czas zużywany na realizowanie kontaktów.

W zakresie „swobody i łatwości kontaktów przestrzennych” zostały zdiagnozowane następujące problemy:

- Oferta komunikacji publicznej niedostosowana do potrzeb mieszkańców,
- Występujące zjawisko marginalizacji cyfrowej.

6.2. Problemy w zakresie zasobów i potencjałów Gminy

6.2.1. Zasoby techniczne

W skład zasobów technicznych w gminie wchodzi budynki i budowle, infrastruktura techniczna, infrastruktura społeczna, systemy zabezpieczeń przed: powodzią, ogniem i skażeniem oraz systemy eksploatacji i odnowy zasobów technicznych.

W zakresie zasobów technicznych zdiagnozowano następujące problemy:

- Bariery architektoniczne w obiektach użyteczności publicznej,
- Konieczność modernizacji i remontów oraz doposażenia części obiektów użyteczności publicznej,
- Niewystarczająca liczba miejsc parkingowych i postojowych przy obiektach użyteczności publicznej,
- Zły stan techniczny istniejących parkingów,
- Niezadowalający stan techniczny i parametry części dróg gminnych i powiatowych,
- Niewystarczająca ilość ciągów pieszych wzdłuż dróg gminnych i powiatowych,
- Niewystarczające oświetlenie drogowe części miejscowości,
- Niewystarczająca liczba bezpiecznych przejść dla pieszych na drogach powiatowych,
- Niewystarczające oznakowanie na drogach gminnych i powiatowych,
- Niewystarczająco rozwinięta sieć kanalizacyjna i wodociągowa w miejscach nowej zabudowy oraz w peryferyjnych częściach niektórych miejscowości,
- Konieczność modernizacji części istniejącej sieci kanalizacyjnej i wodociągowej,
- Niewystarczające zabezpieczenie w sprzęt i tabor ratowniczo-gaśniczy jednostek OSP,
- Wysokie zagrożenie zalewaniem w wyniku silnych opadów deszczu w miejscowości Kopytowa,
- Konieczność modernizacji i konserwacji urządzeń melioracyjnych,
- Konieczność rozbudowy infrastruktury cmentarnej.

6.2.2. Potencjał i ład przestrzenny

W ramach potencjału i ładu przestrzennego pod uwagę brana jest dostępność terenów i stan zagospodarowania przestrzennego.

W zakresie potencjału i ładu przestrzennego zdiagnozowano następujące problemy:

- Utrudniona orientacja przestrzenna w części miejscowości ze względu na nieuporządkowaną numerację domów,
- Znikome pokrycie gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,
- Nieuporządkowana zabudowa,
- Brak wolnych, uzbrojonych komunalnych terenów inwestycyjnych,
- Zły stan obiektów komunalnych (niezagospodarowane: budynki po zlikwidowanych szkołach podstawowych w Poraju i Machnówce, część budynku mienia komunalnego w Kobyłanach),
- Niewystarczająco zagospodarowane centra miejscowości.

6.2.3. Potencjał ekologiczny

Potencjał ekologiczny to zasoby naturalne, systemy i urządzenia proekologiczne, a także ekoświadomość.

W ramach potencjału ekologicznego wskazano następujące problemy:

- Okresowe wzrosty zanieczyszczenia powietrza niską emisją,
- Dzikie wysypiska śmieci,
- Niewystarczający poziom selektywnej zbiórki odpadów w gospodarstwach domowych i recyklingu,
- Konieczność modernizacji i rozbudowy oraz wyposażenia PSZOK,
- Niedoskonały system odbioru odpadów budowlanych i zielonych,
- Niezadowalający poziom wykorzystania OZE w budynkach indywidualnych i w budynkach użyteczności publicznej,
- Zagrożenie ze strony dzikich zwierząt (ruch drogowy, zagrożenie ze strony drapieżników),
- Szkody wyrządzane przez dzikie zwierzęta (bobry, sarny, jelenie i dziki).

6.2.4. Potencjał kulturowy

Potencjał kulturowy to obiekty zabytkowe, przedmioty kultury materialnej, tradycje, zwyczaje, zdolność do jego zachowania, upowszechniania i udostępniania.

W zakresie potencjału kulturowego zdiagnozowano następujące problemy:

- Zły stan techniczny obiektów zabytkowych oraz części parków podworskich,
- Problemy z kultywowaniem tradycji i zwyczajów ludowych wynikające z braków regionalnych strojów folklorystycznych dla zespołów ludowych, instrumentów muzycznych oraz zaplecza lokalowego i technicznego.

6.2.5. Potencjał ludzki

Pojęcie potencjału ludzkiego zawiera przede wszystkim w sobie potencjał demograficzny/biologiczny, także społeczny.

W ramach pojęcia potencjału ludzkiego zdiagnozowano następujące problemy:

- Starzenie się społeczeństwa,
- Trudności ze znalezieniem wykwalifikowanych pracowników,
- System kształcenia niedostosowany do potrzeb rynku pracy.

6.3. Problemy w zakresie gospodarki i promocji gminy

Problemy:

- Niski stopień rozwoju przedsiębiorczości,
- Niski popyt lokalny na usługi i towary (niska zamożność mieszkańców),
- Mała oferta usług gastronomicznych i hotelarskich,
- Zmniejszające się znaczenie społeczno-gospodarcze sektora rolnego i działalności okółrolniczej,
- Brak dodatkowej działalności pozarolniczej w małych gospodarstwach rolnych,
- Niska produkcja rolna na potrzeby miasta,
- Mała liczba zidentyfikowanych produktów lokalnych,
- Niewykorzystany potencjał turystyczny gminy,
- Niewystarczający nacisk na działania promocyjne, w tym organizacyjny i kadrowy.

7. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ona porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizę dokonano w oparciu o:

- 1) Wnioski z opisu charakterystyki Gminy.
- 2) Dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Gminy oraz ze źródeł zewnętrznych.
- 3) Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w dniach 15-29 listopada 2022 roku.
- 4) Wnioski z 3 warsztatów diagnostycznych dotyczących identyfikacji głównych problemów oraz określenia silnych i słabych stron Gminy Chorkówka oraz szans i zagrożeń, które odbyły się w dniu 23 marca 2023 roku. W trakcie spotkań warsztatowych uczestnicy identyfikowali czynniki sprzyjające (silne strony i szanse) oraz niesprzyjające (słabe strony i zagrożenia) w sferze społecznej gminy. Identyfikacja dokonana została odrębnie dla czynników rozwojowych wewnętrznych (silne strony i słabe strony), odnoszących się do gminy (na które gmina w dużym stopniu może wpływać) oraz czynników rozwojowych zewnętrznych (szanse i zagrożenia)

odnoszących się do otoczenia gminy (na które gmina nie może wpływać lub może wpływać tylko w bardzo ograniczonym stopniu).

Analizę SWOT dla Gminy Chorkówka przedstawia poniższe zestawienie.

7.1. Czynniki rozwojowe w zakresie zaspokojenia potrzeb mieszkańców

Atuty	Słabe strony
+ Prowadzony monitoring niektórych części Gminy; + Dostępność podstawowych usług medycznych; + Wysoki poziom zaspokojenia potrzeb dożywienia dzieci i rodzin zagrożonych; + Rozwinięta działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej; + Dobrze wykwalifikowana kadra nauczycieli; + Cyklicznie organizowane w Gminie imprezy kulturalne; + Funkcjonujące na terenie Gminy organizacje społeczne (formalne i nieformalne), w tym KGW i OSP; + Brak miejscowych przemysłowych źródeł zanieczyszczeń środowiska; + Systematyczna poprawa infrastruktury technicznej; + Istniejąca sieć bibliotek; + Działalność świetlic terapeutycznych, + Wdrażanie programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych; + Działające zespoły ludowe i sportowe; + Istniejący potencjał dla rozwoju turystyki wiejskiej; + Walory przyrodniczo - krajobrazowe gminy.	- Zjawisko wykorzystywania pomocy państwa; - Niewystarczająca liczba miejsc pracy na terenie gminy i w najbliższym otoczeniu; - Relatywnie niski poziom wynagrodzeń; - Zakładanie działalności gospodarczej na potrzeby pozyskania dotacji; - Niska zdolność do samozatrudnienia – niska przedsiębiorczość mieszkańców; - Niska elastyczność osób bez pracy lub zagrożonych utratą pracy w podnoszeniu lub zmianie kwalifikacji zawodowych; - Zbyt mało tworzonych nowych miejsc pracy; - Niskie kwalifikacje zawodowe lub ich brak znacznej części osób bezrobotnych; szara strefa – znaczny odsetek osób pracujących bez umowy; - Niskotowarowe gospodarstwa rolne (małe, rozdrobnione); - Przypadki wymuszania/wyłudzenia pomocy gminy; - Brak dbałości części rodzin o budynki mieszkalne i ich otoczenie; - Przypadki dewastacji mienia publicznego i prywatnego; - Zły stan i standard techniczny części dróg i infrastruktury towarzyszącej oraz oznakowania; - Zły stan urządzeń odwadniających i melioracyjnych; - Okresowe braki wody w ujęciach prywatnych – obniżający się poziom wód gruntowych; - Zła jakość wody (często nieznana) w prywatnych ujęciach; - Niezdrowy styl i tryb życia powodujący m.in. takie konsekwencje jak: otyłość, wady postawy, niska sprawność fizyczna; - Długi czas oczekiwania na wizyty u lekarzy specjalistów lub na badania; - Brak niektórych lekarzy specjalistów na terenie gminy; - Niskie limity kontraktów na zabiegi rehabilitacyjne; - Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura rekreacyjna; - Brak sal gimnastycznych oraz boisk ze sztuczną nawierzchnią w części szkół; - Niewystarczające wyposażenie w nowoczesny sprzęt i inne zasoby pomieszczeń instytucji kultury, - Sala i pomieszczenia ośrodka kultury niedostosowane do potrzeb kulturalnych; - Mała ilość pomieszczeń, niezbędnych do działalności kulturalnej; - Mało bezpiecznych placów zabaw dla dzieci; - Przypadki spadków napięcia w sieci energetycznej i trudności z uzyskaniem przyłącza gazowego; - Ograniczona dostępność infrastruktury sieciowej w terenach nowego budownictwa i brak sieci w częściach miejscowości; - Zmniejszająca się liczba ochotników do OSP w części jednostek; - Brak Gminnej Rady Senioralnej;

	- Brak Młodzieżowej Rady Gminy, - Niska skuteczność działań Policji - Posterunek Policji w Chorkówce należy do Komisariatu w Dukli obsługującego trzy gminy; - Brak opieki psychologicznej dla osób dorosłych na terenie gminy; - Zwiększająca się niewydolność wychowawcza części rodziców; - Problemy lokalowo-kadrowe oraz niewystarczające wyposażenie w sprzęt specjalistyczny instytucji kultury; - Nie w pełni wykorzystany kompleks boisk sportowych w Chorkówce; - Brak instytucji samorządowej, która zajmowałaby się sportem i rekreacją; - Brak komunikacji publicznej w niektórych miejscowościach.
Szanse	Zagrożenia
+ Bliskość Krosna – dużego ośrodka miejskiego i centrum administracyjnego powiatu krośnieńskiego; + Szkolenia zawodowe realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy (PUP); + Dofinansowanie przez PUP aktywizacji zawodowej; + Wsparcie rozwoju sektora ekonomii społecznej; + Rozwój elastycznych form zatrudnienia (e-praca, możliwość ruchomego czasu pracy); + Wzrost popytu na usługi i produkty czasu wolnego, rozwój turystyki; + Ustawowy obowiązek współpracy samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi w realizowaniu zadań publicznych; + Wsparcie w ramach Krajowego Programu Odbudowy i programów operacyjnych nowej perspektywy budżetowej UE; + Wdrażanie programów zdrowotnych; + Wdrożenie programu rządowego Dostępność+; + Programy sprzyjające tworzeniu warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób niepełnosprawnych; + Sukcesywne zwiększanie dostępności wsparcia specjalistycznego; + Możliwość wykorzystywania środków europejskich na rozwój usług społecznych; + Wdrażane krajowe i regionalne programy wsparcia na rzecz osób starszych; + Możliwość pozyskania dofinansowania w ramach konkursów ogłaszanych przez Narodowe Centrum Kultury; + Dostępność dofinansowania do instalacji OZE; + Dostępność środków w ramach Programu Czyste Powietrze (WFOŚiGW); + Wzrost akceptacji społecznej dla działań zrównoważonego rozwoju; + Moda na zdrowy styl życia; + Rozwój społeczeństwa informacyjnego;	- Ograniczenia organizacyjno-finansowe stawiane przez NFZ wpływające na długi czas oczekiwania na usługi rehabilitacji medycznej; - Ograniczenia organizacyjno-finansowe stawiane przez NFZ powodujące braki lekarzy specjalistów i stomatologów; - Ograniczenia finansowo-organizacyjne i architektoniczne narzucane przez instytucje współfinansujące inwestycje w obiekty dla osób wymagających opieki (seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami); - Wysokie koszty inwestycji infrastrukturalnych; - Kryzys ekonomiczny w Europie i na Świecie; - Zbyt łatwy dostęp do świadczeń socjalnych dezaktywujący osoby, które pozostają bez zatrudnienia; - Zbyt niska różnica między wynagrodzeniem minimalnym a zasiłkiem dla bezrobotnych; - Kryterium dochodowe ograniczające liczbę osób kwalifikujących się do objęcia pomocą społeczną; - Negatywne trendy demograficzne w kraju; - Wojna za wschodnią granicą kraju; - Wysokie ceny energii i paliwa; - Wysoka inflacja; - Niedoszacowanie subwencji oświatowej dla samorządów (kwota subwencji rośnie nieadekwatnie do wzrostu kosztów); - Niewystarczające środki na dofinansowanie renowacji zabytków; - Zwiększająca się cyberprzestępczość; - Skomplikowany system prawny; - Skomplikowane procedury e-usług; - Zmiany klimatu i związane z tym zagrożenia (np. okresowe susze, powódzie, podtopienia itp.).

+ Wysoki priorytet ochrony środowiska i produkcji proekologicznej w polityce UE i polskiego rządu; + Wysoki priorytet wspierania w UE i kraju przedsięwzięć społecznych i gospodarczych realizowanych przez wielu partnerów; + Rozwój systemów teleinformatycznych w Polsce i na świecie.	

7.2. Czynniki rozwojowe w zakresie zasobów i potencjałów Gminy

Atuty	Słabe strony
+ Funkcjonowanie Gminy w ramach MOF Krosno, + Systematycznie rozbudowywana i unowocześniana infrastruktura techniczna, + Bogactwa naturalne: złoża ropy naftowej, kruszywa naturalne w dolinie rzeki Jasiołki, + Uruchomiony system selektywnej zbiórki odpadów, + Dobrze funkcjonujące jednostki OSP, + Funkcjonujące na terenie Gminy organizacje pozarządowe, + Potencjalne tereny budowlane, + Dobrze rozwinięta sieć drogowa, + Systematycznie rozbudowywane i modernizowane obiekty oświatowe, + Działające zespoły ludowe i sportowe, + Istniejące zabytki kultury i historii (zabytkowe kościoły, cmentarze, dworki), + Unikalne w skali światowej muzeum – Skansen Przemysłu Naftowego i Gazowniczego w Bóbrce, + Brak miejscowych przemysłowych źródeł zanieczyszczeń środowiska, + Czysta rzeka Jasiołka, + Walory przyrodniczo-krajobrazowe gminy, + Obecność Obszarów Ochrony Siedlisk Natura 2000,	– Wysoka energochłonność części budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, – Niewystarczająca baza lokalowa części jednostek OSP, – Nie w pełni wykorzystane budynki domów ludowych, – Niewystarczające zaplecze lokalowe Domu ludowy w Świerzowej – obiekt niedostosowany do potrzeb mieszkańców, – Konieczność modernizacji i remontu szkół, – Niewystarczająca baza lokalowa instytucji kultury na terenie gminy, – Częste spadki napięć w sieci energetycznej – zużycie sieci energetycznej, – Ograniczenia w zasięgu telefonii mobilnej, – Brak nazw ulic – nieuporządkowana numeracja domów, – Chaotycznie rozprzestrzeniająca się zabudowa, – Słabnąca dynamika inwestycyjna, – Brak dostępnych działek, które mogłyby być przeznaczone na budowę nowych parkingów i miejsc postojowych, – Brak ścieżek rowerowych, – Nieuregulowany stan prawny części dróg wewnętrznych, – Nieuregulowany stan prawny części budynków, – Braki w nowoczesnym wyposażeniu szkół w pomoce dydaktyczne, – Wymagająca rozbudowy sieć oświetleniowa dróg, – Ujemny przyrost naturalny, – Wzrost udziału w populacji ludności w wieku poprodukcyjnym, – Mała promocja potencjału kulturowego Gminy, – Duże potrzeby związane z utrzymaniem i restaurowaniem zabytków, – Słabo wyeksponowane i ograniczony dostęp do niektórych zabytków, – Zdegradowany obszar po byłej żwirowni przy rzece Jasiołce w miejscowości Machnówka.
Szanse	Zagrożenia
+ Bliskość Krosna - ośrodka administracyjno-kulturalnego, + Obecność Obszarów Ochrony Siedlisk Natura 2000, + Nowa perspektywa funduszy Unii Europejskiej, + Spodziewane wsparcie w ramach Krajowego Programu Odbudowy,	– Niedostatek i niska dostępność środków zewnętrznych na inwestycje, – Bardzo wysokie, wciąż wzrastające koszty inwestycji infrastrukturalnych, – Wysokie koszty utrzymania obiektów kubaturowych oraz zabytkowych, – Wysokie koszty rewitalizacji zabytków wynikające z przepisów prawnych (konserwator zabytków),

+ Możliwość pozyskania dofinansowania prac restauratorskich i konserwatorskich zabytków w ramach konkursów ogłaszanych przez różne instytucje, + Wysoki priorytet ochrony środowiska i produkcji proekologicznej w polityce UE i polskiego rządu, + Rozwój systemów teleinformatycznych w Polsce i na świecie.	- Trudno dostępne środki na ochronę zabytków (zwłaszcza dla podmiotów prywatnych).

7.3. Czynniki rozwojowe w zakresie gospodarki i promocji Gminy

Atuty	Słabe strony
+ Lokalizacja w Gminie Strefy Inwestycyjnej Innowacyjnych Technologii Szczepańcowa – Lotnisko, + Funkcjonowanie 4 przedsiębiorstw na terenie Strefy (269 miejsc pracy), + Funkcjonująca Spółdzielnia Socjalna, + Atrakcje turystyczne (Muzeum w Bóbrce, Grób Ignacego Łukasiewicza, architektura sakralna, dwory i parki podworskie itp.), + Istniejący potencjał dla rozwoju turystyki wiejskiej, + Walory przyrodniczo-krajobrazowe gminy, + Obecność Obszarów Ochrony Siedlisk Natura 2000, + Prowadzone przez Gminę działania promocyjne, + Cyklicznie organizowane w Gminie imprezy kulturalne, + Brak miejscowych przemysłowych źródeł zanieczyszczeń środowiska, + Czysta rzeka Jasiołka, + Potencjalne tereny budowlane, + Systematycznie rozbudowywana i unowocześniana infrastruktura techniczna, + Produkty lokalne (miody).	- Najniższy stopień rozwoju przedsiębiorczości w powiecie, - Wysoki odsetek przedsiębiorców funkcjonujących za granicą, - Mały, wewnętrzny rynek zleceń, - Słabo rozwinięta kooperacja między firmami, - Zbyt niskie zainteresowanie zakładaniem własnej firmy pomimo dotacji, - Ograniczone możliwości mikro przedsiębiorstw w zakresie konkurencyjności poprzez niskie ceny, - Bardzo niski poziom stosowania wysokich technologii i innowacji, - Brak wolnych terenów inwestycyjnych, - Niewystarczająca liczba wykwalifikowanych pracowników, - Niezadowalająca atrakcyjność, praktyczny brak oferty turystycznej poza oferta związaną z dziedzictwem Ignacego Łukasiewicza, - Brak tras, ścieżek rowerowych, - Zbyt mała ilość oznakowanych szlaków turystycznych, - Zaniedbane istniejące szlaki turystyczne, - Bardzo ograniczona mała infrastruktura turystyczna, - Niska dostępność lokalnie wytwarzanych produktów na lokalnym rynku, - Problem z uregulowaniem stanu prawnego lasów, - Niekontrolowane użytki rolne, - Niekontrolowane zalesienia, - Dzikie wysypiska śmieci, - Brak ścieżek spacerowych na terenach leśnych, - Brak witaczy, - Brak aplikacji promującej i upowszechniającej atrakcje turystyczne gminy, - Brak wydawnictw promocyjnych: albumów, map, - Niewystarczające oznakowanie miejsc interesujących z punktu widzenia turysty (np. grób Ignacego Łukasiewicza), - zagrożenie powodziowe – lokalizacja w zlewni rzeki Wisłoki, - umiarkowane zagrożenie suszą, w tym, silne zagrożenie suszą hydrologiczną.
Szanse	Zagrożenia
+ Potencjalne pozytywne oddziaływanie na rozwój Gminy sąsiedztwa duopolu Jasło-Krosno, + Bliskość Krosna - ośrodka administracyjno-gospodarczego i kulturalnego,	- Wysokie koszty funkcjonowania przedsiębiorstw (energia, paliwo, wynagrodzenia), - Rosnące koszty inwestycji, - Ograniczenia wynikające z uwarunkowań środowiskowych i przepisów prawa, - Niestabilność prawa,

+ Bliskość Beskidu Niskiego oraz atrakcji turystycznych z nim związanych, + Obecność Obszarów Ochrony Siedlisk Natura 2000, + Rozwój sektora ekonomii społecznej. + Rozwój elastycznych form zatrudnienia (e-praca, możliwość ruchomego czasu pracy) + Szkolenia zawodowe realizowane przez powiatowe urzędy pracy (pup). + Dofinansowanie przez pup aktywizacji zawodowej. + Możliwości uzyskania dofinansowania na rozwijanie lub uruchomienie działalności gospodarczej i na tworzenie nowych miejsc pracy. + Rozwinięty, powszechny dostęp do informacji w biznesie, gospodarce, etc. + Programy przewidziane do finansowania w ramach budżetu UE na poziomie regionalnym, krajowym i europejskim m.in. na aktywizację społeczną, rozwój kapitału ludzkiego oraz inwestycje. + Moda na zdrową żywność (np. produkty ekologiczne). + Wzrost zainteresowania aktywnym wypoczynkiem w środowisku naturalnym. + Wzrost zainteresowania wypoczynkiem w Polsce (w aspekcie spadku wartości złotego) + Wzrastające zapotrzebowanie na wypoczynek typu „agroturystyka”. + Działające jednostki wspierające rolników i przedsiębiorców: np. PODR, ARIMR, Podkarpacka Izba Rolnicza + Rozwój turystyczny sąsiednich gmin, + Rozwój społeczeństwa informacyjnego. + Wysoki popyt na krajowe usługi i produkty czasu wolnego, rozwój turystyki.	- Duże obciążenia fiskalne i finansowe związane z utrzymaniem miejsc pracy, - Niejasność części obowiązujących przepisów prawnych dotyczących przedsiębiorców, - Negatywne skutki wysokiej inflacji, w szczególności wśród mikro i małych przedsiębiorstw, - Wojna za wschodnią granicą, - Silna konkurencja w otoczeniu (Krosno) o wysoko wykwalifikowane kadry. - Rozwinięty system wsparcia osób pozostających bez pracy demotywujący do szukania zatrudnienia, - Nadopiekuńczość państwa, - Silna konkurencja w regionie wynikająca z wysokiej atrakcyjności gmin turystycznych, - Silna konkurencja dla lokalnych przedsiębiorców ze strony firm zlokalizowanych w Krośnie.

CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY

1. Założenia do Strategii Rozwoju Gminy Chorkówka do 2030 roku

Założenia stanowią warunki brzegowe niezbędne do prawidłowego sformułowania strategii rozwoju i zostały określone na początku jej powstawania.

Założenia dotyczące dokumentu programu:

1. Perspektywa planowania: **2030 rok**.
2. Decyzje zawarte w Strategii będą służyły mieszkańcom Gminy Chorkówka.
3. Strategia będzie najogólniejszym dokumentem planistycznym gminy i tym samym wraz ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Gospodarki Przestrzennej Gminy Chorkówka i Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego będzie nadrzędna w stosunku do pozostałych dokumentów przyjętych przez władze gminy.
4. Strategia będzie spójna z zamierzeniami zewnętrznych dokumentów planistycznych, m.in., ze Strategią Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030.
5. Zadaniem Strategii jest ułatwienie władzom samorządowym utrzymania głównych, długookresowych celów rozwoju Gminy z uwzględnieniem możliwości i uwarunkowań regionalnych i krajowych.
6. Realizacją Strategii będą kierowały władze wykonawcze Gminy.

Założenia dotyczące procesu pracy nad opracowaniem dokumentu Strategii:

1. Strategia opracowywana jest z udziałem przedstawicieli wszystkich interesariuszy.

Założenia dotyczące przestrzegania zasad horyzontalnych:

1. Strategia Rozwoju Gminy oraz przedsięwzięcia z niej wynikające będą przygotowane, wdrażane, monitorowane, sprawozdawane i ewaluowane z uwzględnieniem przestrzegania zasad horyzontalnych wynikających z przepisów unijnych, w tym m.in. zasady zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność (zapewnienie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami), wiek lub orientację seksualną.

Założenia dotyczące zrównoważonego rozwoju:

1. Zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska, zrównoważony rozwój oznacza integrację działań politycznych, gospodarczych oraz społecznych, z zachowaniem równowagi i trwałości podstawowych procesów przyrodniczych.
2. Przygotowanie Strategii i jej realizacja będzie uwzględniała zasady zrównoważonego rozwoju.

Termin „zrównoważony rozwój” oznacza:

1. Zachowanie szansy dla przyszłych pokoleń na realizację ich potrzeb.
2. Poszanowanie zasobów ze względu na ich ograniczoność.
3. Harmonizowanie ekologicznych, społecznych i ekonomicznych celów rozwoju.
4. Długookresowe podejście do analizowania, planowania i urzeczywistniania celów rozwoju.

2. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Chorkówka do 2030 roku jest dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację społeczno-gospodarczą. Zwrócono uwagę zarówno na mocne strony, jak i obszary problemowe. W procesie tworzenia i realizacji strategii istotne jest również określenie misji.

Misja koncentruje się na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje również na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedzi na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Dlaczego? Co jest naszym priorytetem? Misja zatem to opis wizji gminy zawierający główne pola aktywności w przyszłości, stanowiący najogólniejszy cel gminy.

Misję Gminy Chorkówka określono w perspektywie do 2030 roku. Uwzględniając przyjęte założenia misja brzmi następująco:

Chorkówka to położona w sąsiedztwie Beskidu Niskiego podgórska gmina, malownicza kolebka kopalnictwa naftowego, dbająca o potrzeby mieszkańców i przedsiębiorców, otwarta dla turystów i wszystkich, którzy chcą tu zamieszkać lub zainwestować.

Kapitał ludzki i kapitał społeczny są w dzisiejszych czasach podstawowym czynnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego. Najważniejszą wartością Gminy Chorkówka jest więc społeczność tworząca Gminę, a przede wszystkim jej mieszkańcy, dla których odpowiednio do ich potrzeb, należy zapewnić wysokiej jakości usługi społeczne oraz atrakcyjną przestrzeń publiczną. Tym samym Gmina będzie miejscem przyjaznym i bezpiecznym, otwartym na wszystkie grupy społeczne oraz wspierającą ich aktywność. Ważnym elementem rozwoju Gminy są również przedsiębiorcy, których Gmina będzie wspierać w prowadzeniu działalności gospodarczej, a także środowisko przyrodnicze wraz z jego walorami turystyczno-rekreacyjnymi. Z tego względu Gmina Chorkówka będzie dążyć do poprawy stanu

środowiska oraz wdrażać rozwiązania proekologiczne, aby zwiększyć jakość życia w Gminie oraz przeciwdziałać skutkom zmian klimatu. Aktywność mieszkańców wspierana będzie również poprzez zapewnienie wysokiej jakości usług z zakresu kultury i sportu. Buduje to również tożsamość lokalną i sprzyja integracji mieszkańców.

Misja spełnia ważne funkcje w okresie wdrażania strategii, w tym:

- pozwala koncentrować się na priorytetowych, długookresowych celach,
- pozwala planować i koordynować działania partnerów rozwoju lokalnego zgodnie z długookresowymi celami,
- wspiera motywację i integrację mieszkańców, wzmacniając ich identyfikację z gminą,
- promuje gminę w otoczeniu, zwiększa zainteresowanie, w szczególności wobec potencjalnych inwestorów i wobec odbiorców oferty gminy.

3. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Cele strategiczne określone są do roku 2030 i służą realizacji misji Gminy.

Cele strategiczne określają rezultaty o zasadniczym znaczeniu w długiej perspektywie oraz kierunkują działania na rzeczy właściwe dla koncepcji rozwoju gminy. Cele strategiczne związane są z decyzjami dotyczącymi utrzymania lub zmiany wykorzystania zasobów gminy, w tym również zasobów będących w dyspozycji sektora prywatnego i pozarządowego. Przypisane im **cele operacyjne** wyznaczają kierunki działań, co do przedsięwzięć właściwych dla rozwoju gminy.

Cele strategiczne i operacyjne gminy powstały na podstawie oceny aktualnej sytuacji uwzględniającej zidentyfikowane w uspołecznionym procesie pracy problemy i czynniki wewnętrzne wpływające na możliwość rozwoju gminy (słabe i mocne strony) oraz zewnętrzne (szanse i zagrożenia w otoczeniu).

3.1. Cele strategiczne Gminy Chorkówka

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Chorkówka, jej sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu gminy opisanego w misji rozwoju określono 7 celów strategicznych dla 3 głównych wyznaczonych wcześniej sfer funkcjonowania gminy:

SFERA SPOŁECZNA

1. Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców

SFERA POTENCJAŁÓW I ZASOBÓW GMINY

2. Zwiększenie dostępności nowoczesnej infrastruktury technicznej i społecznej w zakresie dostosowanym do potrzeb mieszkańców, przedsiębiorców oraz gości

3. Poprawa funkcjonalności i zagospodarowania przestrzeni gminy

4. Poprawa stanu zachowania dziedzictwa kulturowego gminy

5. Poprawa stanu czystości środowiska naturalnego i przygotowania do zmian klimatu

6. Aktywizacja mieszkańców - wzmocnienie kapitału ludzkiego

SFERA GOSPODARCZA I PROMOCJI GMINY

7. Poprawa atrakcyjności lokalnej gospodarki

Osiągnięcie celów w sferze gospodarczej jest zadaniem, które mogą realizować tylko podmioty działające w sferze gospodarczej. Zadania Gminy dotyczą przede wszystkim tworzenia warunków do działalności gospodarczej, wspierania podmiotów przez odpowiednią politykę i promocję Gminy. Ważnym elementem wsparcia będą również działania związane z planowaniem przestrzennym i rozwojem infrastruktury technicznej na terenach wykorzystywanych i możliwych do wykorzystania do celów gospodarczych. Cele strategiczne w sferze gospodarczej powinny wpływać na decyzje podejmowane przez wszystkie podmioty działające w Gminie oraz przyszłych inwestorów zewnętrznych i wewnętrznych.

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych, które zaprezentowano w tabeli poniżej.

Cele strategiczne	Cele operacyjne
1. Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców	1.1. Aktywizacja zawodowa mieszkańców 1.2. Poprawa warunków zamieszkiwania 1.3. Poprawa stanu bezpieczeństwa 1.4. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców 1.5. Rozszerzenie oferty opieki nad seniorami oraz osobami z niepełnosprawnościami

	1.6. Poprawa oferty opieki nad dziećmi 1.7. Poprawa jakości kształcenia 1.8. Poprawa atrakcyjności oferty kulturalnej 1.9. Zwiększona atrakcyjność oferty sportowo-rekreacyjnej 1.10. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców 1.11. Poprawa dostosowania oferty transportu publicznego do potrzeb mieszkańców 1.12. Zmniejszenie marginalizacji cyfrowej
2. Zwiększenie dostępności nowoczesnej infrastruktury technicznej i społecznej w zakresie dostosowanym do potrzeb mieszkańców, przedsiębiorców oraz gości	2.1. Poprawa zasobów budynków użyteczności publicznej 2.2. Poprawa dostępności komunikacyjnej i bezpieczeństwa na drogach 2.3. Poprawa stanu rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej 2.4. Poprawa stanu zabezpieczenia p.poż oraz zmniejszenie zagrożenia powodziowego oraz suszą
3. Poprawa funkcjonalności i zagospodarowania przestrzeni gminy	3.1. Uporządkowanie gospodarki przestrzenią
4. Poprawa stanu zachowania dziedzictwa kulturowego gminy	4.1. Poprawa stanu zabytków 4.2. Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa lokalnych tradycji i zwyczajów ludowych
5. Poprawa stanu czystości środowiska naturalnego i przygotowania do zmian klimatu	5.1. Zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska śmieciami, ściekami komunalnymi i niską emisją 5.2. Racjonalne wykorzystanie wody
6. Aktywizacja mieszkańców - wzmocnienie kapitału ludzkiego	6.1. Zahamowanie niekorzystnych trendów demograficznych 6.2. Wzmocnienie lokalnej społeczności jako społeczeństwa obywatelskiego 6.3. Zmniejszenie zjawiska bierności zawodowej
7. Poprawa atrakcyjności lokalnej gospodarki	7.1. Poprawa warunków do rozwoju gospodarczego 7.2. Wzrost znaczenia turystyki w gminie 7.3. Rolnictwo dostosowane do potrzeb lokalnego rynku

Cele strategiczne Gminy Chorkówka odwzorowują obszary rozwojowe w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej, które są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu przestrzennego. Z kolei zadania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej będą podstawą do realizacji zadań w sferze gospodarczej, rozwoju usług społecznych, a także pozytywnie wpłyną na poprawę jakości środowiska przyrodniczego. Cele osiągnięte w ramach sfery społecznej i gospodarczej wpłyną również na poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni.

Cel strategiczny 1: Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców

Cele operacyjne służące realizacji powyższego celu strategicznego stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel operacyjny	Kierunki działań
1.1. Aktywizacja zawodowa mieszkańców	✓ Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i przedsiębiorczości, ✓ Współpraca z podmiotami realizującymi szkolenia i kursy zawodowe oraz przedsięwzięcia związane z aktywizacją osób biernych zawodowo, ✓ Informowanie o możliwościach pozyskiwania dotacji na zakładanie i rozwój działalności gospodarczej, ✓ Wspieranie inicjatyw i partnerstw lokalnych i regionalnych na rzecz aktywizacji rynku pracy, ✓ Wspieranie inicjatyw lokalnych w zakresie współpracy trójsektorowej na rzecz rozwoju ekonomii społecznej i solidarnej,

	✓ Edukacja społeczeństwa i upowszechnienie pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej i solidarnej, ✓ Wspieranie wykorzystania ekonomii społecznej i solidarnej, jako pola aktywizacji zawodowej i społecznej grup defaworyzowanych, ✓ Realizacja działań edukacyjnych i promocyjnych w zakresie ekonomii społecznej i solidarnej.
1.2. Poprawa warunków zamieszkiwania	✓ Tworzenie mieszkań socjalnych i kryzysowych m. in. na bazie obecnie istniejącej infrastruktury komunalnej, ✓ Budowa infrastruktury sieciowej na terenach nowego budownictwa oraz w częściach miejscowości gdzie jej brakuje, ✓ Promowanie źródeł i możliwości uzyskania dofinansowania na inwestycje zmniejszające emisyjność i energochłonność budynków mieszkalnych (np. Program Czyste Powietrze i inne krajowe oraz zewnętrzne), ✓ Współpraca między jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie realizacji wspólnych projektów proekologicznych (np. Związek Gmin Dorzecza Wisłoki).
1.3. Poprawa stanu bezpieczeństwa	✓ Podejmowanie starań w kierunku zwiększenia liczby patroli policyjnych i ich skuteczności, ✓ Rozwijanie systemu monitoringu wizyjnego, ✓ Wprowadzenie regulacji dot. identyfikacji zwierząt towarzyszących (psy, koty), ✓ Organizacja straży gminnej, ✓ Rozwój infrastruktury drogowej w celu poprawy bezpieczeństwa.
1.4. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	✓ Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Narkomanii, ✓ Prowadzenie działań edukacyjnych w szkołach w zakresie szkodliwości stosowania używek (alkohol, tytoń itd.), ✓ Zwiększanie dostępności opieki psychologicznej i psychiatrycznej, ✓ Rozwój bazy lokalowej ośrodków zdrowia, ✓ Realizacja projektów z zakresu profilaktyki zdrowotnej oraz edukacji w zakresie aktywnego trybu życia, ✓ Organizacja dożywiania dla osób starszych i samotnych znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, w tym we współpracy z organizacjami pożytku publicznego.
1.5. Rozszerzenie oferty opieki nad seniorami oraz osobami z niepełnosprawnościami	✓ Zapewnianie usług opiekuńczych i specjalistycznych wszystkim potrzebującym, ✓ Aktywizacja działalności Domu Seniora i Klubu Seniora, ✓ Systematyczne doposażanie Domu Seniora i Klubu Seniora, ✓ Organizacja dowozu seniorów na zajęcia organizowane dla nich, ✓ Zwiększanie dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami i dla osób starszych.
1.6. Poprawa oferty opieki nad dziećmi	✓ Rozwój oferty opieki nad dziećmi do lat 3, ✓ Zwiększenie dostępności przedszkoli i szkół dla osób ze szczególnymi potrzebami, ✓ Dostosowywanie oferty opieki przedszkolnej i świetlicowej do aktualnych potrzeb, ✓ Realizacja projektów zwiększających dostępność asystentów rodziny i innych form pomocy dla rodzin z problemami wychowawczymi.
1.7. Poprawa jakości kształcenia	✓ Rozszerzanie oferty zajęć dodatkowych i stypendiów dla uzdolnionych uczniów, ✓ Doposażanie szkół w nowoczesny sprzęt dydaktyczny i informatyczny, ✓ Organizowanie i doposażanie specjalistycznych pracowni dydaktycznych.
1.8. Poprawa atrakcyjności oferty kulturalnej	✓ Systematyczne uatrakcyjnianie wydarzeń kulturalnych, ✓ Tworzenie atrakcyjnej oferty wydarzeń kulturalnych dostosowanej do różnych grup wiekowych, ✓ Poprawa sytuacji lokalowo-kadrowej oraz doposażanie w sprzęt specjalistyczny instytucji kultury.
1.9. Zwiększona atrakcyjność oferty sportowo-rekreacyjnej	✓ Organizowanie gminnych zawodów sportowych dla szkół, ✓ Promowanie zdrowego stylu życia, ✓ Tworzenie oferty zajęć sportowych we współpracy z dziećmi i młodzieżą, ✓ Upowszechnienie wśród młodzieży i dzieci oraz rodziców aktywności ruchowej, jako składowej zdrowego stylu życia, ✓ Dostosowanie oferty sportowo-rekreacyjnej do aktualnych trendów i potrzeb, ✓ Systematyczne zwiększanie wykorzystania kompleksu boisk sportowych w

	Chorkówce, ✓ Tworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku (np. miejsca rekreacji nad rzeką, ścieżki dydaktyczne, mała infrastruktura turystyczna / publiczna), ✓ Poprawa stanu technicznego i rozbudowa placów zabaw i innych miejsc rekreacji.
1.10. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców	✓ Poprawa wsparcia technicznego i organizacyjnego dla organizacji pozarządowych (w tym lokalowe), ✓ Zwiększanie dostępności lokali użytkowych dla organizacji pozarządowych (np. uwzględnienie w nowych inwestycjach), ✓ Powołanie Gminnej Rady Seniorów i Młodzieżowej Rady Gminy i wspieranie ich działań, ✓ Poprawa sposobu komunikacji władz gminy z mieszkańcami, ✓ Kształtowanie i promocja społeczeństwa obywatelskiego, ✓ Wsparcie realizacji projektów na rzecz aktywizacji społecznej.
1.11. Poprawa dostosowania oferty transportu publicznego do potrzeb mieszkańców	✓ Podejmowanie działań w zakresie dostosowania oferty komunikacji publicznej do potrzeb mieszkańców, ✓ Współpraca z powiatem i sąsiednimi gminami w zakresie poszukiwania koncepcji dla transportu publicznego i dostosowania go do potrzeb mieszkańców.
1.12. Zmniejszenie marginalizacji cyfrowej	✓ Organizacja zajęć edukacyjnych dla osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym, ✓ Produkcja wydawnictw, publikacji, filmów instruktażowych promujących ofertę e-usług, ✓ Utworzenie aplikacji w celu poprawy wykorzystania e-usług i zwiększenia skuteczności komunikacji z mieszkańcami.

Realizacja celu strategicznego będzie monitorowana poprzez wyznaczone wskaźniki wynikające z realizacji celów operacyjnych i zadań. Wskaźniki zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel strategiczny 1	Wskaźnik	Wartość bazowa	Tendencja docelowa
Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców	Liczba osób zagrożonych wykluczeniem zawodowym objętych wsparciem	0	Wzrost
	Liczba utworzonych mieszkań socjalnych i kryzysowych w zasobie gminy	0	Wzrost
	Liczba budynków mieszkaniowych będących w zasobie gminy, które zostały poddane modernizacji energetycznej	0	Wzrost
	Liczba budynków mieszkalnych nowo podłączonych do sieci wodociągowej	0	Wzrost
	Liczba budynków mieszkalnych nowo podłączonych do sieci kanalizacyjnej	0	Wzrost
	Nowa powierzchnia objęta monitoringiem wizyjnym	0	Wzrost
	Liczba osób objęta dożywianiem w okresie realizacji strategii	0	Wzrost
	Liczba zrealizowanych w okresie realizacji strategii przedsięwzięć z zakresu profilaktyki zdrowotnej oraz edukacji w zakresie aktywnego trybu życia	0	Wzrost
	Liczba utworzonych w okresie realizacji strategii podmiotów opieki nad dziećmi do lat 3	0	Wzrost
	Liczba obiektów opieki nad dziećmi (przedszkoli i szkół), w których w okresie realizacji strategii zwiększono dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami	0	Wzrost
	Liczba seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami i niedostosowanych społecznie objętych w okresie realizacji strategii działaniami aktywizującymi i integrującymi społecznie	0	Wzrost
	Liczba doposażonych szkół	0	Wzrost
	Liczba nowych ofert poradnictwa psychologicznego, prawnego i pedagogicznego dla mieszkańców	0	Wzrost
	Liczba nowych inwestycji w wyposażenie instytucji kultury	0	Wzrost
	Liczba nowych elementów oferty kulturalnej	0	Wzrost
Liczba nowych inwestycji w infrastrukturę sportową i rekreacyjną	0	Wzrost	
Liczba nowych ofert z zakresu sportu i rekreacji	0	Wzrost	

	Powołana Gminna Rada Seniorów	0	1
	Powołana Młodzieżowa Rada Gminy	0	1
	Liczba podjętych nowych wspólnych działań z regionalną administracją rządową oraz samorządami lokalnymi w zakresie zwiększania dostępności usług komunikacji publicznej	0	Wzrost
	Liczba nowych przedsięwzięć zmniejszających zjawiska wykluczenia cyfrowego	0	Wzrost

Cel strategiczny 2: Zwiększenie dostępności nowoczesnej infrastruktury technicznej i społecznej w zakresie dostosowanym do potrzeb mieszkańców, przedsiębiorców oraz gości

Cele operacyjne służące realizacji powyższego celu strategicznego stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel operacyjny	Kierunki działań
2.1. Poprawa zasobów budynków użyteczności publicznej	✓ Realizacja inwestycji z zakresu zwiększania dostępności obiektów użyteczności publicznej, ✓ Modernizacja i doposażenie domów ludowych, ✓ Remonty obiektów użyteczności publicznej wraz z montażem instalacji OZE, ✓ Budowa Domu Ludowego wraz z Domem Strażaka w Świerzowej Polskiej, ✓ Rozbudowa bazy lokalowej jednostek OSP na terenie gminy, ✓ Poprawa wykorzystania zasobów domów ludowych, ✓ Zagospodarowanie niewykorzystanych obiektów komunalnych, ✓ Modernizacja i remonty bazy lokalowej szkół oraz instytucji kultury na terenie gminy.
2.2. Poprawa dostępności komunikacyjnej i bezpieczeństwa na drogach	✓ Modernizacja i remonty istniejących parkingów, ✓ Poprawa stanu technicznego i parametrów dróg gminnych i powiatowych, ✓ Budowa nowych chodników przy drogach gminnych i powiatowych, ✓ Współfinansowanie budowy bezpiecznych przejść dla pieszych na drogach powiatowych, ✓ Budowa oświetlenia ulicznego, ✓ Wykonanie przeglądu organizacji ruchu na drogach gminnych i dostosowanie oznakowania do obowiązujących przepisów, ✓ Ułatwienie orientacji przestrzennej poprzez wprowadzenie nazw ulic i nowej numeracji.
2.3. Poprawa stanu rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej	✓ Rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w miejscach nowej zabudowy oraz w peryferyjnych częściach miejscowości, ✓ Remont istniejącej sieci kanalizacyjnej i wodociągowej.
2.4. Poprawa stanu zabezpieczenia p.poż oraz zmniejszenie zagrożenia powodziowego oraz suszą	✓ Poprawa zabezpieczenia w sprzęt i tabor ratowniczo-gaśniczy jednostek OSP, ✓ Zmniejszenie zagrożenia zalewaniem w wyniku silnych opadów deszczu w miejscowości Kopytowa (przebudowa przepustu na drodze powiatowej P1850R w miejscowości Kopytowa), ✓ Modernizacja i konserwacja urządzeń melioracyjnych, ✓ Realizacja działań katalogowych przewidzianych w Planie Przeciwdziałania Skutkom Suszy, szczególnie tych związanych z kształtowaniem zasobów wodnych i budowaniem retencji dla zwiększania zasobów dyspozycyjnych,

	✓ W współpraca w ramach Planu Zrządania Ryzykiem Powodziowym, ✓ Podejmowanie działań w kierunku regulacji rzek i potoków, ✓ Budowa zbiorników retencyjnych mokrych i suchych.

Realizacja celu strategicznego będzie monitorowana poprzez wyznaczone wskaźniki wynikające z realizacji celów operacyjnych i zadań. Wskaźniki zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa	Tendencja docelowa
Zwiększenie dostępność nowoczesnej infrastruktury technicznej i społecznej w zakresie dostosowanym do potrzeb mieszkańców, przedsiębiorców oraz gości	Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych modernizacji energetycznej w okresie realizacji strategii	0	Wzrost
	Liczba obiektów użyteczności publicznej dostosowanych w okresie realizacji strategii do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i innymi szczególnymi potrzebami	0	Wzrost
	Liczba zmodernizowanych i wyposażonych w okresie realizacji strategii domów ludowych	0	Wzrost
	Liczba nowych inwestycji z zakresu modernizacji i remontów bazy lokalowej szkół oraz instytucji kultury	0	Wzrost
	Długość wybudowanych, wyremontowanych i przebudowanych dróg gminnych, publicznych i wewnętrznych (km) – w okresie realizacji strategii	0	Wzrost
	Długość wybudowanych, wyremontowanych i przebudowanych dróg powiatowych (km) – w okresie realizacji strategii	0	Wzrost
	Długość wybudowanych ciągów pieszych przy drogach gminnych i powiatowych (km) – w okresie realizacji strategii	0	Wzrost
	Długość odcinków z wybudowanym i przebudowanym oświetleniem drogowym – w okresie realizacji strategii	0	Wzrost
	Liczba wybudowanych nowych, bezpiecznych przejść dla pieszych na drogach powiatowych	0	Wzrost
	Liczba wybudowanych nowych miejsc parkingowych i postojowych	0	Wzrost
	Długość wybudowanej i wyremontowanej sieci kanalizacji sanitarnej (km) – w okresie realizacji strategii	0	Wzrost
	Długość wybudowanej, wyremontowanej sieci wodociągowej (km) – w okresie realizacji strategii	0	Wzrost
	Liczba nowych projektów z zakresu poprawy zabezpieczenia w sprzęt i tabor ratowniczo-gaśniczy jednostek OSP	0	Wzrost

Cel strategiczny 3: Poprawa funkcjonalności i zagospodarowania przestrzeni gminy

Cele operacyjne służące realizacji powyższego celu strategicznego stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel operacyjny	Kierunki działań
3.1. Uporządkowanie gospodarki przestrzenią	✓ Uchwalenie ogólnych planów miejscowych, ✓ Uchwalenie Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego, ✓ Zagospodarowanie niewykorzystanych obiektów

	komunalnych, ✓ Poprawa zagospodarowania centrów miejscowości, ✓ Podejmowanie działań edukacyjnych w zakresie utrzymywania gruntów rolnych w dobrej kulturze, ✓ Wspieranie budowy infrastruktury cmentarnej (kaplicy cmentarnej i kolumbaria).

Realizacja celu strategicznego będzie monitorowana poprzez wyznaczone wskaźniki wynikające z realizacji celów operacyjnych i zadań. Wskaźniki zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa	Tendencja docelowa
Poprawa funkcjonalności i zagospodarowania przestrzeni gminy	Liczba uchwalonych nowych Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego	0	Wzrost
	Liczba uchwalonych ogólnych planów miejscowych	0	Wzrost
	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć z zakresu poprawy zagospodarowania przestrzeni publicznych	0	Wzrost
	Liczba nowych inwestycji na niewykorzystanych obiektach komunalnych	0	Wzrost

Cel strategiczny 4: Poprawa stanu zachowania dziedzictwa kulturowego gminy

Cele operacyjne służące realizacji powyższego celu strategicznego stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel operacyjny	Kierunki działań
4.1. Poprawa stanu zabytków	✓ Poprawa stanu technicznego obiektu zabytkowego w Żeglcach oraz parków podworskich w Kobylanach i Sulistrowej, ✓ Konserwacja i restauracja zabytkowych kapliczek.
4.2. Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa lokalnych tradycji i zwyczajów ludowych	✓ Zakup regionalnych strojów folklorystycznych dla zespołów ludowych, instrumentów muzycznych, ✓ Remonty sal w domach ludowych i domach strażaka, ✓ Współpraca z organizacjami społecznymi w zakresie podejmowania działań kulturotwórczych i promujących lokalne tradycje i zwyczaje ludowe, ✓ Wykorzystanie kulturotwórczej roli szkół w aktywizowaniu mieszkańców, ✓ Wspieranie inicjatyw ukierunkowanych na zachowanie i promowanie dziedzictwa kulturowego.

Cele operacyjne służące realizacji powyższego celu strategicznego stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa	Tendencja docelowa
Poprawa stanu zachowania dziedzictwa kulturowego gminy	Liczba obiektów zabytkowych poddanych w okresie realizacji strategii restauracji i konserwacji	0	Wzrost
	Liczba wspartych formalnych i nieformalnych organizacji społecznych (zespołów ludowych itp.) w okresie realizacji strategii	0	Wzrost
	Liczba nowych remontów w domach ludowych i domach strażaka	0	Wzrost
	Liczba szkół, które w okresie realizacji strategii zrealizowały przedsięwzięcia z zakresu upowszechniania lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego wśród dzieci i młodzieży szkolnej	0	Wzrost

	Liczba zrealizowanych nowych przedsięwzięć promujących dziedzictwo kulturowe i historyczne gminy	0	Wzrost

Cel strategiczny 5: Poprawa stanu czystości środowiska naturalnego i przygotowania do zmian klimatu

Cele operacyjne służące realizacji powyższego celu strategicznego stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel operacyjny	Kierunki działań
5.1. Zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska śmieciami, ściekami komunalnymi i niską emisją	✓ Promowanie programów dofinansowujących inwestycje proekologiczne (Czyste Powietrze, Mój Prąd, Program Life), ✓ Rozbudowa i doposażenie PSZOK, ✓ Likwidowanie dzikich wysypisk śmieci, ✓ Edukowanie mieszkańców w zakresie postępowania z odpadami, ✓ Edukowanie w zakresie ograniczenia niskiej emisji i zagrożeń wynikających ze spalania śmieci, ✓ Kontynuacja działań zmierzających do likwidacji wyrobów zawierających azbest, ✓ Wspieranie i inicjowanie działań z zakresu wymiany źródeł ciepła i instalowania OZE, ✓ Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej, ✓ Podejmowanie działań w celu ochrony, poprawy oraz przywracania jednolitych części wód do stanu możliwie jak najbardziej zbliżonego do naturalnego – zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.
5.2. Racjonalne wykorzystanie wody	✓ Zachęcanie mieszkańców do gromadzenia wody opadowej w ramach własnych zabudowań, ✓ Promowanie Programu „Moja Woda”, ✓ Edukowanie mieszkańców w zakresie oszczędnego gospodarowania wodą, ✓ Podejmowanie działań w celu ochrony, poprawy oraz przywracania jednolitych części wód do stanu możliwie jak najbardziej zbliżonego do naturalnego – zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

Cele operacyjne służące realizacji powyższego celu strategicznego stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Poprawa stanu czystości środowiska naturalnego i przygotowania do zmian klimatu	Liczba zrealizowanych nowych inwestycji z zakresu gospodarki odpadami	0	Wzrost
	Odsetek gospodarstw domowych prawidłowo segregujących odpady (%)	0	Wzrost
	Liczba nowych przedsięwzięć zrealizowanych z zakresu edukacji ekologicznej w zakresie segregowania odpadów i ograniczania ilości szkodliwych dla środowiska odpadów w gospodarstwach domowych oraz racjonalnego korzystania z wody	0	Wzrost
	Długość wybudowanej nowej sieci kanalizacji sanitarnej	0	Wzrost
	Liczba nowo zmodernizowanych energetycznie budynków użyteczności publicznej	0	Wzrost

Cel strategiczny 6: Aktywizacja mieszkańców - wzmocnienie kapitału ludzkiego

Cele operacyjne służące realizacji powyższego celu strategicznego stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel operacyjny	Kierunki działań
6.1. Zahamowanie niekorzystnych trendów demograficznych	✓ Systematyczne rozwijanie infrastruktury technicznej, ✓ Uzbrajanie terenów pod inwestycje mieszkaniowe, ✓ Rozwój usług publicznych typu opieka przedszkolna (w tym żłobkowa), ✓ Preferencje podatkowe dla mieszkańców (podatki lokalne), ✓ Systematyczne unowocześnianie infrastruktury społecznej, ✓ Systematyczne zwiększanie atrakcyjności turystycznej, ✓ Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości.
6.2. Wzmocnienie lokalnej społeczności jako społeczeństwa obywatelskiego	✓ Kreowanie i aktywizacja lokalnych liderów, ✓ Współpraca z LGD w zakresie aktywizacji społeczności lokalnych, ✓ Wspieranie działalności organizacji pozarządowych, ✓ Promowanie postaw prospołecznych.
6.3. Zmniejszenie zjawiska bierności zawodowej	✓ Aktywizowanie osób biernych zawodowo, ✓ Aktywizowanie osób pozostających bez pracy we współpracy z PUP (szkolenia, kursy zawodowe, roboty interwencyjne i publiczne oraz staże), ✓ Ograniczanie marginalizacji cyfrowej (szkolenia, kursy), ✓ Wspieranie inicjatyw i partnerstw lokalnych i regionalnych na rzecz aktywizacji rynku pracy, ✓ Edukacja społeczeństwa i upowszechnienie pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej i solidarnej, ✓ Wspieranie inicjatyw lokalnych w zakresie współpracy trójsektorowej na rzecz rozwoju ekonomii społecznej i solidarnej, ✓ Wspieranie wykorzystania ekonomii społecznej i solidarnej, jako pola aktywizacji zawodowej i społecznej grup defaworyzowanych, ✓ Realizacja działań edukacyjnych i promocyjnych w zakresie ekonomii społecznej i solidarnej.

Cele operacyjne służące realizacji powyższego celu strategicznego stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Aktywizacja mieszkańców - wzmocnienie kapitału ludzkiego	Liczba zrealizowanych nowych inwestycji z zakresu rozwoju infrastruktury społecznej	0	Wzrost
	Liczba zrealizowanych nowych przedsięwzięć wsparcia rozwoju lokalnej przedsiębiorczości	0	Wzrost
	Liczba zrealizowanych nowych przedsięwzięć z zakresu kreowania i rozwoju liderów lokalnych	0	Wzrost
	Liczba szkół, w których zrealizowano przedsięwzięcia z zakresu kreowania postaw obywatelskich	0	Wzrost
	Liczba zrealizowanych nowych działań edukacyjnych i promocyjnych w zakresie ekonomii społecznej i solidarnej	0	Wzrost

Cel strategiczny 7: Poprawa atrakcyjności lokalnej gospodarki

Cele operacyjne służące realizacji powyższego celu strategicznego stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel operacyjny	Kierunki działań
7.1. Poprawa warunków do rozwoju gospodarczego	✓ Prowadzenie działań edukacyjnych z zakresu podnoszenia lub zmiany kwalifikacji zawodowych mieszkańców, ✓ Wspieranie rozwoju usług gastronomicznych i hotelarskich, ✓ Podejmowanie działań edukacyjnych i informacyjnych dla chcących uruchomić i/lub rozwijać działalność gospodarczą, ✓ Wspieranie przedsięwzięć sieciowych wśród przedsiębiorców, ✓ Promocja postaw i inicjatyw sprzyjających inicjowaniu i wdrażaniu innowacji społecznych w gminie i powiecie oraz ich wspieranie, ✓ Wspieranie rozwoju Instytucji Otoczenia Biznesu (np. inkubatorów przedsiębiorczości) w powiecie, ✓ Współpraca z sąsiednimi gminami i powiatem w zakresie tworzenia i wzmocnienia warunków do tworzenia i rozwoju start-up'ów, ✓ Współpraca z samorządem województwa i samorządem powiatowym oraz gminnymi w zakresie rozwoju przedsiębiorczości społecznej, ✓ Promowanie lokalnego rzemieślnictwa i rękodzielnictwa.
7.2. Wzrost znaczenia turystyki w gminie	✓ Promowanie lokalnych walorów środowiskowych i krajobrazowych, ✓ Tworzenie zintegrowanej oferty dla turystyki weekendowej i krótko pobytovej (turystyka rowerowa, piesza – Nordic Walking itp.) ✓ Promowanie lokalnych zabytków architektury sakralnej, ✓ Wyznaczanie i budowa nowych ścieżek rowerowych i tras pieszych, ✓ Systematyczne rozwijanie bazy sportowej i rekreacyjnej (siłownie zewnętrzne, place zabaw i inna infrastruktura), ✓ Rozwijanie infrastruktury dla turystyki aktywnej i tematycznej (m.in. wyznaczanie tras pieszo-rowerowych i budowa infrastruktury odpoczynku/relaksu i sanitarnej przy trasach, tworzenie miejsc do parkowania kamperów i przyczep campingowych z możliwością zrzutu „szarej wody” i zlewni nieczystości wraz z infrastrukturą towarzyszącą), ✓ Wspieranie przedsiębiorczości związanej z infrastrukturą turystyczną i okołoturystyczną, ✓ Kreowanie/wzmacnianie pozytywnego wizerunku gminy (m.in. montaż witaczy), ✓ Opracowanie aplikacji promującej i upowszechniającej atrakcje turystyczne gmin, ✓ Opracowywanie wydawnictw promocyjnych, albumów, map.
7.3. Rolnictwo dostosowane do potrzeb lokalnego rynku	✓ Promowanie rolnictwa ekologicznego i jego produktów, ✓ Identyfikacja i promowanie produktów lokalnych, ✓ Promowanie miejsc sprzedaży lokalnych produktów, ✓ Prowadzenie działań edukacyjnych dla wytwórców produktów lokalnych,

	✓ Promowanie rozwoju gospodarstw agroturystycznych, ✓ Współpraca z PODR w zakresie promowania dodatkowej działalności pozarolniczej w małych gospodarstwach rolnych.

Cele operacyjne służące realizacji powyższego celu strategicznego stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Poprawa atrakcyjności lokalnej gospodarki	Liczba zorganizowanych nowych przedsięwzięć umożliwiających zmianę lub podniesienie kwalifikacji zawodowych	0	Wzrost
	Liczba nowych przedsięwzięć edukacyjnych zorganizowanych dla osób chcących uruchomić lub rozwijać działalność gospodarczą	0	Wzrost
	Liczba zorganizowanych nowych przedsięwzięć szkoleniowych w zakresie przedsiębiorczości	0	Wzrost
	Liczba przedsięwzięć zorganizowanych we współpracy z LGD w zakresie informowania o możliwościach finansowania uruchamiania działalności gospodarczej oraz rozwoju przedsiębiorstw	0	Wzrost
	Liczba przeprowadzonych w okresie realizacji strategii inwentaryzacji i promocji lokalnych produktów i usług	0	Wzrost
	Liczba zrealizowanych nowych przedsięwzięć z zakresu promocji walorów turystyczno-krajobrazowych i potencjału turystycznego gminy	0	Wzrost
	Liczba nowych przedsięwzięć z zakresu rozwoju infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej	0	Wzrost
	Liczba nowych wspólnych inicjatyw z PODR w zakresie promowania dodatkowej działalności pozarolniczej w małych gospodarstwach rolnych.	0	Wzrost

4. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy

Zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 4 ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn.zm.) -strategia rozwoju gminy Chorkówka zawiera nie tylko wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 225 z późn.zm.) przygotowanej na potrzeby tej strategii, lecz również określa model struktury gminy.

Model docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Chorkówka przedstawia spodziewany i zaplanowany wpływ, jaki na kształtowanie się struktur przestrzennych będzie mieć realizacja zapisów strategii rozwoju gminy Chorkówka. Model ten uwzględnia także zdiagnozowane wcześniej problemy, potrzeby i potencjały rozwojowe gminy Chorkówka, które wpływać mogą na zmiany w strukturze przestrzennej gminy.

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY CHORKÓWKA SŁUŻYĆ MA NADANIU WYMIARU PRZESTRZENNEGO STRATEGII ROZWOJU GMINY CHORKÓWKA POPRZEZ:

ukierunkowanie działań do konkretnych obszarów i dopasowanie ich do potrzeb i możliwości tych obszarów

ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

określenie zasad i celów polityki przestrzennej oraz struktury funkcjonalno-przestrzennej jednostki, dla której opracowywana jest strategia

Głównym zamierzeniem modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej jest zobrazowanie przyjętej wizji rozwoju gminy, do powstania której przyczynią się efekty realizacji celów rozwojowych strategii, również tych z zakresu zagospodarowania przestrzennego. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej, to układ przestrzenny kształtujący funkcjonalność danej jednostki.

Obraz 1. Fragment układu funkcjonalno-przestrzennego Gminy Chorkówka

Źródło: <https://chorkowka.e-mapa.net/>

Model opiera się na wybranych elementach części diagnostycznej strategii, a także zawiera elementy jej części kierunkowej.

PRZYJĘTY W OPRACOWANIU NINIEJSZEJ STRATEGII ZRÓWNOWAŻONY MODEL ROZWOJU GMINY CHORKÓWKA MA NA CELU:

- ✓ przedstawienie długookresowej strategii rozwoju gminy
- ✓ obowiązkowy element strategii
- ✓ zobrazowanie strategicznych pomysłów na rozwój gminy
- ✓ efekt zintegrowanego procesu planistycznego

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Chorkówka, jej sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu gminy opisanego w misji rozwoju określono 7 celów strategicznych

Cele strategiczne określone są do roku 2030 i służą realizacji misji Gminy. Określają one rezultaty o zasadniczym znaczeniu w długiej perspektywie oraz kierunkują działania na rzeczy właściwe dla koncepcji rozwoju gminy. Cele strategiczne związane są z decyzjami dotyczącymi utrzymania lub zmiany wykorzystania zasobów gminy, w tym również zasobów będących w dyspozycji sektora prywatnego i pozarządowego. Przypisane im cele operacyjne wyznaczają kierunki działań, co do przedsięwzięć właściwych dla rozwoju gminy.

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych, które zebrano w tabeli poniżej.

CELE STRATEGICZNE I CELE OPERACYJNE WSKAZANE W STRATEGII ROZWOJU GMINY CHORKÓWKA NA LATA 2023-2030

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE
1. Poprawa warunków i jakości życia	1.1. Aktywizacja zawodowa mieszkańców 1.2. Poprawa warunków zamieszkiwania 1.3. Poprawa stanu bezpieczeństwa 1.4. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców 1.5. Rozszerzenie oferty opieki nad seniorami oraz osobami z niepełnosprawnościami 1.6. Poprawa oferty opieki nad dziećmi 1.7. Poprawa jakości kształcenia 1.8. Poprawa atrakcyjności oferty kulturalnej 1.9. Zwiększona atrakcyjność oferty sportowo-rekreacyjnej 1.10. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców 1.11. Poprawa dostosowania oferty transportu publicznego do potrzeb mieszkańców 1.12. Zmniejszenie marginalizacji cyfrowej
2. Zwiększenie dostępności nowoczesnej infrastruktury technicznej i społecznej w zakresie dostosowanym do potrzeb mieszkańców, przedsiębiorców oraz gości	2.1. Poprawa zasobów budynków użyteczności publicznej 2.2. Poprawa dostępności komunikacyjnej i bezpieczeństwa na drogach 2.3. Poprawa stanu rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej 2.4. Poprawa stanu zabezpieczenia p.poż oraz zmniejszenie zagrożenia powodziowego oraz suszą
3. Poprawa funkcjonalności i zagospodarowania przestrzeni gminy	3.1. Uporządkowanie gospodarki przestrzenią
4. Poprawa stanu dziedzictwa kulturowego gminy	4.1. Poprawa stanu zabytków 4.2. Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa lokalnych tradycji i zwyczajów ludowych
5. Poprawa stanu czystości środowiska naturalnego i przygotowania do zmian klimatu	5.1. Zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska śmieciami, ściekami komunalnymi i niską emisją 5.2. Racjonalne wykorzystanie wody
6. Aktywizacja mieszkańców - wzmocnienie kapitału ludzkiego	6.1. Zahamowanie niekorzystnych trendów demograficznych 6.2. Wzmocnienie lokalnej społeczności jako społeczeństwa obywatelskiego 6.3. Zmniejszenie zjawiska bierności zawodowej
7. Poprawa atrakcyjności lokalnej gospodarki	7.1. Poprawa warunków do rozwoju gospodarczego 7.2. Wzrost znaczenia turystyki w gminie 7.3. Rolnictwo dostosowane do potrzeb lokalnego rynku

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z założeniami Strategii określono perspektywę planowania do 2030 roku. Cele strategiczne Gminy Chorkówka odwzorowują obszary rozwojowe w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej, które są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu przestrzennego. Z kolei zadania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej będą podstawą do realizacji zadań w sferze gospodarczej, rozwoju usług społecznych, a także pozytywnie wpłyną na poprawę jakości środowiska przyrodniczego. Cele osiągnięte w ramach sfery społecznej i gospodarczej wpłyną również na poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni.

Ponadto Strategia opracowana jest z udziałem przedstawicieli społeczności lokalnej (interesariuszy). Wskazania zawarte w Strategii będą służyły mieszkańcom gminy. Strategia ma być najogólniejszym dokumentem planistycznym Gminy i tym samym wraz ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego będzie kluczowym dokumentem kształtującym rozwój Gminy. Strategia będzie spójna z zamierzeniami zewnętrznych dokumentów planistycznych. Zadaniem jej jest ułatwienie władzom samorządowym utrzymania głównych, długookresowych celów rozwoju Gminy Chorkówka. Strategia będzie wskazywała zadania wspólne partnerów społecznych. Realizacją dokumentu będą kierowały władze wykonawcze gminy. Przygotowanie Strategii i jej realizacja będzie uwzględniała zasady zrównoważonego rozwoju.

Misję Gminy Chorkówka określono w perspektywie do roku 2030 następująco: „**Chorkówka to położona w sąsiedztwie Beskidu Niskiego podgórska gmina, malownicza kolebka kopalnictwa naftowego, dbająca o potrzeby mieszkańców i przedsiębiorców, otwarta dla turystów i wszystkich, którzy chcą tu zamieszkać lub zainwestować.**”

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej uwzględniając regionalną politykę rozwoju określoną w Strategii, organizuje warunki przestrzenne dla alokacji funkcji społeczno-gospodarczych i poszczególnych inwestycji. Określone w Strategii inicjatywy lokalne stanowią komplementarne przedsięwzięcia wobec projektów strategicznych i łącznie przyczyniają się do realizacji priorytetów rozwojowych, które są w pełni spójne z celami wyznaczonymi na poziomie regionalnym.

Na strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy Chorkówka składają się elementy stanowiące niezależnie funkcjonujące układy i struktury lub budujące strefy funkcjonalne będące obszarami o zbliżonych bądź powiązanych funkcjach i kierunkach rozwoju, które ukształtowały się w wyniku rozwoju obszaru i działalności człowieka.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Chorkówka jest zrównoważonym modelem rozwoju, obejmującym w sposób spójny i komplementarny sferę społeczną, gospodarczą, przestrzenną, infrastrukturalną jak i strefę związaną z ochroną środowiska. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej służyć ma zobrazowaniu, wizji rozwoju gminy realizowanej poprzez zakładane w strategii rozwoju gminy cele strategiczne. Ma on również uwzględniać: zasadę ciągłości realizacji polityk społeczno-gospodarczych i przestrzennych oraz stan zagospodarowania. Nie jest on planem zagospodarowania, lecz schematem obrazującym sposób funkcjonowania obszaru i stanowi przestrzenne odniesienie dla polityk rozwojowych.

4.1. Uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne Gminy

W celu określenia modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej konieczne jest przeprowadzenie analizy uwarunkowań rozwoju gminy Chorkówka.

Dokumentem planistycznym wskazującym kierunki rozwoju gminy Chorkówka, na bazie jej wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwojowych jest obowiązujące Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Chorkówka, przyjęte Uchwałą Rady Gminy Chorkówka Nr XXXVIII/305/2021 Rady Gminy Chorkówka z dnia 25 czerwca 2021 roku z późn.zm. zwane dalej Studium.

Studium pomimo, iż nie posiada statusu prawa miejscowego, stanowi podstawowy dokument lokalnego systemu planowania przestrzennego, którego celem jest rozpoznanie aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej rozwojem, a następnie na ich podstawie sformułowanie długofalowej polityki przestrzennej gminy. Studium wskazuje możliwą formę oraz stopień zainwestowania poszczególnych terenów.

Jak wynika ze Studium Gmina Chorkówka to gmina podmiejska, położona w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Krosna. Podmiejskie położenie gminy sprzyja lokalizacji inwestycji o charakterze mieszkaniowym i komercyjnym a także ułatwia mieszkańcom dostęp do usług ponadlokalnych.

Gmina Chorkówka wchodzi w skład Euroregionu Karpackiego, który na terenie Polski obejmuje województwo podkarpackie; na terenie Słowacji powiaty Košice, Presov, Bardejov, Humenne, Michalovce, Svidnik, Trebišov, Vranov, Medzilaborce, Stropkov; na terenie Węgier okręgi Szolnok, Debrecen, Eger, Miskolc, Nyiregyhaza; na terenie Ukrainy obwody Lviv, Ivano-Frankivsk, Černivci, Užhorod, a na terenie Rumunii regiony Oradea, Satu Mare, Baia Mare, Suceawa, Botasani. Stwarza to możliwości komplementarnego rozwoju terenów przygranicznych, ukierunkowanego na rozwijanie turystyki i rekreacji, wymiany gospodarczej i kulturalnej, współpracy w zakresie ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Środkowa i południowa część gminy charakteryzują się dużym udziałem lasów o zróżnicowanym składzie gatunkowym, dobrą jakością powietrza i klimatu akustycznego a także urokliwym wiejskim krajobrazem, co stwarza potencjalne możliwości rozwoju agroturystyki oraz szeregu innych form, turystyki, rekreacji i sportu. Gmina posiada unikalny w skali międzynarodowej zespół zabytków techniki -Muzeum Przemysłu Naftowego im. Ignacego Łukasiewicza w Bóbrce, który stwarza możliwości promocji gminy na arenie międzynarodowej.

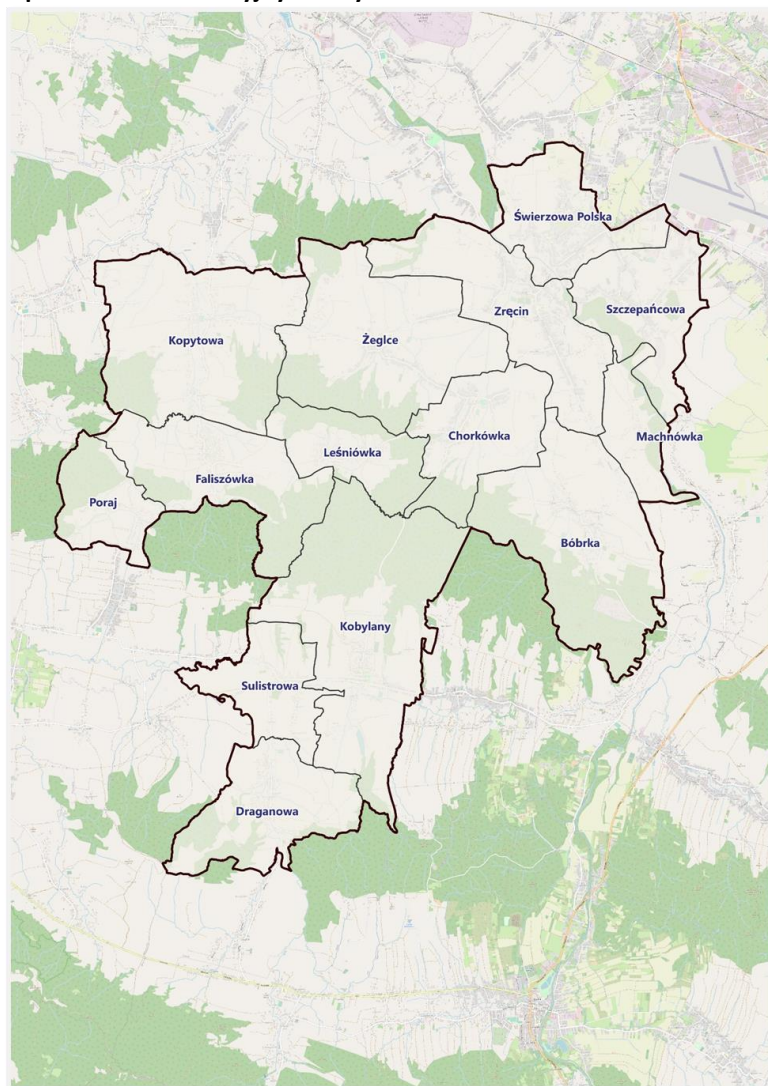
Struktura przestrzenna gminy Chorkówka kształtowana będzie przez następujące systemy: system zabudowy (w tym: mieszkalnej oraz usługowej i produkcyjnej), system przyrodniczy (system terenów otwartych), system kulturowy, system transportowy oraz system infrastrukturalny.

Gmina Chorkówka posiada zasób niezainwestowanych gruntów komunalnych o łącznej powierzchni 74 ha co pozwala na prowadzenie aktywnej polityki gospodarki gruntami. Gmina Chorkówka wyróżnia się tak w skali ogólnokrajowej jak i regionalnej, bardzo dobrym zaopatrzeniem w gaz. Posiada również gęstą sieć gazociągów wysoko i średnioprężnych.

Układ strukturalno- przestrzenny gminy oparty jest o ustabilizowaną sieć osadniczą.

Gmina Chorkówka jest podmiejską gminą wiejską położoną we wschodniej części województwa podkarpackiego, w powiecie krośnieńskim, przy granicy z miastem Krosnem. Gmina Chorkówka sąsiaduje ponadto z gminami: Dukla, Jedlicze, Miejsce Piastowe, Nowy Żmigród i Tarnowiec.

Obraz 2. Położenie i podział administracyjny Gminy Chorkówka

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z założeniami Studium rozwój przestrzenny gminy oparty powinien być na następujących zasadach:

- ✓ zasadzie zrównoważonego rozwoju rozumianego zgodnie z ustawą Prawo ochrony Środowiska jako „rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia jak i przyszłych” lub prościej określonego przez G.H. Brundtland jako: „Rozwój, w którym obecne pokolenie zaspokaja swoje potrzeby, nie pozbawiając przyszłych pokoleń możliwości zaspokajania swoich potrzeb”;
- ✓ regule pierwszeństwa jakości nad ilością wyrażającą się w następujących zasadach wykorzystania przestrzeni:
  - racjonalnego wykorzystania zasobów poprzez niedopuszczenie do chaotycznego, rozproszonego zainwestowania, na rzecz intensyfikacji, porządkowania oraz podnoszenia standardu i ładu przestrzennego istniejących struktur osadniczych,
  - kształtowania terenów przeznaczonych pod zainwestowanie jako przestrzeni konkurencyjnych, o wysokiej jakości i standardzie zagospodarowania, spełniających wysokie wymagania i aspiracje potencjalnych użytkowników,
  - zachowania, ochrony i wyeksponowania - tych elementów zagospodarowania, które

służą utrzymaniu atrakcyjności środowiska przyrodniczo-kulturowego, świadczą o tożsamości gminy i jej lokalnej odrębności.

Poprzez przyjęcie takich zasad rozwoju przestrzennego gminy zostaną podtrzymane, wyeksponowane i wykorzystane dla rozwoju społeczno-gospodarczego podstawowe atuty gminy: sąsiedztwo miasta Krosna w północnej części gminy oraz wysokie wartości zasobów środowiska kulturowego i przyrodniczego w części południowej.

Występujące na terenie gminy Chorkówka obszary osuwiskowe jak i obszary szczególnego zagrożenia powodzią to uwarunkowania, które istotnie wpływają na możliwości jej zagospodarowania.

Ograniczenia w zagospodarowaniu terenów zalewowych dotyczą obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Zgodnie z art. 77 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2652 późn. zm.), na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazuje się gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w szczególności ich składowania oraz lokalizowania nowych cmentarzy.

Zgodnie ze Studium polityka ochrony przed zagrożeniem powodziowym polegać będzie na:

- ✓ nierozszerzaniu (w stosunku do dotychczasowego planu) terenów przeznaczonych do zainwestowania, położonych w zasięgu wielkiej wody 1% rzeki Jasiołki;
- ✓ niezwiększaniu intensywności zainwestowania wyżej wymienionych obszarów ponad ustalenia dotychczas obowiązującego planu;
- ✓ nierozszerzaniu (w stosunku do dotychczasowego planu) terenów przeznaczonych do zainwestowania na tereny zagrożone powodzią w dolinie Chlebianki i innych małych cieków wodnych;
- ✓ zabezpieczeniu istniejącej zabudowy zlokalizowanej na terenach zagrożonych powodzią; umożliwieniu realizacji suchych zbiorników przeciwpowodziowych „Rokicina” i „Czarne Błoto” w zlewni potoku Chlebianka.

Ustawa nie podaje innych szczegółowych zakazów i nakazów w zakresie możliwości zagospodarowania i zabudowy obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Wprowadza natomiast obowiązek uwzględniania ich w dokumentach planistycznych w tym przede wszystkim w studiach przestrzennego zagospodarowania gminy i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz konieczność uzgadniania dokumentów z Wodami Polskimi, w zakresie dotyczącym zabudowy i zagospodarowania terenu położonego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Uwzględnienie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszarów osuwiskowych jest niezwykle istotne w procesie gospodarowania przestrzenią. **Wprowadzanie zabudowy na terenach osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi powinno być rozpatrywane na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.**

W zakresie systemu zabezpieczenia przeciwpowodziowego i regulacji stosunków wodnych wyrazem racjonalnej polityki przestrzennej jest:

- utrzymanie i konserwacja urządzeń melioracji szczegółowej, tj.: sieci drenarskiej oraz rowów, z obowiązkiem ich przebudowy – w razie wystąpienia kolizji z planowanym zagospodarowaniem – w sposób umożliwiający prawidłowe działanie systemu na terenach sąsiednich;
- realizacja rozbudowy obiektów małej retencji, z zastosowaniem rozwiązań umożliwiających migrację organizmów wodnych.

Poprawa jakości środowiska naturalnego łączy się z odpowiednimi działaniami w obszarze retencji, które w wyniku zmian klimatu stają się istotne nie tylko dla gminy Chorkówka, lecz również dla jednostek samorządu terytorialnego, które z nią bezpośrednio sąsiadują. **Konieczna jest zatem współpraca z innymi gminami oraz zaplanowanie i realizacja wspólnego planu retencji, które są istotną inicjatywą w ponadlokalnych relacjach gminy Chorkówka z innymi jednostkami samorządu terytorialnego.**

W obszarze gminy Chorkówka znajdują się osuwiska aktywne ciągle, aktywne okresowo oraz osuwiska nieaktywne. Rozmieszczenie osuwisk jest nierównomierne. Na terenie obszarów osuwania się mas ziemnych – osuwisk nieaktywnych, dopuszcza się rozbudowę, nadbudowę i przebudowę istniejących budynków oraz lokalizację nowej zabudowy pod warunkiem wykonania dokumentacji geologiczno-inżynierskiej potwierdzającej, że projektowana inwestycja nie naruszy równowagi gruntu i nie spowoduje uaktywnienia się osuwiska. Dokumentacja ta musi określać zalecenia dotyczące

zabezpieczeń dla projektowanej zabudowy. Na pozostałych obszarach – osuwisk aktywnych ciągle oraz osuwisk aktywnych okresowo, lokowanie zabudowy nie powinno być dopuszczone.

Polityka przestrzenna w tym zakresie ukierunkowana będzie w głównej mierze na:

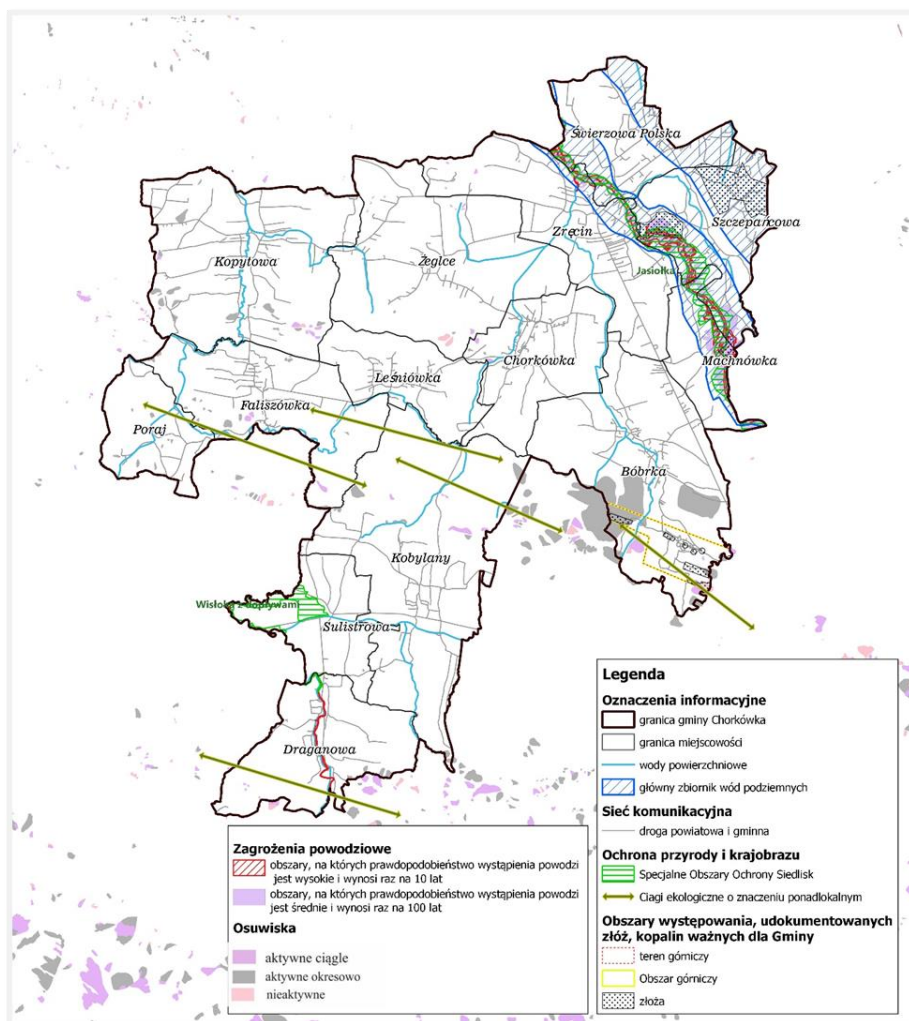
- ✓ umożliwienie eksploatacji udokumentowanych złóż surowców mineralnych przy równoczesnej rekultywacji terenów poeksploatacyjnych,
- ✓ umożliwienie prowadzenia prac geologicznych w celu poszukiwania i rozpoznawania złóż surowców mineralnych na podstawie koncesji uzyskanych zgodnie z ustawą „Prawo Geologiczne i Górnicze” z dnia 4 lutego 1994 z późniejszymi zmianami;
- ✓ ograniczenie zainwestowania terenów osuwiskowych do inwestycji niezbędnych, których nie można zlokalizować gdzie indziej.

Realizacja inwestycji będzie możliwa jedynie pod warunkiem uwzględnienia wyników wykonanej uprzednio dokumentacji geologiczno-inżynierskiej podłoża, zawierającej szczegółową analizę zagrożenia obiektu ruchami osuwiskowymi, ochronę zasobów wód podziemnych występujących w utworach czwartorzędowych doliny Jasiołki.

W celu zminimalizowania ryzyka osuwiskowego wykonywane są dla gmin mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi (MOTZ). MOTZ sporządzane są zarówno w ramach Systemu Ochrony Przeciwosuwiskowej (SOPO), wg harmonogramu wynikającego z umowy na realizację tego zadania, jak i na zlecenia jednostek administracji samorządowej. W 2020 r. MOTZ była wykonywana na obszarze 24 gmin województwa podkarpackiego. **Wprowadzanie zabudowy na terenach osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi powinno być rozpatrywane na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.**

Zrównoważony rozwój gminy Chorkówka musi uwzględniać uwarunkowania ekologiczne.

Obraz 3. Model struktury funkcjonalno–przestrzennej – zasoby naturalne, zasoby środowiska oraz zagrożenia środowiska

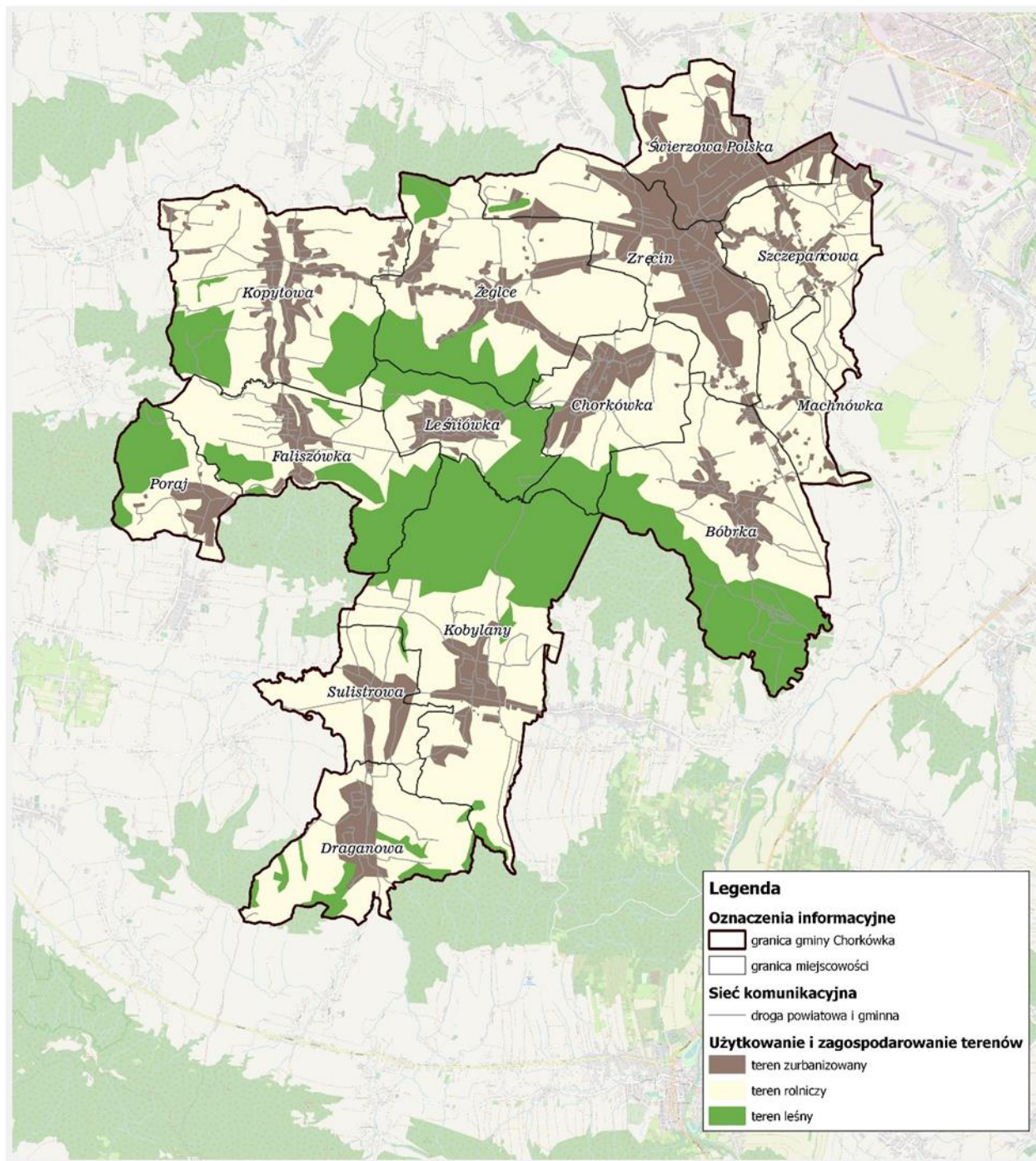

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie ze Studium na politykę utrzymania i wzbogacania bioróżnorodności terenów gminy Chorkówka składać się będą następujące działania:

- ✓ ochrona istniejących lasów i zadrzewień poprzez rozwój zainwestowania ukierunkowany na intensyfikację wykorzystania terenów dotychczas przeznaczonych do zainwestowania oraz ich rozszerzanie kosztem dotychczasowych terenów rolnych;
- ✓ umożliwienie objęcia ochroną rezerwatową najcenniejszych zbiorowisk roślinnych na obszarze projektowanego rezerwatu przyrody „Kobylany” realizacja naturalnego, hodowlano-ochronnego kierunku gospodarki leśnej poprzez wykorzystanie w możliwie najszerszym zakresie naturalnego odnowienia drzewostanów,
- ✓ umożliwienie tworzenia nowych zalesień i zadrzewień przy zachowaniu urozmaiconego przebiegu granicy rolno-leśnej,
- ✓ ochrona i odnowa zadrzewień, zarośli krzewiastych i trwałych użytków zielonych w otoczeniu koryt cieków wodnych ze szczególnym uwzględnieniem rzeki Jasiołki.
- ✓ zachowanie roli dolin rzecznych jako „korytarzy ekologicznych”,
- ✓ ochrona terenów podmokłych przed zainwestowaniem i odwodnieniem.

Obraz 4. Model struktury funkcjonalno–przestrzennej – istniejące użytkowanie i zagospodarowanie terenów

Źródło: opracowanie własne

Rozwój przestrzenny gminy Chorkówka będzie zmierzać w kierunku trwałego zachowania walorów środowiska przyrodniczego oraz stopniowej poprawy jakości tych elementów środowiska, które uległy w wyniku antropopresji najistotniejszym odkształceniom od stanu równowagi biologicznej.

Dla ochrony przed powodzią wyznacza się strefę zagrożenia powodziowego, która obejmuje tereny położone w zasięgu wielkiej wody 1% rzeki Jasiołki. W strefie tej możliwości zainwestowania są ograniczone do niezbędnych obiektów infrastruktury technicznej i komunikacji oraz urządzeń rekreacji nadwodnej. Dopuszcza się prowadzenie prac geologiczno-wiertniczych mających na celu poszukiwanie i rozpoznawanie złóż surowców mineralnych na podstawie posiadanych koncesji. Realizacja wszystkich w/w przedsięwzięć będzie wymagać stosowania rozwiązań technicznych uwzględniających zagrożenie powodziowe. Dla fragmentu studium położonego w obrębie maksymalnej strefy technicznej linii elektroenergetycznej 110 kV relacji Nowy Żmigród- Iwonicz (przez Duklę) wyznacza się obszar szczególnego zagrożenia powodzią w oparciu o obowiązujące opracowanie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie z 2010 r. pn. „Obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią w zlewni Wiśłoki jako integralny element studium ochrony przeciwpowodziowej”.

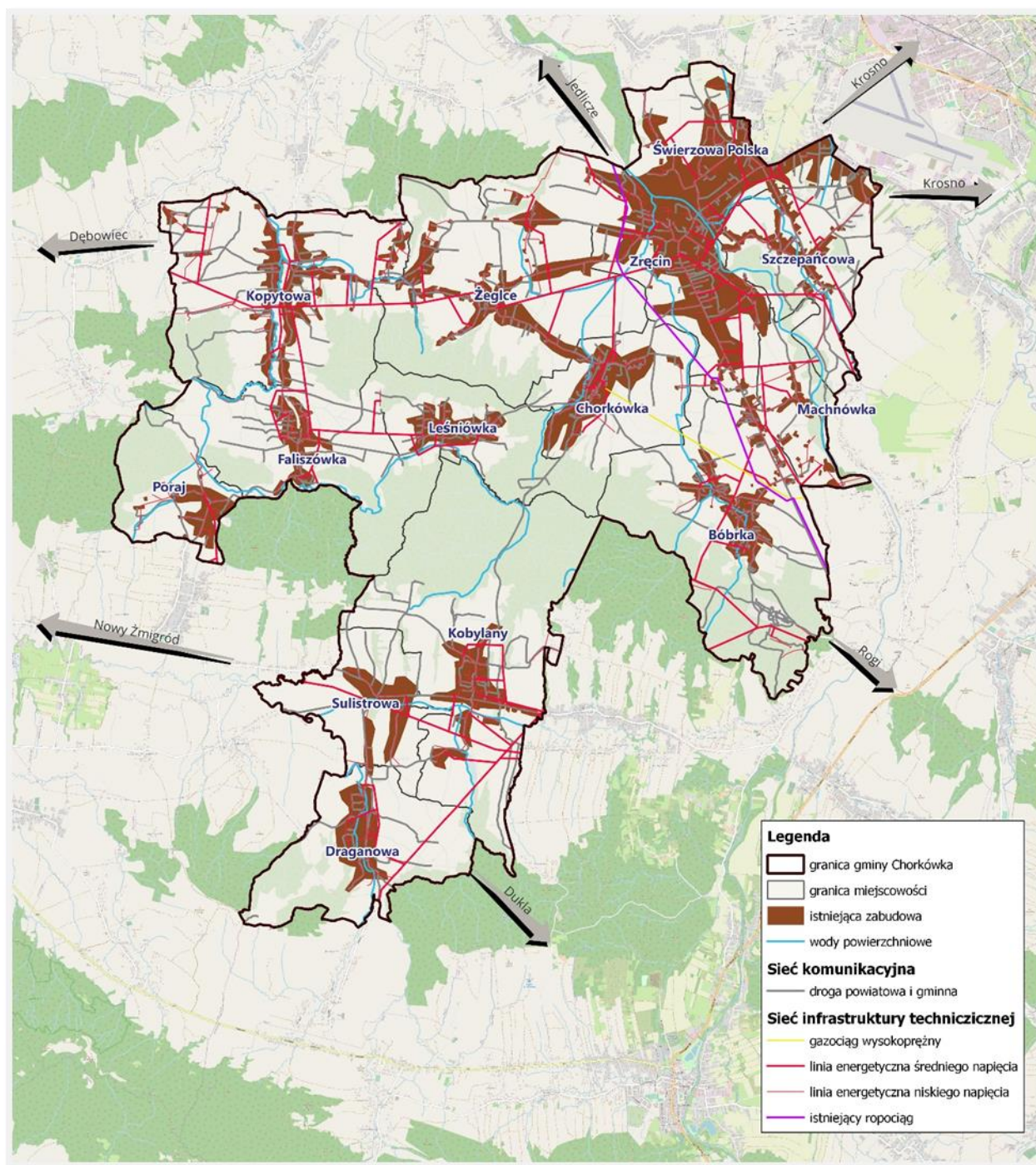
Ze względu na występowanie na terenie gminy terenów i obszarów górniczych utworzonych dla złóż ropy naftowej i gazu ziemnego wyznacza się strefę eksploatacji złóż ropy naftowej i gazu ziemnego. Strefa ta obejmuje tereny górnicze „Bóbrka-Rogi” oraz „Kobylany”. W strefie tej umożliwia się eksploatację złóż ropy naftowej i gazu ziemnego zgodnie z koncesjami uzyskanymi na podstawie ustawy z dnia 4 lutego 1994 „Prawo geologiczne i górnicze”. Realizacja wszelkich inwestycji w tej strefie uzgadniania z państwowym nadzorem górniczym (Okręgowy Urząd Górniczy w Krośnie) na etapie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. W strefie obowiązuje zachowanie minimalnych odległości inwestycji od otworów pozytywnych -50m. oraz od otworów zlikwidowanych- 5m. z możliwością ich weryfikacji, w indywidualnych przypadkach, przez kierownika ruchu zakładu górniczego z udziałem państwowego nadzoru górniczego.

Lasy występujące w obu częściach gminy w znacznych areałach posiadają funkcję ochronną (wodochronną i glebochronną) i stanowią wschodnie rubieże dużych kompleksów leśnych poza obszarem gminy. Utrzymanie dotychczasowej poprawnej kondycji różnorodnych składników środowiska przyrodniczego, wymaga dalszej prawidłowej gospodarki i kontynuowania działań poprawy stanu środowiska przyrodniczego. Polityka przestrzenna gminy Chorkówka powinna być kształtowana harmonijnie, w zgodzie z istniejącą przyrodą oraz zgodnie z potrzebą kształtowania wysokiej jakości przestrzeni i wysokich warunków życia społeczności gminy Chorkówka.

Jak wynika z analizy przestrzennej obszary koncentracji zabudowy występują na terenach o dobrej dostępności infrastrukturalnej.

Obraz 5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – uwarunkowania infrastrukturalne

Źródło: opracowanie własne

Lokalizacja Gminy Chorkówka w regionie (w zasięgu oddziaływania miasta Krosna,) sprzyja jej dostępności komunikacyjnej. Sieć transportową gminy tworzy system transportu drogowego, który w sposób pośredni (dzięki dobremu połączeniu drogowemu z Krosnem) jest w pełni powiązany z układem krajowym i międzynarodowym, co stwarza dogodne warunki do rozwoju powiązań komunikacyjnych z całym województwem podkarpackim i Polską. Dostępność komunikacyjna realizowana jest przede wszystkim przez transport drogowy.

Na terenie gminy sieć komunikacyjną stanowią wyłącznie drogi powiatowe i gminne. Istniejąca sieć zapewnia połączenia w poszczególnych miejscowościach i pomiędzy nimi, a poprzez połączenia z drogami powiatowymi zabezpiecza połączenie z drogami wojewódzkimi i krajowymi. Główne ciągi komunikacyjne gminy bieżą w następujących kierunkach: Krosno – Toki, Krosno – Dukla, Krosno – Jasło. Długość dróg powiatowych na terenie gminy wynosi ok. 59 km. Na utrzymaniu gminy znajdują się 52 odcinki dróg o łącznej długości 52,367km.

W 2021 r. Wodociągi Gminne Gminy Chorkówka za pośrednictwem swoich urzędów dostarczały wodę do 1951 odbiorców oraz odbierały ścieki z 1528 posesji, obejmując swoją działalnością 12

miejsowości gminy Chorkówka: Bóbrka, Chorkówka, Draganowa, Faliszówka, Kobylany, Kopytowa, Leśniówka, Machnówka, Poraj, Sulistrowa, Zręcin, Żeglce. Woda dostarczana dla mieszkańców gminy pobierana jest z zespołowego ujęcia wody z utworów czwartorzędowych, składającego się z 7 studni zlokalizowanych w miejscowości Szczepańcowa (aktualnie wodę pobiera się z 5 studni). Studnie usytuowane są w pobliżu nurtu rzeki Jasiołka, na jej lewym brzegu. Woda pozyskiwana jest za pomocą 1 studni infiltracyjnej i 4 studni wierconych o głębokości od 5,0 m do 6,5 m. Woda ze studni tłoczona jest do stacji uzdatniania wody w Zręcinie do dwóch zbiorników wyrównawczych o pojemności 150 m³ i 300 m³. Następnie rozprowadzana jest na terenie gminy. W 2021 z sieci wodociągowej korzystało prawie 69 % ludności gminy, a całkowita długość czynnej rozdzielczej sieci wodociągowej na terenie gminy wyniosła 110,5 km.

Ścieki z terenu gminy (miejsowości: Faliszówka, Kopytowa, Poraj, Żeglce Chorkówka i Leśniówka) odprowadzane są do Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Krośnie Sp. Od 1 stycznia 2018 r. działa oczyszczalnia ścieków w Sulistrowej, do której odprowadzane są ścieki z miejscowości Draganowa, Kobylany i Sulistrowa. Według dostępnych danych w 2021 roku z sieci kanalizacyjnej korzystało 10 260 osób (76,4 % ogółu ludności gminy) a całkowita długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wyniosła 204,8 km.

Istnieje konieczność dalszej rozbudowy sieci kanalizacyjnej w celu zapewnienia możliwości korzystania z niej wszystkim mieszkańcom gminy.

Na terenie gminy Chorkówka sieć rurociągów gazowych jest dobrze rozbudowana, co zapewnia korzystne warunki do inwestowania. Do wszystkich miejscowości gminy doprowadzone są sieci gazowe, przy czym z gazu korzysta 92% ludności gminy. Przez teren gminy przebiegają gazociągi przesyłowe należące do operatora sieci przesyłowej (Gaz- System) oraz rozbudowana sieć gazownicza.

W Gminie Chorkówka zapewniony jest dostęp do szerokopasmowego Internetu w większości zamieszkałych miejscowości. Głównymi dostawcami Internetu na terenie gminy są firmy lokalne oraz operatorzy krajowych sieci komórkowych.

Jak wynika z analizy przestrzennej obszary koncentracji zabudowy występują na terenach o dobrej dostępności komunikacyjnej. Wzrastający ruch drogowy i wzmożona eksploatacja dróg powoduje pogorszenie ich stanu. Część z nich wymaga modernizacji, w tym dostosowania do potrzeb mieszkańców i odwiedzających gminę turystów. Wykształcone w długim okresie czasu układy osadnicze i kierunki ciążenia komunikacyjnych zdeterminowały kształt i kierunki rozbudowy sieci komunikacyjnej. Wzrastający ruch na drogach powiatowych przebiegających przez obszar gminy spowoduje, że układ dróg będzie wymagał w okresie kilku lat intensywnej modernizacji i rozbudowy. Brak kompleksowych terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe, wyznaczonych na podstawie planu zagospodarowania przestrzennego, sprawia, że w większości budownictwo rozwija się na terenach prywatnych. Wśród zabudowy dominuje typ zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Do głównych instrumentów wdrażania polityki przestrzennej należy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Dokument ten określa politykę przestrzenną i kierunki zagospodarowania przestrzennego każdej z gmin szczegółowo uwzględniając uwarunkowania rozwoju przestrzennego.

4.2. Kierunki Polityki przestrzennej Gminy

Zgodnie ze Studium poprawa korzystnych powiązań funkcjonalno-przestrzennych z otoczeniem w tym głównie z Krosnem oraz położenie w obszarze transgranicznym na terenie Euroregionu Karpackiego, a także konieczność tworzenia nowych miejsc pracy i źródeł dochodów mieszkańców, to główne czynniki wyznaczające kierunki rozwoju gminy.

Przyjęcie zasady zrównoważonego rozwoju w działaniach zmierzających do osiągnięcia przyjętego celu głównego, oznacza trwałe dążenie do zachowania równowagi pomiędzy procesami związanymi z wykorzystaniem zasobów gminy przez wszystkich użytkowników przestrzeni a prawidłowym funkcjonowaniem środowiska naturalnego.

Głównym celem polityki przestrzennej gminy jest: długofalowy i trwały wzrost jakości życia oraz aktywności ekonomicznej mieszkańców gminy a także warunków wypoczynku i rekreacji przejezdnych, w oparciu o:

- ✓ zasadę zrównoważonego rozwoju,
- ✓ wykorzystanie szans wynikających z położenia gminy w strefie podmiejskiej Krosna oraz w Euroregionie Karpackim,
- ✓ wykorzystanie lokalnych zasobów środowiska kulturowego i przyrodniczego,
- ✓ promowanie aktywności gospodarczej i tworzenie warunków dla jej rozwoju,
- ✓ wielofunkcyjny rozwój gminy.

Na terenie Gminy Chorkówka obowiązuje 30 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego o łącznej powierzchni 461 ha, co daje udział 6 % w powierzchni ogólnej gminy. Są to fragmentaryczne miejscowe plany obejmujące tereny osiedli w Świerzowej Polskiej przy ul. Składowej, tereny strefy inwestycyjnej w Szczepańcowej, tereny lokalizacji elektrowni wiatrowych w Kobylanach i Draganowej, tereny lokalizacji linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia.

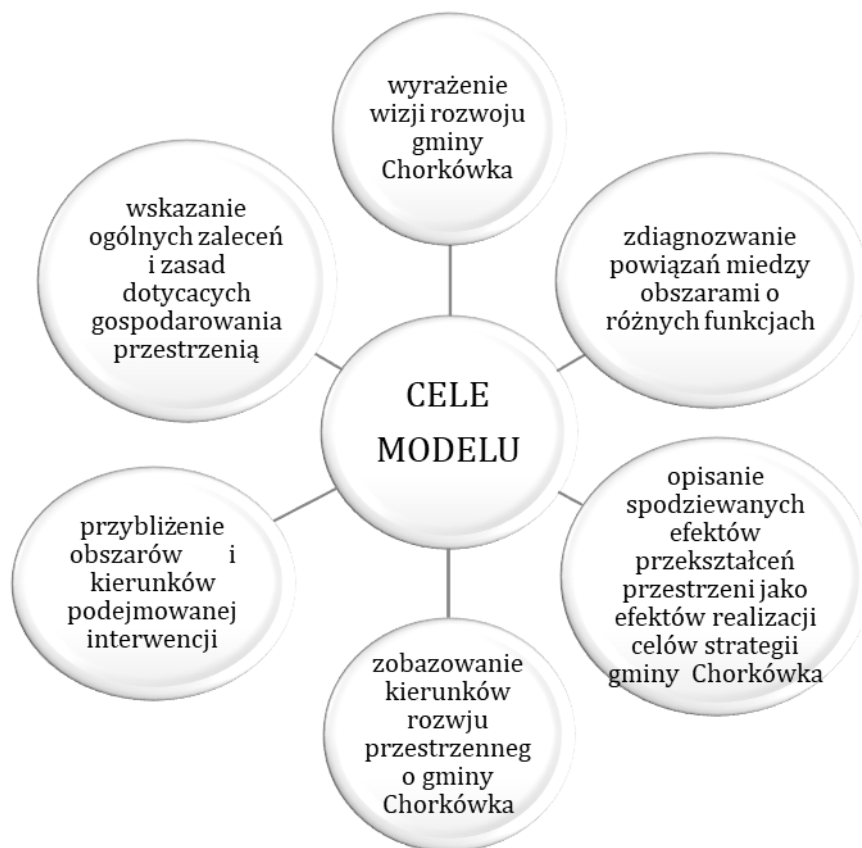
W związku z powyższym lokalizacja inwestycji budowlanych procedowana jest w trybie braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W roku 2021 wydano 33 decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji negatywnych (odmownych) nie było, nastąpił wzrost ilości o 11 decyzji w stosunku do roku poprzedniego. Wydano 98 decyzji o warunkach zabudowy – w tym 78 dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, 2 usługowej oraz 18 zabudowy innej. Ponadto wydano 5 decyzji o warunkach zabudowy negatywnych (odmownych) – główne przyczyny takich decyzji – lokalizacja na gruntach rolnych chronionych nie posiadających zgody Ministra Rolnictwa na przeznaczenie gruntów rolnych na cele nierolnicze oraz na terenach nie posiadających sąsiedniej zabudowy, nastąpił spadek o 5 decyzji w stosunku do roku poprzedniego.

4.3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Chorkówka jest zrównoważonym modelem rozwoju, obejmującym w sposób spójny i komplementarny sferę społeczną, gospodarczą, przestrzenną, infrastrukturalną jak i strefę związaną z ochroną środowiska. Jest on zgodny z zakładaną w Studium polityką przestrzenną - opiera się na aktualnych uwarunkowaniach funkcjonalno-przestrzennych gminy Chorkówka oraz wspiera realizację zakładanych w dokumencie kierunków. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Chorkówka służyć ma zobrazowaniu, wizji rozwoju gminy realizowanej poprzez zakładane w strategii rozwoju gminy cele strategiczne.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Chorkówka uwzględnia: zasadę ciągłości realizacji polityk społeczno-gospodarczych i przestrzennych oraz stan zagospodarowania. Nie jest on planem zagospodarowania, lecz schematem obrazującym sposób funkcjonowania obszaru i stanowi przestrzenne odniesienie dla polityk rozwojowych.

GLÓWNYMI CELAMI KSZTAŁTOWANEGO MODELU STRUKTURY SA:

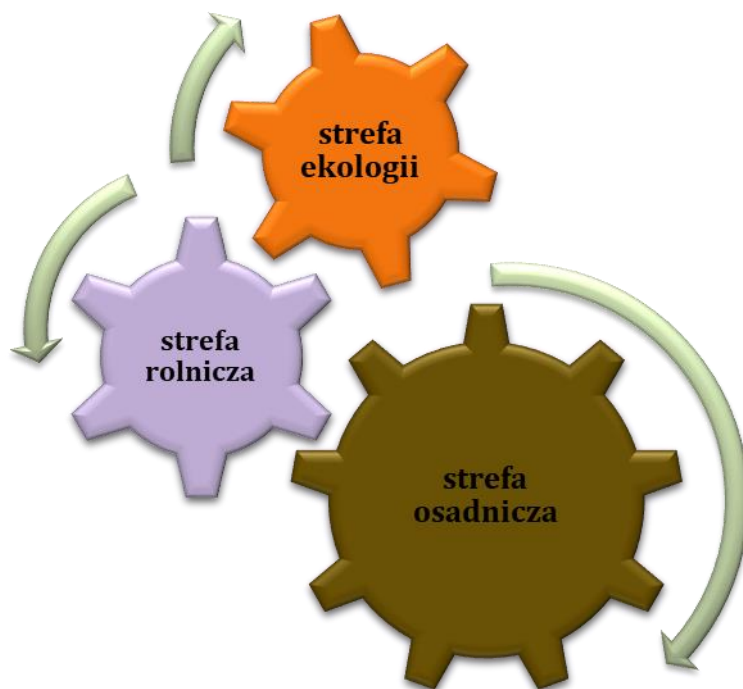
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Chorkówka powstał przy uwzględnieniu specyfiki gminy, przyjętych kierunków jej rozwoju i oraz koncepcji ukształtowanej podczas prowadzenia konsultacji społecznych z mieszkańcami. Z jednej strony, ze względu na ukształtowanie terenu,

historycznie ugruntowane użytkowanie przestrzeni (w tym sieć osadniczą), powiązania komunikacyjne, występujące zasoby naturalne i obszary cenne przyrodniczo, a także wiele innych uwarunkowań zastanych, a z drugiej strony w wyniku zdiagnozowanych w strategii problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, wyodrębniono strefy przestrzenne gminy Chorkówka.

W celu wyznaczenia stref będących elementem modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej przeanalizowano kluczowe uwarunkowania rozwojowe gminy Chorkówka tj.:

- ✓ kierunki zmian w przestrzeni wynikające z celów Strategii Rozwoju Gminy oraz uwzględniające ustalenia, zalecenia (rekomendacje) i zasady wynikające z dokumentów wojewódzkich i krajowych;
- ✓ elementy struktury osadniczej takie jak:
  - dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe,
  - obszary o kluczowych funkcjach dla rozwoju Gminy (np. obszary usługowe, obszary turystyki i wypoczynku, obszary produkcji przemysłowej lub rolniczej i leśnej, obszary chronione, obszary inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym),
  - inne obszary – ważne z punktu widzenia Gminy,
  - schemat powiązań infrastrukturalnych i funkcjonalnych,
  - potencjalne konflikty przestrzenne.

W RAMACH MODELU WYZNACZONO 3 STREFY, KTÓRE WZAJEMNIE SIĘ UZUPEŁNIAJĄ I NA SIEBIE ODDZIAŁYWUJĄ:

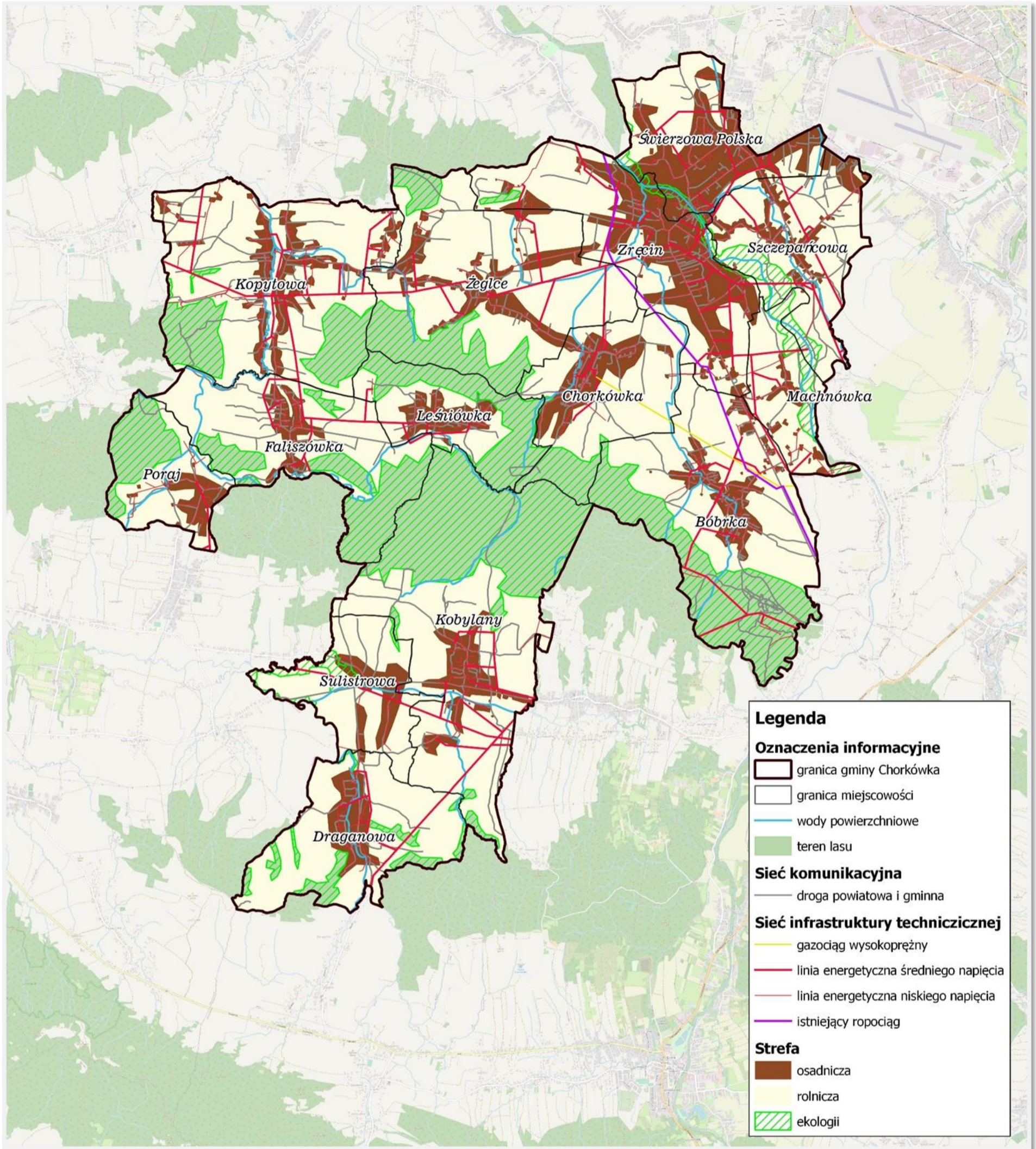

Dla właściwego funkcjonowania gminy Chorkówka konieczny jest zrównoważony i spójny rozwój wszystkich tych stref tworzący model oparty na wizji i realizacji założonych celów realizacji polityki rozwój.

Dla zapewnienia komplementarnego rozwoju wszystkich 3 stref (osadniczej, rolniczej oraz ekologii) zaleca się, aby:

- ✓ polityka przestrzenna gminy była prowadzona w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju (konieczność określenia zasad zagospodarowania pozwalających na zachowanie zasobów środowiska przyrodniczego, w tym poprzez ochronę jego cennych zasobów, przy jednoczesnym racjonalnym wykorzystaniu jego walorów);
- ✓ wykorzystać rezerwy terenowe, w celu uzupełniania zabudowy oraz kształtowania zabudowy zwartej (nie należy dopuszczać do rozpraszania zabudowy);
- ✓ rozważyć możliwość wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w zakresie wykorzystywania energii solarnej i produkcji biomasy.
- ✓ polityka przestrzenna gminy powinna być kształtowana harmonijnie, w zgodzie z istniejącą przyrodą oraz zgodnie z potrzebą kształtowania wysokiej jakości przestrzeni i wysokich warunków życia mieszkańców.

Obraz 6. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej Gminy Chorkówka

Źródło: opracowanie własne

STREFA OSADNICZA

Obejmuje tereny zainwestowane, przeznaczone do zainwestowania w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz przyległe do nich obszary stanowiące potencjalne tereny rozwoju osadnictwa.

Polityka przestrzenna w strefie koncentrować się będzie na:

- ✓ tworzeniu wysokiej jakości przestrzeni urbanistycznej dla rozwoju: funkcji mieszkaniowych i mieszkaniowo-usługowych, realizowanych w zwartych obszarach wokół terenów już zainwestowanych, uzupełnianiu istniejącej zabudowy z wykorzystaniem rezerw terenowych, funkcji usługowych, rolnych, wytwórczych i produkcyjnych, lokowanych na obrzeżach terenów zabudowy mieszkaniowej lub niezależnie – z dobrym dostępem do systemu transportowego,
- ✓ kształtowaniu i ochronie zasobów środowiska kulturowego i walorów krajobrazowych poprzez: zapewnienie ochrony wyznaczonych w Studium obiektów cennych i zabytkowych, poprzez wprowadzenie regulacji, określających sposoby ich przebudowy, rozbudowy i adaptacji nie powodującej utraty ich wartości kulturowych oraz zasady kształtowania zabudowy w ich sąsiedztwie, zapewnienie ochrony ekspozycji punktów widokowych, poprzez wprowadzanie regulacji dotyczących usytuowania i ograniczania gabarytów nowo realizowanej przekształcanej zabudowy w ich sąsiedztwie, wyznaczenie i ochronę lokalnych, atrakcyjnych otwarc widokowych w istniejących i nowo realizowanych zespołach zabudowy.

Strefa ta ma za zadanie realizację celów w zakresie:

- ✓ rozwoju mieszkalnictwa;
- ✓ rozwoju usług publicznych i komercyjnych;
- ✓ rozwoju urzędzeń usługowych dla mieszkalnictwa i korzystających z wypoczynku;
- ✓ uporządkowanie istniejącej zabudowy, kształtowanie zespołów zieleni urządzonej;
- ✓ rozwoju działalności gospodarczych niewykazujących szkodliwości dla środowiska;
- ✓ zapewnienie odpowiednich standardów obsługi komunikacyjnej i wyposażenia w infrastrukturę techniczną;
- ✓ ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych;
- ✓ zapewnienie bazy noclegowej dla korzystających z wypoczynku;
- ✓ obsługi gospodarki rolnej i leśnej.

Strefa ta obejmuje tereny zainwestowane gminy w postaci: istniejącego i projektowanego budownictwa mieszkaniowego, typowej zabudowy zagrodowej, obszarów usług, obszarów działalności gospodarczej, cmentarzy oraz potencjalnych możliwości ich rozwoju. Strefa ta ściśle wiąże się z istniejącą i projektowaną infrastrukturą techniczną.

STREFA ROLNICZA

W skład tej strefy wchodzi grunty rolne użytkowane i odłogowane, łąki, pastwiska a także części kompleksów leśnych tworzących zarośla wzdłuż cieków i głęboko wciętych dolin.

Polityka przestrzenna w strefie koncentrować się będzie na:

- ✓ dostosowaniu struktury użytkowania terenów do warunków przyrodniczych, zachowania i wzbogacania ich wartości i walorów krajobrazu. Kierunki działań będą obejmować: zachowanie i wzbogacenie istniejących wartości przyrody i krajobrazu, dostosowanie struktury użytkowania terenów rolnych do warunków środowiskowych, zachowanie obudowy biologicznej małych cieków oraz suchych dolin, zaniechanie rozwoju zainwestowania rolniczego;
- ✓ kształtowaniu i ochronie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- ✓ prowadzeniu gospodarki rolnej i leśnej zgodnie z zasadami obowiązującymi w obszarach chronionych i w planach zarządzania lasów.

Strefę tworzą obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w której wskazane są tereny poddane specjalnym rygorom użytkowania oraz tereny upraw rolnych. Zakłada ochronę jak największego obszaru gruntów rolnych, poprawę ich wartości użytkowej oraz maksymalne wykorzystanie dla potrzeb produkcji rolniczej. Obowiązuje zachowanie wymogów ochrony środowiska (w tym zachowania różnorodności biologicznej) przy realizacji nowych inwestycji.

Strefa ta obejmuje obszar lasów, terenów rolnych, terenów chronionych. Zakłada się, że głównymi funkcjami tej jednostki jest:

- rolnictwo, zwłaszcza na glebach najwyższych klas bonitacyjnych;
- gospodarka leśna;
- ochrona przyrody i krajobrazu.

STREFA EKOLOGII

Strefa ta obejmuje zwarte kompleksy lasów, polan śródleśnych, pastwisk, odłogowanych terenów rolnych przyległych do lasów, na których następuje naturalna sukcesja zbiorowisk leśnych oraz obszary różnych form ochrony przyrody o bardzo wysokich walorach i zasobach przyrodniczych i krajobrazowych.

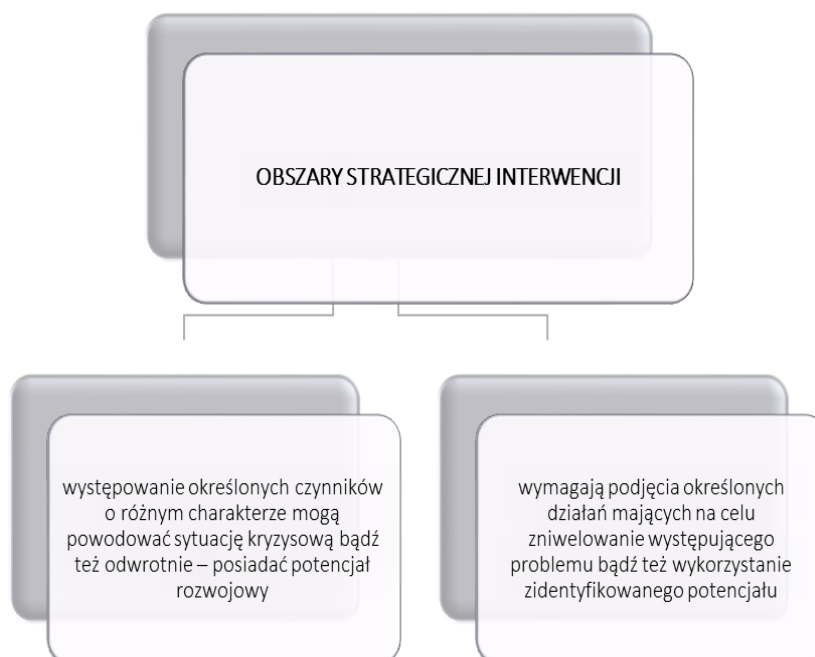
Polityka przestrzenna w strefie będzie podporządkowana nadrzędnemu celowi.

Ochronie zasobów środowiska przyrodniczego w tym utrzymaniu i odnawianiu zasobów leśnych, ochronie ekosystemów krajobrazów, walorów kulturowych zgodnie z opracowanymi i zatwierdzonymi planami ochrony parków krajobrazowych, planami urządzania lasów stanowiących własność Skarbu Państwa i prywatną. W terenach o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych obowiązuje całkowity zakaz wznoszenia budynków i budowli niezwiązanych z podstawową funkcją. Obowiązuje zachowanie wymogów ochrony środowiska (w tym zachowania różnorodności biologicznej) przy realizacji nowych inwestycji.

4.4. Obszary strategicznej interwencji określone dla Gminy Chorkówka na poziomie

Obszar strategicznej interwencji to określony w strategii rozwoju *obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne.*

Identyfikacja zarówno OSI określonych w strategiach wojewódzkich, jak i tych kluczowych dla Gminy jest szczególnie istotne z punktu widzenia prawidłowego planowania działań i zachowania pełnej spójności pomiędzy dokumentami strategicznymi różnych szczebli.

Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) wskazane są:

- ✓ na poziomie krajowym
  - w **Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030**;
- ✓ na poziomie regionalnym
  - w **Strategii rozwoju województwa Podkarpackie 2030**;
- ✓ na poziomie lokalnym
  - Cele wskazane w strategii są zidentyfikowanymi lokalnymi obszarami strategicznej interwencji

POZIOM KRAJOWY

Zgodnie z **Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030** (KSRR 2030) gmina Chorkówka została ujęta **Krajowym Obszarze Strategicznych Interwencji**:

- **Wschodnia Polska**

Wschodnia część kraju w największym stopniu skupia obszary zagrożone marginalizacją, a jej województwa - lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie - znajdują się w grupie regionów o zdecydowanie niższym poziomie konkurencyjności w porównaniu do średniej w Unii Europejskiej.

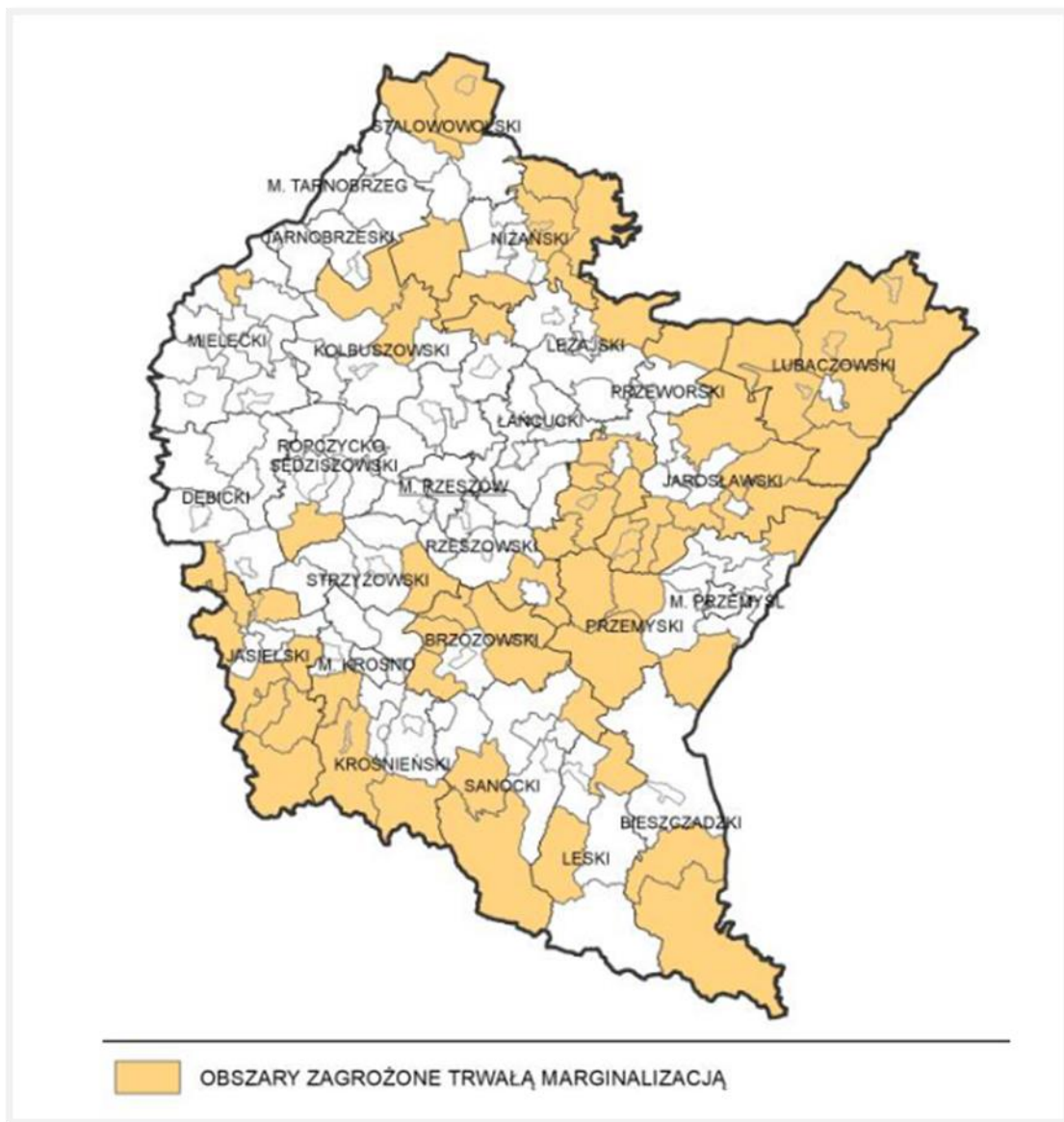
Źródło: *Strategia rozwoju województwa -Podkarpackie 2030*

Działania rozwojowe podejmowane na rzecz wschodniej Polski będą obejmowały przedsięwzięcia w zakresie stałego podnoszenia atrakcyjności inwestycyjnej wschodniej Polski, wzmacniania konkurencyjności regionalnych gospodarek i długofalowego pobudzenia aktywności ekonomicznej

w wymiarze ponadregionalnym, szczególnie na tych obszarach, gdzie procesy rozwojowe zachodzą wolniej.

- **Obszary zagrożone trwałą marginalizacją**

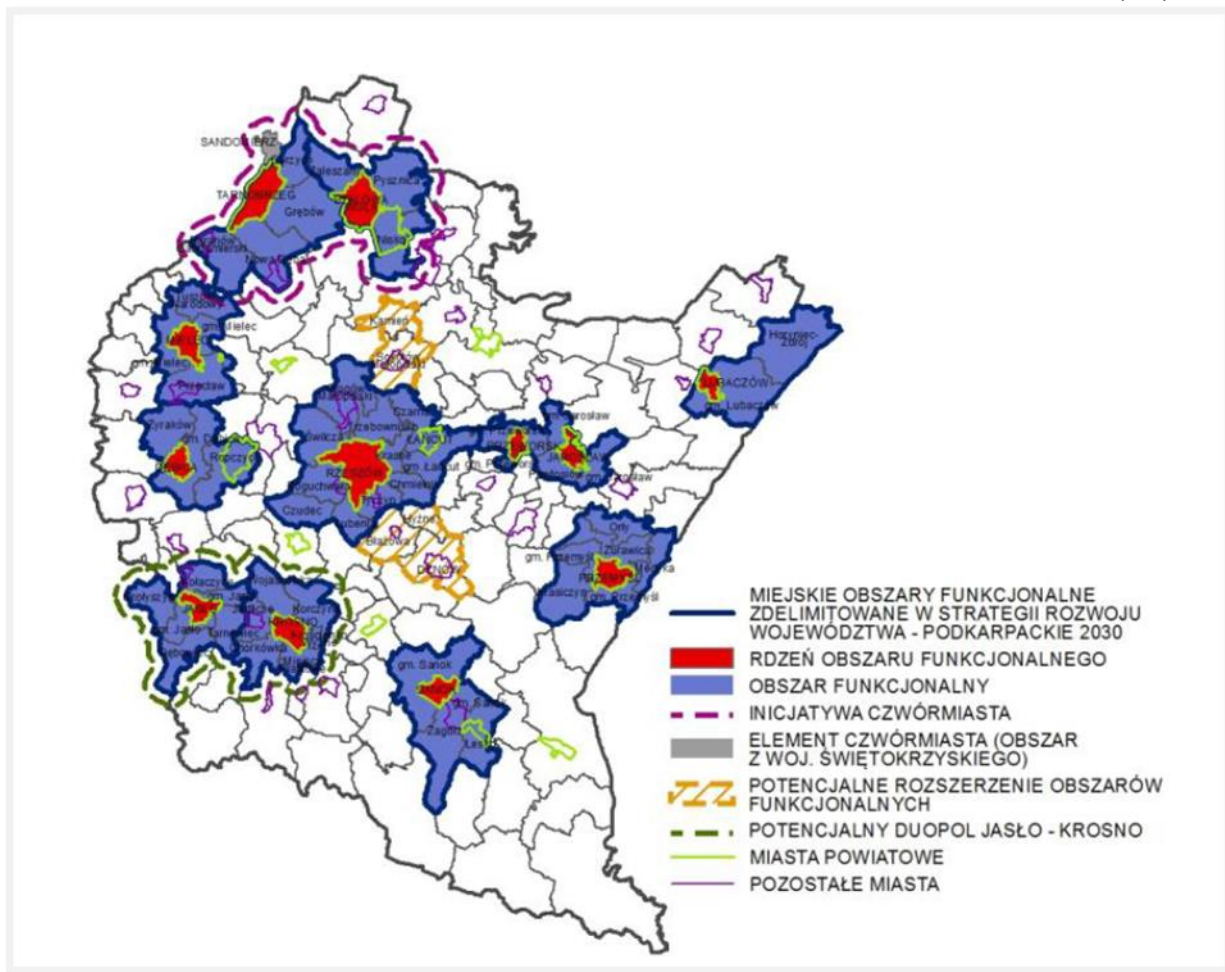
W Załączniku 1. do ww. strategii: na liście gmin zagrożonych trwałą marginalizacją: programowanie 2021-2027 na pozycji 425 została wymieniona gmina Chorkówka, w związku z tym gminy ta jest usytuowane w obszarze OSI: obszary zagrożone trwałą marginalizacją.

POZIOM REGIONALNY

Zgodnie z **Strategią Rozwoju Województwa Podkarpackiego 2030** gmina Chorkówka wpisuje się w następujące Regionalne Obszary Strategicznej Interwencji:

➤ WYKORZYSTANIE POLICENTRYCZNEGO MIEJSKIEGO UKŁADU OSADNICZEGO (7.1)

Źródło: Strategia rozwoju województwa -Podkarpackie 2030

- Rozwój potencjału gospodarczego miast, ze szczególnym uwzględnieniem biegunów wzrostu wraz z rozprzestrzenianiem trendów rozwojowych na otaczające je obszary funkcjonalne oraz wiejskie (7.1.2.)

Gmina Chorkówka wchodzi w skład obszaru funkcjonalnego miasta Krosna oraz została objęta zakresem potencjalnego duopola Jasło-Krosno:

- ✓ Krosno – funkcja przemysłowa oparta o potencjał przedsiębiorstw produkcyjno-usługowych sektora motoryzacyjnego, szklarskiego, lotniczego, meblarskiego i przetwórstwa tworzyw sztucznych. Miasto posiada potencjał do generowania powiązań gospodarczych ze Słowacją, warunki do rozwoju turystyki uzdrowiskowej, kulturowej oraz tranzytowej, a także szkolnictwa wyższego. Należy wykorzystać ciężenia grawitacyjne z miastem Jasło w celu uformowania duopolu tych miast.
- ✓ Jasło – posiada potencjał małych i średnich przedsiębiorstw w sektorze produkcyjnym i usługowym, predyspozycje do powiązań gospodarczych ze Słowacją. W celu wzmocnienia roli bieguna wzrostu, należy wykorzystać ciężenia grawitacyjne z miastem Krosno w układzie duopolu tych miast.

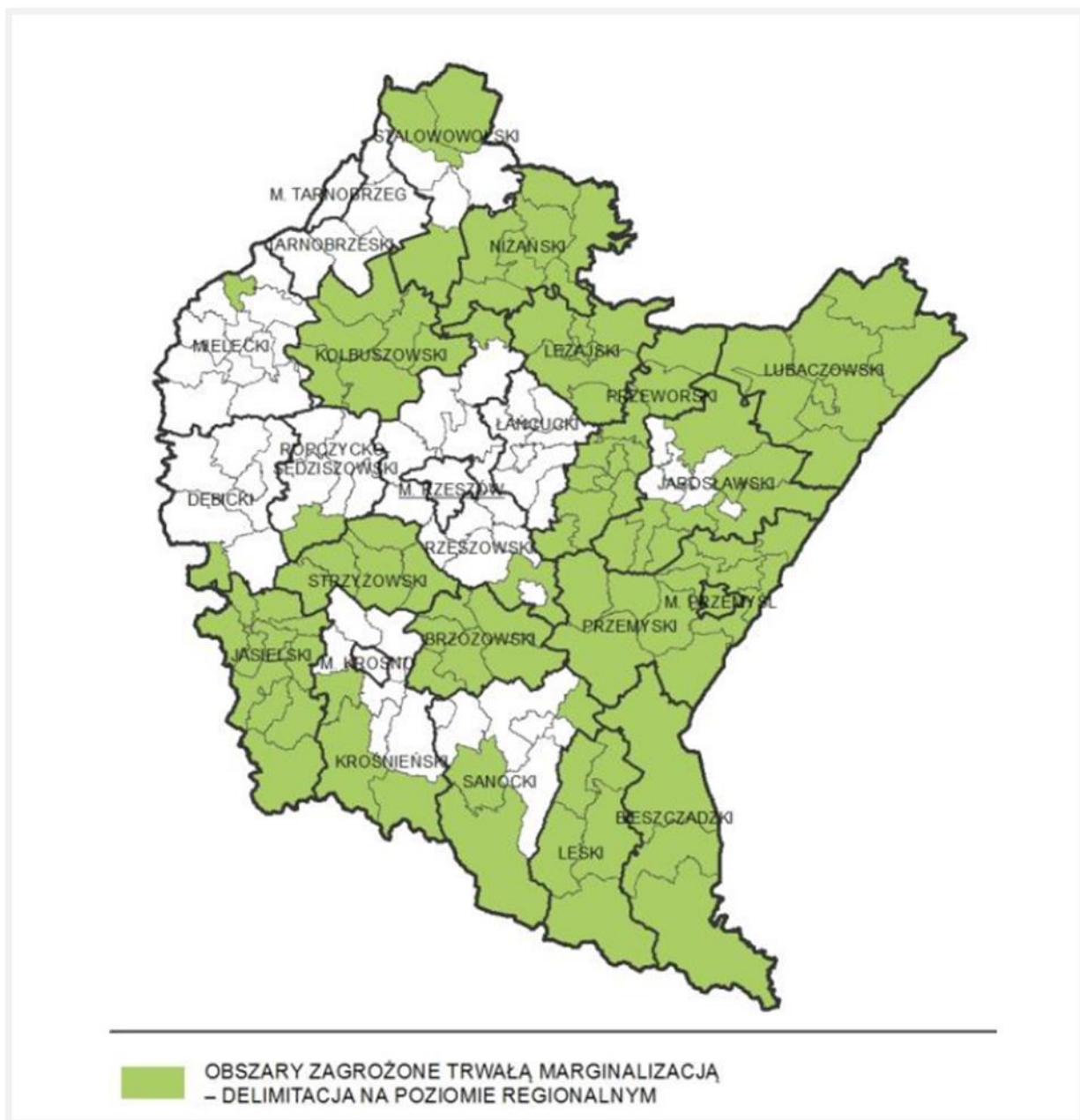
Zakładane działania:

- ✓ wzmocnianie sieci ciężeni grawitacyjnych miast regionu stanowiących szansę do stworzenia sieci stymulowania przepływu procesów rozwojowych;
- ✓ rozwój obszarów dla potencjalnych inwestorów pod kątem możliwości rozwoju stref działalności gospodarczej;

- ✓ wspieranie rozwoju strefy działalności gospodarczej w kierunku powstawania i efektywnego funkcjonowania przedsiębiorstw wraz z oddziaływaniem na obszary wiejskie;
  - ✓ kreowanie nowych miejsc pracy oraz zwiększenie wartości PKB poprzez rozwój sektora usług i przedsiębiorstw;
  - ✓ dywersyfikacja gospodarki biegunów wzrostu i ich obszarów funkcjonalnych celem wzmocnienia funkcji gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem możliwego okresu regresu gospodarczego w wymiarze ponadregionalnym;
  - ✓ zniwelowanie istniejących barier transgranicznych i zacieśnienie współpracy gospodarczej z przedsiębiorstwami z Ukrainy i Słowacji;
  - ✓ wsparcie rozwoju biegunów wzrostu z wykorzystaniem ich potencjału turystycznego i rekreacyjnego.
- Rozwój powiązań komunikacyjnych wewnątrz obszarów funkcjonalnych biegunów wzrostu (7.1.3.)

Zakładane działania:

- ✓ zwiększenie spójności terytorialnej obszarów funkcjonalnych budowę, rozbudowę oraz
  - ✓ modernizację infrastruktury kolejowej;
  - ✓ podniesienie bezpieczeństwa komunikacyjnego poprzez budowę obwodnic i odciążenie centrów miast od przeciążeń wynikających z transportu indywidualnego i komunikacji publicznej;
  - ✓ modernizacja i rozwój infrastruktury dróg lokalnych w celu zwiększenia spójności obszarów funkcjonalnych miast;
  - ✓ rozwój transportu publicznego, w tym poprzez modernizację i rozwój infrastruktury w celu efektywniejszego przemieszczania się wewnątrz obszarów funkcjonalnych oraz między nimi;
  - ✓ wspieranie systemu zrównoważonego transportu wraz węzłami intermodalnymi typu P&R, B&R;
  - ✓ rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych jako alternatywy dla przemieszczania się na krótkich odcinkach oraz służących rekreacji.
- OBSZARY WYMAGAJĄCE SZCZEGÓLNEGO WSPARCIA W KONTEKŚCIE RÓWNOWAŻENIA ROZWOJU (7.3.)
  - Wzmocnienie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją w województwie (7.3.1.)

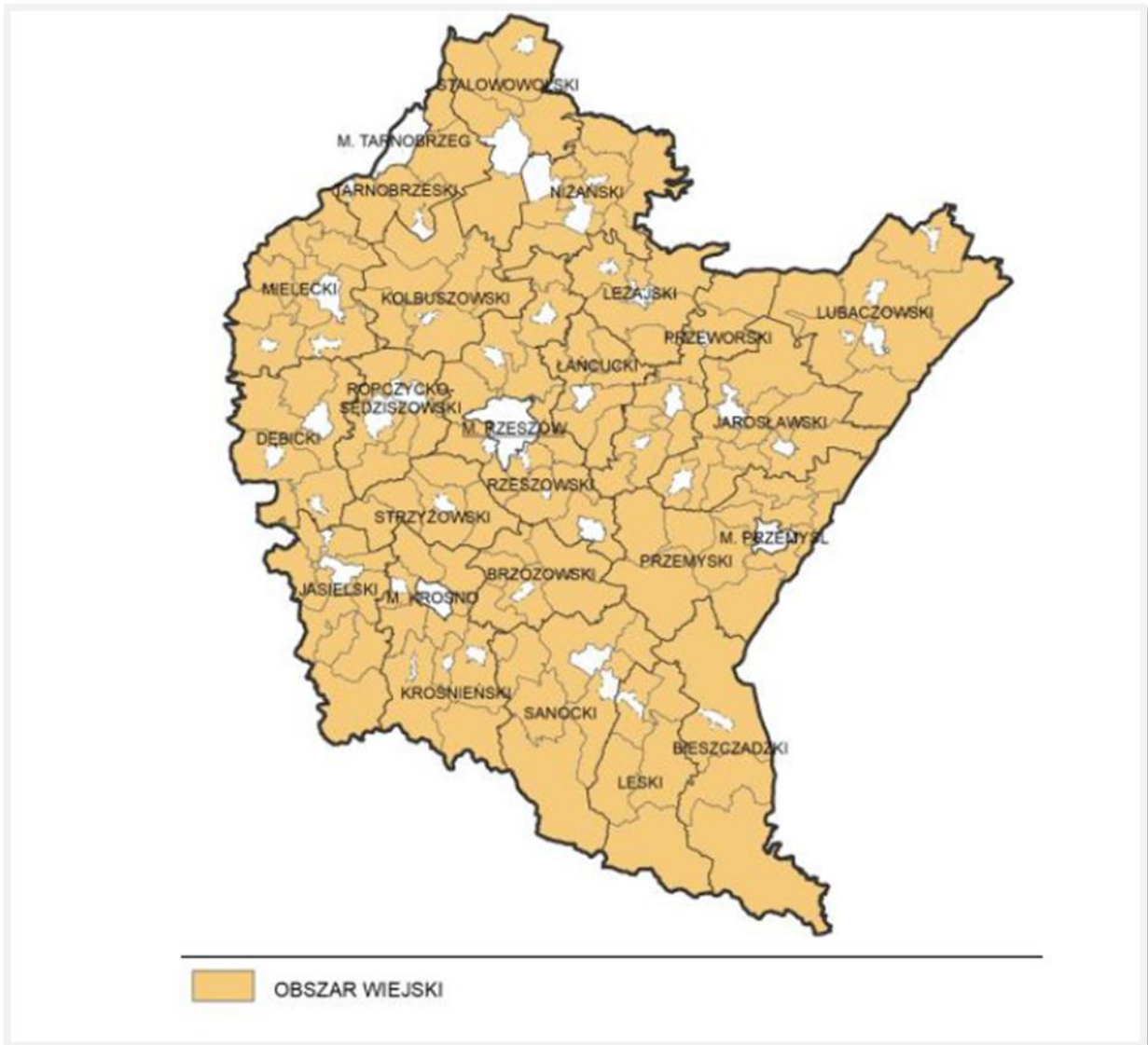

Źródło: Strategia rozwoju województwa-Podkarpackie 2030

Zakładane działania:

- ✓ rozwój sektora inwestycji prywatnych w oparciu o lokalne zasoby;
- ✓ aktywizacja lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych, poprzez wykorzystanie potencjału podmiotów publicznych, prywatnych, organizacji pozarządowych i mieszkańców;
- ✓ poprawa atrakcyjności inwestycyjnej poprzez zapewnienie przygotowanych terenów inwestycyjnych;
- ✓ pobudzanie procesów rozwojowych poprzez zapewnienie lepszej dostępności komunikacyjnej na zewnątrz, w tym rozwój infrastruktury drogowej łączącej się z węzłami sieci dróg szybkiego ruchu oraz infrastruktury kolejowej;
- ✓ włączenie komunikacyjne obszarów o utrudnionej dostępności;
- ✓ dostosowanie infrastruktury technicznej (energetycznej, telekomunikacyjnej, wodnokanalizacyjnej) i społecznej warunkującej rozwój gospodarczy i wyższą jakość życia mieszkańców;

- ✓ wzmocnienie roli instytucji publicznych jako inicjatora nawiązywania partnerstw, współpracy z innymi instytucjami publicznymi, społeczeństwem i innymi interesariuszami na rzecz rozwoju regionu;
  - ✓ ograniczenie skutków peryferyjnego położenia obszarów przygranicznych poprzez wielopłaszczyznowe wykorzystanie potencjału współpracy transgranicznej;
  - ✓ intensyfikacja działań w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska przyrodniczego.
- **OBSZARY WIEJSKIE – WYSOKA JAKOŚĆ PRZESTRZENI DO ZAMIESZKANIA, PRACY I WYPOCZYNKU (7.4.)**

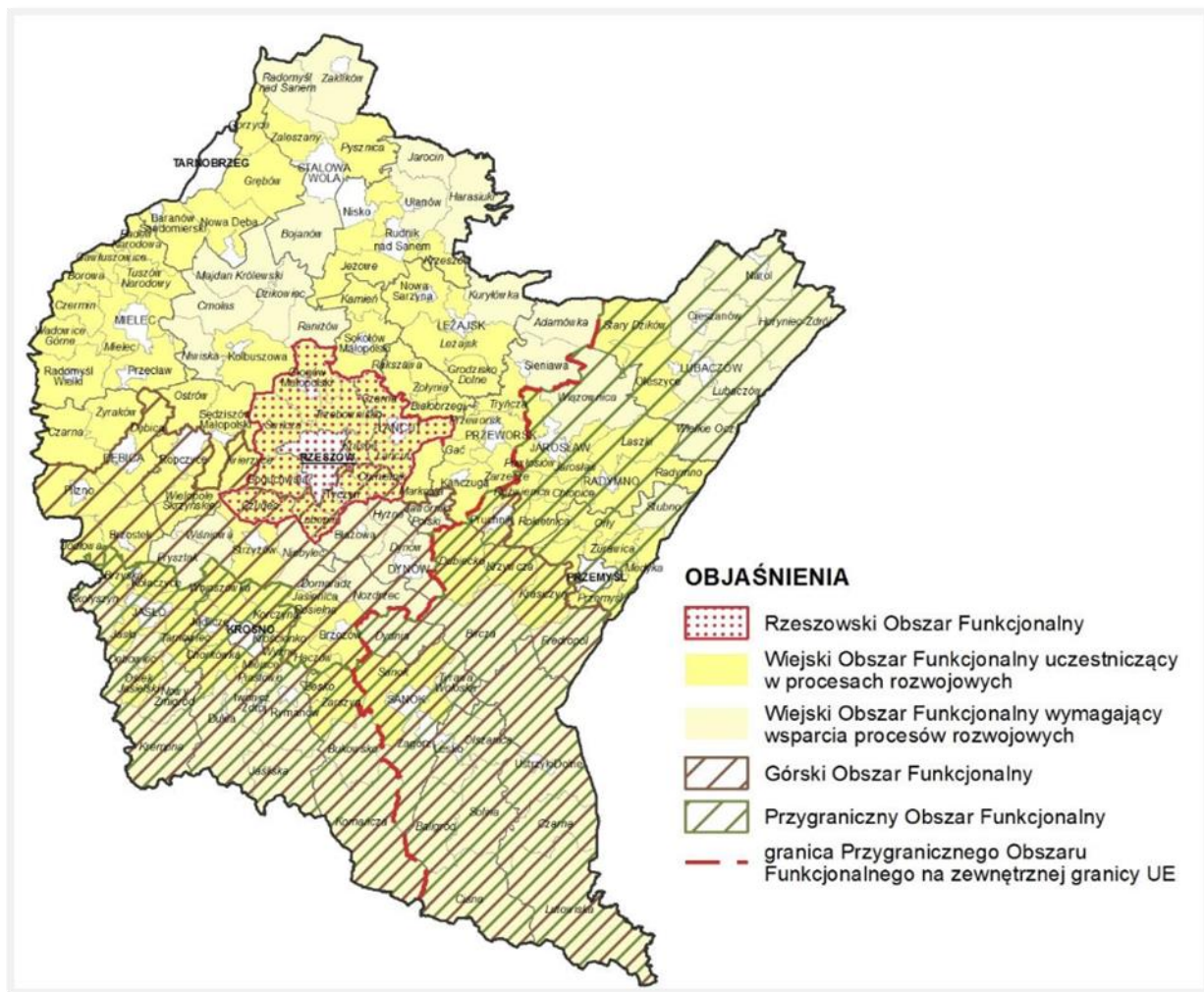
Źródło: Strategia rozwoju województwa -Podkarpackie 2030

- Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej (7.4.1)
Zakładane działania
  - ✓ poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym, w tym w relacji do najbliższego regionalnego bieguna wzrostu;
  - ✓ zwiększenie dostępności cyfrowej poprzez rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej;
  - ✓ modernizacja i rozbudowa energetycznych linii przesyłowych jako podniesienie komfortu życia i bezpieczeństwa mieszkańców;
  - ✓ rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i ściekowej;

- ✓ poprawa zarządzania sektorem gospodarki odpadami;
  - ✓ tworzenie korzystnych warunków w tym kompleksowej infrastruktury technicznej dla rozwoju przedsiębiorczości.
- Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich (7.4.2.)
Zakładane działania
    - ✓ promowanie lokalnych zasobów (produktów tradycyjnych, regionalnych, ekologicznych) w celu powstawania alternatywnych źródeł dochodów;
    - ✓ aktywizacja lokalnych społeczności ukierunkowana na rozwój przedsiębiorczości jako element wzrostu dochodów ludności wiejskiej;
    - ✓ kreowanie postaw przedsiębiorczych i lokalnych inicjatorów działalności gospodarczej;
    - ✓ wspieranie i profilowanie specjalizacji regionalno-lokalnej oraz centrów produkcyjno-usługowych;
    - ✓ ukierunkowanie na dywersyfikację specjalizacji w celu podniesienia towarowości gospodarstw rolniczych;
    - ✓ rozwój funkcji turystycznych, kompleksowo wykorzystujących lokalne zasoby i specjalizacje.
  - Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym (7.4.3.)
Zakładane działania:
    - ✓ wsparcie mieszkańców w realizacji działań wynikających z lokalnych dokumentów strategicznych mających na celu wzmocnienie tożsamości regionalnej;
    - ✓ podejmowanie współpracy na rzecz integracji społeczności lokalnej w planowaniu wspólnych działań i podejmowaniu wyzwań rozwojowych;
    - ✓ poszerzenie i wzbogacenie oferty kulturalnej i usług czasu wolnego opartych na lokalnych zasobach przyczyniające się do zwiększenia poczucia tożsamości mieszkańców obszarów wiejskich, integracji społecznej i aktywizacji, szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
    - ✓ promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, przyczyniającej się do wykreowania produktów charakterystycznych dla poszczególnych miejscowości w oparciu o istniejące zasoby;
    - ✓ promocja regionalnych specjalizacji w rolnictwie, jego otoczeniu i rybactwie (winiarstwo, pszczelarstwo itp. oraz usługi socjalne i rzemiosło, handel, przetwórstwo produktów rolnych, rękodzieło itp.);
    - ✓ upowszechnianie dobrych praktyk przez społeczność lokalną na płaszczyźnie międzyregionalnej i międzynarodowej;
    - ✓ wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi.
  - Racjonalizacja przestrzeni wiejskiej (7.4.4.)
Zakładane działania:
    - ✓ dostosowanie przestrzeni wiejskiej do potrzeb gospodarczych i społecznych mieszkańców;
    - ✓ efektywne wykorzystanie przestrzeni poprzez rozwój funkcji rekreacyjnej, sportowej i społeczno-kulturalnej obejmującej budowę i adekwatne wyposażenie obiektów;
    - ✓ wykorzystanie potencjału uzdrowiskowego w projektowaniu przestrzeni wiejskiej;
    - ✓ poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni wiejskiej uzyskana poprzez wspieranie projektów mających na celu urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku;
    - ✓ budowa oraz modernizacja infrastruktury wspierającej rozwój funkcji kulturowo-społecznych na terenach wiejskich;
    - ✓ racjonalne wykorzystanie przestrzeni produkcyjnej i osadniczej dzięki wspieraniu działań scaleniowych i zagospodarowania poscaleniowego.

Gmina Chorkówka została zaliczona w ramach Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030 (PZPWP) także do obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym.

➤ **OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU PONADREGIONALNYM**

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030

- Wiejski obszar funkcjonalny uczestniczący w procesach rozwojowych

Wiodące kierunki zagospodarowania:

- ✓ rozwój gospodarki rolnej, leśnej oraz działalności pozarolniczej
- ✓ rozwój kapitału ludzkiego oraz wzrost poziomu życia mieszkańców;
- ✓ poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym;
- ✓ wzmocnienie powiązań obszarów wiejskich z ośrodkami miejskimi - włączenie terenów wiejskich otaczających miasta w procesy rozwojowe;
- ✓ ochrona terenów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
- ✓ racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego;
- ✓ rozwój infrastruktury technicznej i transportowej.

- Przygraniczny Obszar Funkcjonalny

Wiodące kierunki zagospodarowania:

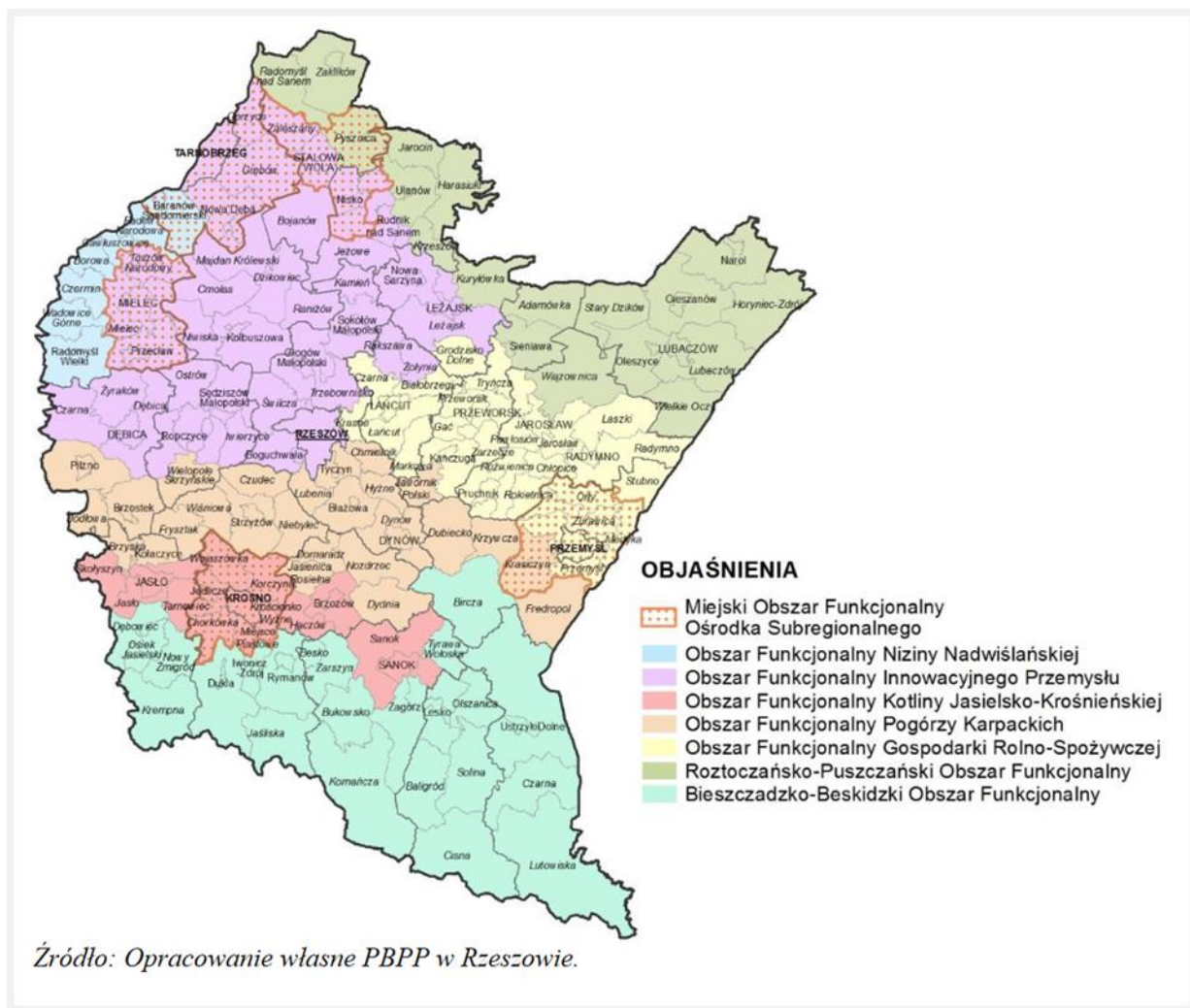
- ✓ poprawa dostępności komunikacyjnej w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym;
- ✓ wzmocnienie funkcjonalne ośrodków miejskich;
- ✓ rozwój gospodarki rolnej i leśnej;

- ✓ rozwój funkcji turystycznej w dostosowaniu do zasad ochrony obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo,
- ✓ rozwój w infrastruktury technicznej i transportowej.

Ponadto Gmina Chorkówka została zaliczona do dwóch **obszarów funkcjonalnych o znaczeniu regionalnym**, wyodrębnionego w ramach Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego (PZPWP).

➤ OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU REGIONALNYM

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030

- Miejskie Obszary Funkcjonalne Ośrodków Subregionalnych - MOF Krosno
- Wiodące kierunki zagospodarowania:**
- ✓ wzmacnianie potencjału gospodarczego i społecznego ośrodka subregionalnego stymulującego rozwój obszaru funkcjonalnego;
  - ✓ rozwój stref aktywności gospodarczej oraz instytucji otoczenia biznesu;
  - ✓ poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym;
  - ✓ integracja i rozwój transportu publicznego;
  - ✓ rozwój różnych form rekreacji, usług turystycznych i usług kultury;
  - ✓ rozwój rolnictwa ekologicznego.
- Obszar Funkcjonalny Kotliny Jasielsko-Krośnieńskiej

Wiodące kierunki zagospodarowania:

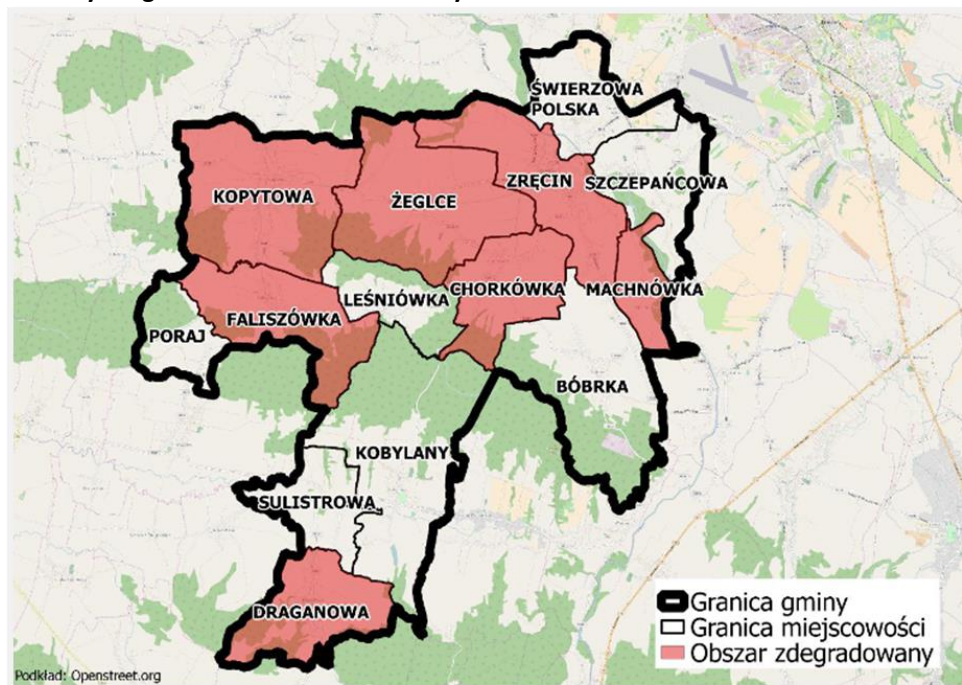
- ✓ rozwój wiodących branż przemysłu z wykorzystaniem potencjału naukowo- badawczego i zaawansowanych technologii;
- ✓ poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze regionalnym, krajowymi transgranicznym;
- ✓ ochrona zasobów przyrodniczych i kulturowych;
- ✓ rozwój rolnictwa ekologicznego;
- ✓ rozwój różnych form turystyki, w oparciu o zasoby przyrodnicze, krajobrazowe oraz dziedzictwa kulturowego obszaru.

Na poziomie gminnym w ramach prac nad **Strategią Rozwoju Gminy Chorkówka** zarówno na etapie diagnostycznym, jak i planistycznym, analizowano możliwość wyznaczenia w gminie Chorkówka **Lokalnych Obszarów Strategicznej Interwencji**. Specyfika Gminy oraz zdiagnozowane problemy, a jednocześnie rozpoznane zasoby endogeniczne i potencjały Gminy, które można wykorzystać do rozwoju zgodnego z przyjętą wizją Gminy zdecydowały o wyodrębnieniu obszarów strategicznej interwencji obejmujących swym zasięgiem obszar całej gminy. Wskazane jako OSI w ramach Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030. na poziomie lokalnym są zbieżne z tym co definiuje nadrzędny dokument planistyczny na poziomie województwa podkarpackiego. Wyselekcjonowane zadania realizacyjne umieszczone w części opisującej cele operacyjne samorządu gminy Chorkówka w pełni obrazują potrzeby lokalnej społeczności na wszystkich poziomach rozwoju społeczno-gospodarczego.

W definicję OSI, tą jako obszarów problemowych, wymagających kompleksowej interwencji, niewątpliwie wpisują się obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji.

W trakcie prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Chorkówka na lata 2017-2023 wyznaczono **obszar zdegradowany** – koncentracja interwencji w wymiarze terytorialnym. Obszar zdegradowany to obszar, do którego zaliczono takie miejscowości jak: Chorkówka, Draganowa, Faliszówka, Kopytowa, Machnówka, Zręcin, Żeglce, gdzie negatywne zjawiska w sferze społecznej występują wspólnie z negatywnymi zjawiskami w pozostałych sferach.

Obraz 7. Obszary zdegradowane na terenie Gminy Chorkówka

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Chorkówka na lata 2017-2023

Na obszarach zdegradowanych, biorąc pod uwagę nagromadzenie sytuacji kryzysowych, wyznaczono **obszary rewitalizacji**, do których zaliczono miejscowości Kopytowa i Chorkówkę.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne w tych miejscowościach skupiać się będą na priorytetach rewitalizacji, jakimi jest poprawa warunków i jakości życia mieszkańców poprzez zintegrowane działania w podsystemach:

1. Społecznym

- ✓ Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego;
- ✓ Zapewniony poziom wsparcia dla seniorów i innych osób zagrożonych wykluczeniem;
- ✓ Wysoka aktywność fizyczna i kulturalna.

Aspekt społeczny jest priorytetowy w procesie prowadzenia rewitalizacji, dlatego też niezwykle ważne jest jego uwzględnienie we wszystkich wyznaczonych celach, które będą służyły osiągnięciu sformułowanej wizji obszaru po przeprowadzonym procesie rewitalizacji. Zakłada się aktywizację społeczną i zawodową mieszkańców oraz wzmocnienie więzi społecznych co będzie służyło wzrostowi poziomu kapitału społecznego i ludzkiego. Niezwykle ważnym aspektem jest także zwiększanie dostępu do usług społecznych.

2. Przestrzenno-funkcjonalnym:

- ✓ Podniesienie jakości przestrzeni publicznych i zwiększenie spójności przestrzennej;
- ✓ Rozwinięta i wykorzystana infrastruktura społeczna i sportowo-rekreacyjna.

Realizacja celów i działań w podsystemie przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym przyczyni się do podniesienia jakości przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji oraz zapewnienia bezpiecznych i odpowiednich warunków życia mieszkańców i wzmocnienia więzi społecznych. Zagospodarowanie niewykorzystanych obiektów komunalnych pozwoli na zwiększenie dostępności usług społecznych zwłaszcza dla grup zagrożonych wykluczeniem. Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej zwiększy aktywność i poprawi kondycję fizyczną mieszkańców.

3. Środowiskowym:

- ✓ Ograniczenie negatywnych czynników zagrażających środowisku naturalnemu.

Planowane zmiany w sferze środowiskowej mają sprawić, by w długofalowej perspektywie mieszkańcy żyli w czystej przestrzeni. Polepszanie jakości środowiska będzie się odbywało poprzez ograniczenie niskiej emisji i rozwój sieci kanalizacji sanitarnej oraz przez uporządkowanie, estetyzację i wzbogacanie terenów zielonych o elementy małej architektury, a także promowanie postaw proekologicznych i zwiększanie świadomości ekologicznej.

4. Gospodarczym:

- ✓ Wzrost poziomu przedsiębiorczości mieszkańców.

W sferze gospodarczej konieczne jest podjęcie działań zmierzających do aktywizacji ludności poprzez między innymi poprawę kompetencji i umiejętności mieszkańców do podejmowania własnych inicjatyw gospodarczych lub umożliwiających im powrót na rynek pracy, stymulowanie przedsiębiorczości. Kompleksowość planowanych działań stanowi klucz do faktycznego i długotrwałego wyjścia wyznaczonego obszaru z sytuacji kryzysowej.

4.5. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Ustalenia i rekomendacje dotyczące prowadzenia polityki przestrzennej w Strategii Gminy Chorkówka na lata 2022-2030 zostały sprecyzowane na podstawie diagnozy, obecnych uwarunkowań funkcjonalno-przestrzennych oraz przy uwzględnieniu polityki przestrzennej określonej w obowiązującym Studium. Polityka przestrzenna oparta jest na zasadzie zrównoważonego rozwoju Gminy Chorkówka przez właściwe przeznaczenie i użytkowanie terenów dla prawidłowego, efektywnego funkcjonowania systemu społeczno-gospodarczego Gminy, pozostaje nadal jednym z kluczowych wyzwań strategicznych jakie stoją przed Gminą na najbliższe 10 lat.

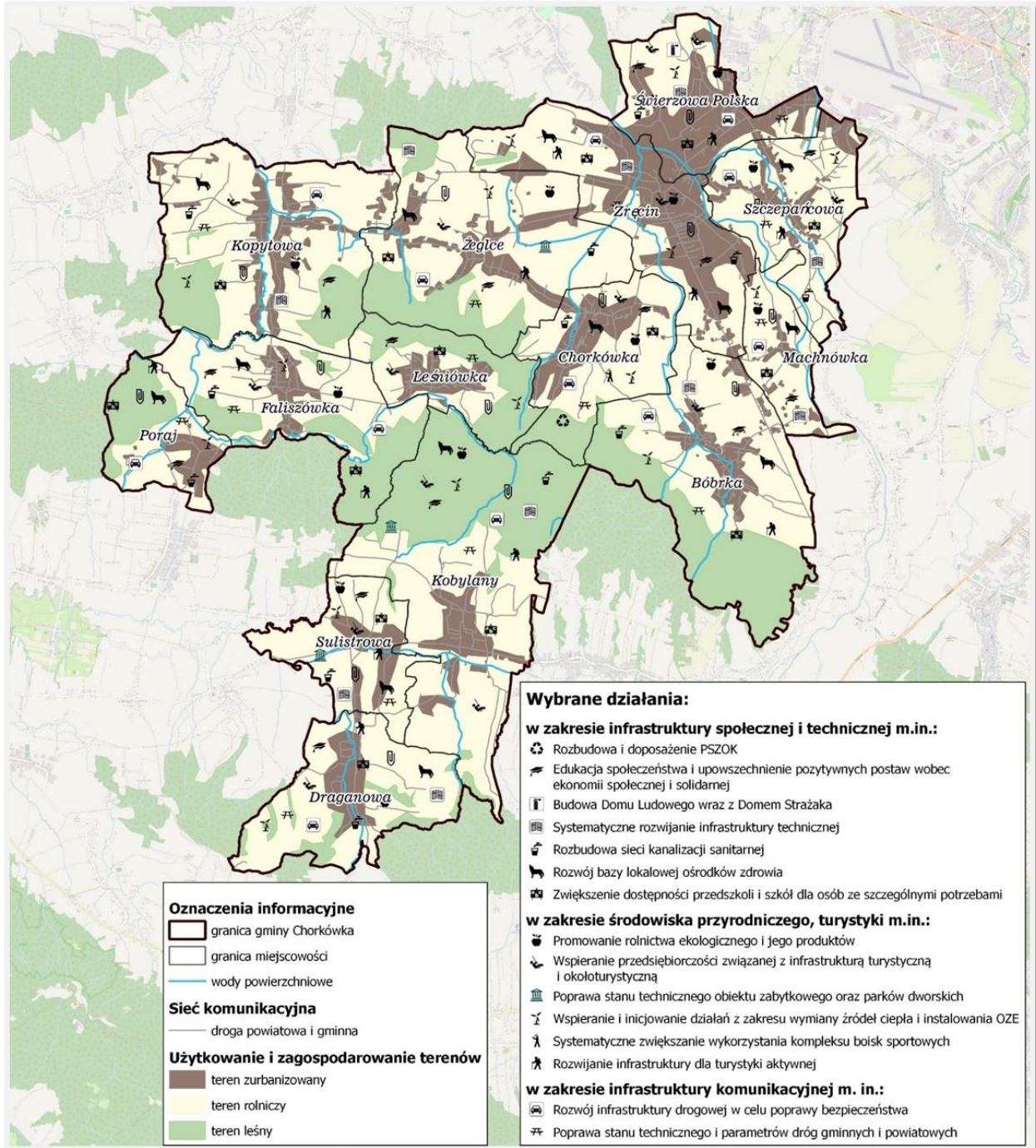
Podstawowe założenia wynikające z przyjętego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej i przyjętej w Strategii wizji rozwoju oraz ustalenia i rekomendacje dla kluczowych jednostek funkcjonalno-przestrzennych są następujące:

- ✓ dbałość o optymalne wykorzystanie obecnych terenów zabudowanych, skupianie zabudowy i zachowywanie ciągłości układów przestrzennych;
- ✓ opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, szczególnie na obszarach, które należy chronić przed niekontrolowaną zabudową, a także dla lokalizacji obiektów użyteczności publicznej np. ścieżek rowerowych czy terenów rekreacyjnych;

- ✓ kształtowanie struktury przestrzennej wzmacniające znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i ponadlokalnych;
- ✓ rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej przy uwzględnieniu integralności wewnętrznej Gminy oraz powiązań ponadlokalnych, służących wzmocnieniu konkurencyjności i spójności regionu;
- ✓ zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej;
- ✓ integracja planowania strategicznego (rozwój społeczno-gospodarczy) oraz planowania przestrzennego;
- ✓ prowadzenie ładu przestrzennego w planowaniu przestrzeni Gminy w aspekcie estetycznym, społecznym, gospodarczym, środowiskowym i funkcjonalnym;
- ✓ podejmowanie działań edukacyjnych w zakresie utrzymywania gruntów rolnych w dobrej kulturze;
- ✓ dostosowywanie przestrzeni poszczególnych miejscowości do potrzeb gospodarczych i społecznych mieszkańców;
- ✓ dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej (przedszkola, szkoły, place zabaw) i możliwie pełnej dostępności infrastruktury technicznej;
- ✓ tworzenie terenów zieleni urządzonej oraz stref wypoczynkowo-rekreacyjnych, z udziałem terenów aktywnych przyrodniczo;
- ✓ zachowanie i tworzenie kompleksów leśnych i towarzyszących im łąk w dotychczasowym użytkowaniu w tym uzupełnianie i poszerzanie kompleksów leśnych;
- ✓ racjonalny rozwój infrastruktury odpowiadający potrzebom mieszkańców, inwestorów jak i turystów;
- ✓ tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego, uwzględniającego ochronę podstawowych procesów ekologicznych;
- ✓ tworzenie terenów zieleni urządzonej oraz stref wypoczynkowo-rekreacyjnych, z udziałem terenów biologicznie czynnych;

Wskazane rekomendacje dla realizacji polityki przestrzennej Gminy realizowane są m.in. przez zadania realizacyjne określone w niniejszej Strategii.

Obraz 8. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Chorkówka - wybrane działania strategiczne

Źródło: opracowanie własne

5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Chorkówka do 2030 roku będzie kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, jak i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Strategia Rozwoju Gminy Chorkówka do 2030 roku jest dokumentem kierunkowym, swoistą mapą drogową, stanowiącą podstawę do podejmowania skoordynowanych działań przez wszystkich partnerów społecznych Gminy. Pozwala to na kompleksowe ujęcie zrównoważonego rozwoju Gminy. Kompleksowe podejście, będące cechą planowania strategicznego powoduje, iż realizacja tak określonej strategii jest wspólnym zadaniem władz samorządowych i wszystkich partnerów społecznych w Gminie. Bardzo ważnym aspektem jest uspołecznienie procesu wdrażania Strategii przy udziale głównych partnerów społecznych.

Dla realizacji Strategii niezbędne będzie podejmowanie działań:

- samodzielnych przez władze Gminy,
- samodzielnych przez podmioty sektora prywatnego,
- samodzielnych przez organizacje pozarządowe,
- indywidualnych przez mieszkańców i ich nieformalne grupy i środowiska,
- wspólnych z udziałem partnerów z różnych sektorów (publicznego, prywatnego i pozarządowego).

Wynika z tego, iż bardzo ważnym, a jednocześnie trudnym zadaniem będzie zaangażowanie wszystkich kluczowych dla rozwoju Gminy partnerów społecznych. Powodzenie w tym zakresie jest uzależnione od zdolności do wzajemnej komunikacji, radzenia sobie z różnicami interesów poszczególnych partnerów i grup, wspólnego definiowania problemów i celów, a następnie wspólnych przedsięwzięć.

W okresie wdrażania Strategii władze Gminy mogą występować w różnych rolach, w tym jako:

- bezpośredni samodzielny realizator działań,
- inicjator i animator działań,
- uczestnik działań podejmowanych wspólnie z innymi partnerami,
- wspierający organizacyjnie, technicznie i finansowo działania podejmowane przez partnerów lokalnych,
- operator centrum lokalnej informacji i komunikacji w Gminie.

Wdrożenie Strategii przez władze Gminy wymaga stosowania operacyjnych narzędzi planistycznych, pozwalających na podjęcie ostatecznych decyzji, które działania i przy jakich zaangażowanych środkach własnych oraz zewnętrznych będą realizowane. Tymi narzędziami władz Gminy będą:

- wieloletnia prognoza finansowa,
- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- budżet Gminy,
- konkretne projekty i programy,
- aplikacje o zewnętrzne źródła dofinansowania,
- polityki szczegółowe Gminy (stanowiące zbiór spójnych zasad odnoszących się do określonej dziedziny życia/funkcjonowania Gminy), pozwalające podejmować powtarzalne decyzje według tych samych kryteriów,
- zadania wyznaczone urzędnikom Gminy i jednostkom podległym Gminie.

Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka, wydział lub pracownik będą odpowiedzialni. Dodatkowo, rekomenduje się przyjęcie lub aktualizację szczegółowych planów i programów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji działań danego celu strategicznego.

Dokumentami, które wymagać będą aktualizacji w okresie realizacji Strategii będą m.in. Strategia rozwiązywania problemów społecznych, Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony

ofiar przemocy w rodzinie, Plan gospodarki niskoemisyjnej, Program ochrony środowiska, inne programy wieloletnie czy programy jednoroczne. W przypadku poprawy skoordynowania działań z zakresu planowania przestrzennego Gmina sporządzi ocenę aktualności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z wieloletnim programem sporządzania planów miejscowych.

Wdrażając Strategię, Gmina będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez podmioty z jej otoczenia, do których należy w szczególności powiat krośnieński. W chwili przyjęcia dokumentów przez ww. podmioty, Gmina dokona analizy zgodności zapisów swojej Strategii i w razie potrzeby dokona ich aktualizacji.

Dodatkowo Gmina będzie dążyć do wprowadzenia rozwiązań związanych z inteligentnym zarządzaniem, wykorzystując nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne. Narzędzia te zapewnią sprawną pracę Urzędu Gminy, jednostek podległych, ale również wpłyną na ochronę środowiska i możliwości pomiaru jakości życia w Gminie.

W celu wdrożenia praktyki angażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach Gminy.

Zatem Skuteczna realizacja strategii opiera się będzie na następujących zasadach:

1. Kompleksowe (całościowe) podejście.
2. Posiadanie zintegrowanych celów strategicznych i operacyjnych oraz zadań realizacyjnych.
3. Koncentracja środków na zadania o największych korzyściach społecznych.
4. Weryfikowanie planów i działań z punktu widzenia zgodności z zasadami zrównoważonego rozwoju.
5. Rozwijanie współpracy partnerów społecznych.
6. Otwarta komunikacja z mieszkańcami.
7. Współpraca z partnerami w otoczeniu regionalnym, krajowym i międzynarodowym.
8. Stały monitoring realizacji strategii.
9. Konsekwencja w realizacji zadań dla długookresowych celów strategii.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z powyższą ustawą „Raport obejmuje podsumowanie działalności Burmistrza w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego”. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Dodatkowo, narzędziem wspomagającym monitorowanie wdrażania Strategii będzie tabela ewaluacyjna stanowiąca Załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. W tabeli znajduje się miejsce na wprowadzenie jednostki odpowiedzialnej za realizację celów, a także kolumny z planowaną datą wykonania zadania oraz datą faktyczną. Na jej podstawie uzupełniona zostanie ostatnia część tabeli ewaluacyjnej, zawierająca informacje o stanie realizacji działania. W ten sposób można będzie ocenić, w jakim stopniu został osiągnięty założony cel operacyjny, a dalej strategiczny.

Proces monitorowania obejmie:

- Zdefiniowanie wskaźników dla poszczególnych celów operacyjnych i zadań realizacyjnych Strategii.
- Określenie procedury monitorowania.
- Wyznaczenie referatów i osób odpowiedzialnych za pozyskiwanie, przetwarzanie i udostępnianie poszczególnych grup wskaźników.
- Koordynowanie procesu monitorowania i administrowania bazą danych.

Schemat 1. Procedura monitorowania

Opracowanie: Jacek Dębczyński, Agnieszka Esz

6. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Chorkówka na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego dla bieżącej perspektywy finansowej (wdrażanej do roku 2023) oraz kolejnego okresu, a także ogólnopolskich programów operacyjnych oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich;
- programy rządowe, w tym m.in. Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Fundusz Inwestycji Lokalnych, oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programu jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Podkarpackiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przez podmioty publiczne i prywatne.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowania, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Chorkówka do 2030 roku. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, w szczególności udział w podatku dochodowym od osób fizycznych i podatek od nieruchomości. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek Urzędu Gminy Chorkówka oraz jednostek organizacyjnych Gminy Chorkówka.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem krośnieńskim, województwem podkarpackim i ich jednostkami organizacyjnymi, a także związkami międzygminnymi, spółkami komunalnymi i stowarzyszeniami, których członkiem jest Gmina Chorkówka na realizację zadań.

Po analizie zebranych danych, szacunkowo określono ramy finansowe w poszczególnych celach strategicznych.

Tabela 4. Prognozowane ramy finansowe w poszczególnych celach strategicznych

Cele strategiczne	Szacunkowe nakłady w okresie realizacji Strategii (w PLN)
1. Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców	27 mln
2. Zwiększenie dostępności nowoczesnej infrastruktury technicznej i społecznej w zakresie dostosowanym do potrzeb mieszkańców, przedsiębiorców oraz gości	7 mln
3. Poprawa funkcjonalności i zagospodarowania przestrzeni gminy	20 mln
4. Poprawa stanu zachowania dziedzictwa kulturowego gminy	15 mln
5. Poprawa stanu czystości środowiska naturalnego i przygotowania do zmian klimatu	20 mln
6. Aktywizacja mieszkańców - wzmocnienie kapitału ludzkiego	8 mln
7. Poprawa atrakcyjności lokalnej gospodarki	7 mln

Podstawę do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiający spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczone będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczone będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Poniższa tabela przedstawia prognozę wysokości głównych kategorii budżetowych do 2030 roku na podstawie Uchwały Nr LIX/455/2022 Rady Gminy Chorkówka z dnia 29 grudnia 2022 r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Gminy Chorkówka. W analizowanych latach łączne dochody wyniosą 521 mln zł, z czego dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych i prawnych – 71 mln zł i podatku od nieruchomości – 42 mln zł, natomiast wydatki – 516 mln zł.

Tabela 5. Prognozowane środki budżetowe w okresie realizacji Strategii

Dochody ogółem		w tym:		Wydatki ogółem	Rozchody
		PIT	Podatek od nieruchomości		
2023	67850000	6848030	5335000	76340000	1650716
2024	72803800	10300000	5900000	70823084	1980716
2025	76090500	10800000	6200000	73755500	2335000
2026	76090500	10800000	6200000	73755500	2405000
2027	76090500	10800000	6200000	73685500	2405000
2028	76090500	10800000	6200000	73585500	2405000
2029	76090500	10800000	6200000	74390500	1700000

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr LIX/455/2022 Rady Gminy Chorkówka z dnia 29 grudnia 2022 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej Gminy Chorkówka

Z kolei potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów), w latach realizacji Strategii, tj. 2023-2030 wyniesie około 51 mln zł.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy

Załącznik 2: Wzór ankiety

Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

Załącznik 4: Raport z badania ankietowego